

ZAŁĄCZNIK A

PRZEPISY OGÓLNE I PRZEPISY DOTYCZĄCE
MATERIAŁÓW I PRZEDMIOTÓW
NIEBEZPIECZNYCH

CZĘŚĆ 1

Przepisy ogólne

DZIAŁ 1.1**ZAKRES I STOSOWANIE****1.1.1 Struktura**

Załączniki A i B do ADR składają się z 9 części. Załącznik A zawiera części od 1 do 7, a załącznik B części 8 i 9. Każda część podzielona jest na działy, a każdy dział podzielony jest na rozdziały i podrozdziały. W obrębie każdej części jej numer podawany jest łącznie z numerami działów, rozdziałów i podrozdziałów, np. numer „4.2.1” oznacza część 4, dział 2, rozdział 1.

1.1.2 Zakres**1.1.2.1 W rozumieniu artykułu 2 ADR, załącznik A określa:**

- (a) towary niebezpieczne, które nie są dopuszczone do przewozu międzynarodowego;
- (b) towary niebezpieczne, które są dopuszczone do przewozu międzynarodowego oraz przypisane do nich warunki (w tym wyłączenia) dotyczące w szczególności:
 - klasyfikacji towarów, łącznie z kryteriami klasyfikacyjnymi oraz odpowiednimi metodami badań;
 - stosowania opakowań (w tym pakowania razem);
 - stosowania cystern (w tym napełniania);
 - procedur nadawczych (w tym oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych na sztukach przesyłek i na środkach transportu, a także wymaganych dokumentów i informacji);
 - przepisów z zakresu konstrukcji, badania i dopuszczania opakowań i cystern;
 - stosowania środków transportu (w tym załadunku, ładowania razem i rozładunku).

1.1.2.2 Załącznik A zawiera następujące przepisy, które zgodnie z artykułem 2 ADR, odnoszą się do załącznika B lub do obu wymienionych załączników:

- 1.1.1 Struktura;
- 1.1.2.3 (Zakres załącznika B);
- 1.1.2.4
- 1.1.3.1 Wyłączenia wynikające z charakteru operacji transportowych;
- 1.1.3.6 Wyłączenia dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej;
- 1.1.4 Stosowanie innych przepisów;
- 1.1.4.5 Przewóz inny niż drogowy;
- dział 1.2 Definicje i jednostki miar;
- dział 1.3 Szkolenie osób zaangażowanych w przewóz towarów niebezpiecznych;
- dział 1.4 Obowiązki uczestników przewozu w zakresie bezpieczeństwa;
- dział 1.5 Odstępstwa;
- dział 1.6 Przepisy przejściowe;
- dział 1.8 Kontrola oraz inne środki wspomagające, stosowane w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami bezpieczeństwa;
- dział 1.9 Ograniczenia przewozowe wprowadzane przez właściwe władze;
- dział 1.10 Przepisy dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych;
- dział 3.1 Przepisy ogólne;
- dział 3.2 Kolumny (1), (2), (14), (15) i (19) (stosowanie przepisów Części 8 i 9 w odniesieniu do indywidualnych materiałów i przedmiotów).

1.1.2.3 W rozumieniu artykułu 2 ADR, załącznik B określa wymagania dotyczące konstrukcji, wyposażenia i używania pojazdów przewożących towary niebezpieczne, dopuszczonych do przewozu, tj.:

- wymagania dotyczące załogi pojazdu, wyposażenia, postępowania i dokumentacji;
- wymagania dotyczące konstrukcji i dopuszczenia pojazdów.

1.1.2.4 Wyraz „pojazdy” użyty w artykule 1 (c) ADR nie odnosi się wyłącznie do jednego i tego samego pojazdu. Przewóz międzynarodowy pomiędzy nadawcą i odbiorcą, wskazanymi w dokumencie przewozowym, może być wykonywany przy użyciu kilku różnych pojazdów, pod warunkiem, że odbywa się on na terytorium co najmniej dwóch Umawiających się Stron ADR.

1.1.3 Wyłączenia

1.1.3.1 *Wyłączenia wynikające z charakteru operacji transportowych*

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do:

- (a) przewozu towarów niebezpiecznych wykonywanego przez osoby prywatne, jeżeli towary te znajdują się w opakowaniach stosowanych w sprzedaży detalicznej i służą tym osobom do osobistego użytku, użytku w gospodarstwie domowym lub w związku z ich aktywnością sportowo-rekreacyjną, pod warunkiem, że zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu. Jeżeli towarami tymi są materiały zapalne ciekłe przewożone w naczyniach do wielokrotnego napełniania, napełnianych przez osobę prywatną lub dla niej, to zawartość w pojedynczym naczyniu nie powinna przekraczać 60 litrów i 240 litrów na jednostkę transportową. Towarów niebezpiecznych znajdujących się w DPPL, opakowaniach dużych lub w cysternach nie uważa się za przeznaczone do sprzedaży detalicznej;
- (b) przewozu maszyn lub urządzeń niewymienionych w niniejszym załączniku, które mogą zawierać towary niebezpieczne w swoich podzespołach lub w wyposażeniu, pod warunkiem, że zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się tych towarów w normalnych warunkach przewozu;
- (c) przewozu towarów wykonywanego przez przedsiębiorstwa w przypadkach, gdy ma on charakter pomocniczy wobec ich zasadniczej działalności, np. dostaw na teren budów, zwrotów z terenów budów oraz dostaw lub zwrotów w związku z przeglądami, naprawami i konserwacją urządzeń, w ilościach nie większych niż 450 litrów na opakowanie, w tym na DPPL i opakowanie duże i w ramach maksymalnych ilości podanych w 1.1.3.6. Należy zastosować środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości opakowań w normalnych warunkach przewozu. Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do klasy 7.

Przewóz wykonywany przez przedsiębiorstwa, o których mowa, w celu ich zaopatrzenia lub wewnętrznej i zewnętrznej dystrybucji, nie podlega niniejszemu wyłączeniu;

- (d) przewozu wykonywanego przez właściwe władze w ramach działań ratowniczych lub przewozu nadzorowanego przez te władze, jeżeli przewóz ten jest konieczny ze względu na prowadzone działania ratownicze, w szczególności:
 - przewozu i holowania pojazdów przewożących towary niebezpieczne, w przypadku, gdy pojazdy te uczestniczyły w wypadku lub są uszkodzone; lub
 - przewozu mającego na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się towarów niebezpiecznych na miejscu wypadku lub awarii, odzysk tych towarów oraz ich przemieszczenie do najbliższego, odpowiedniego i bezpiecznego miejsca;

- (e) przewozu o charakterze ratunkowym, mającym na celu ratowanie ludzkiego życia lub ochronę środowiska, pod warunkiem, że zostały podjęte wszystkie środki niezbędne dla zapewnienia pełnego bezpieczeństwa takiego przewozu;
- (f) przewozu próżnych nieoczyszczonych stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały gazy klasy 2 grup A, O lub F, materiały klasy 3 lub 9, należące do II lub III grupy pakowania, lub pestycydy klasy 6.1, należące do II lub III grupy pakowania, pod następującymi warunkami:
 - wszystkie otwory, z wyjątkiem otworów dla urządzeń obniżających ciśnienie (jeżeli występują), są zamknięte hermetycznie;
 - zastosowano środki zapobiegające uwolnieniu się zawartości w normalnych warunkach przewozu; oraz
 - ładunek jest unieruchomiony w klatce, w koszu lub w innym urządzeniu do przenoszenia lub jest zamocowany na pojeździe lub w kontenerze, w taki sposób, że nie nastąpi jego obluźowanie lub przesunięcie w normalnych warunkach przewozu.

Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do stacjonarnych zbiorników magazynowych, które zawierały materiały wybuchowe odczulone lub materiały, których przewóz jest zabroniony przez ADR.

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz również 1.7.1.4.

1.1.3.2 Wyłączenia dotyczące przewozu gazów

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do przewozu:

- (a) gazów znajdujących się w zbiornikach paliwa lub butlach pojazdu wykonującego operację transportową i służących do jego napędu lub do działania jego wyposażenia używanego lub przeznaczonego do użycia podczas przewozu (np. urządzenia chłodzącego).

Gazy można przewozić w stałych zbiornikach paliwa lub butlach połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu i/lub, wyposażeniem dodatkowym lub w przenośnych naczyniach ciśnieniowych, spełniających obowiązujące przepisy prawa.

Całkowita pojemność zbiorników paliwa lub butli jednostki transportowej, w tym dopuszczonych zgodnie z 1.1.3.3 (a), powinna być tak ograniczona, aby nie przekraczać ilości energii (MJ) lub masy (kg) równoważnej 54000 MJ energii.

UWAGA 1: Wartość 54000 MJ energii odpowiada ograniczeniu ilości paliwa określonego w 1.1.3.3 (a) (1500 litrów). Wartość energetyczną paliw określono w tabeli poniżej:

Paliwo	Wartość energetyczna
Olej napędowy	36 MJ/l
Benzyna silnikowa	32 MJ/l
Gaz ziemny/biogaz	35 MJ/Nm ³
Gaz skroplony węglowodorowy (LPG)	24 MJ/l
Etanol	21 MJ/l
Olej napędowy bio	33 MJ/l
Paliwo emulsyjne	32 MJ/l
Wodór	11 MJ/Nm ³

Łączna objętość nie może przekraczać:

- 1080 kg w przypadku LNG i CNG;
- 2250 litrów w przypadku LPG.

UWAGA 2: Kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu i zamocowany na pojeździe, uważany jest za integralną część pojazdu i korzysta z tych samych wyłączeń w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy urządzeń.

- (b) *(skreślony)*;
- (c) gazów grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), których ciśnienie w naczyniu lub w cysternie w temperaturze 20 °C nie przekracza 200 kPa (2 bary), i które podczas przewozu nie są w stanie skroplonym lub schłodzonym skroplonym. Niniejsze wyłączenie obejmuje wszystkie rodzaje naczyń i cystern oraz części maszyn i urządzeń;

UWAGA: Niniejsze wyłączenie nie ma zastosowania do lamp. W odniesieniu do lamp patrz 1.1.3.10.

- (d) gazów znajdujących się w wyposażeniu eksploatacyjnym pojazdu (np. w gaśnicach), w tym w częściach zapasowych (np. w napompowanych kołach); niniejsze wyłączenie stosuje się również do napompowanych kół przewożonych jako ładunek;
- (e) gazów znajdujących się w wyposażeniu specjalnym pojazdu, które są niezbędne do pracy tego wyposażenia podczas przewozu (systemów chłodzących, zbiorników dla ryb, podgrzewaczy itp.), jak również zbiorników zapasowych do takiego wyposażenia lub próżnych nieoczyszczonych zbiorników przeznaczonych do wymiany, przewożonych w tej samej jednostce transportowej;
- (f) gazów zawartych w żywności (z wyjątkiem UN 1950), w tym w napojach gazowanych;
- (g) gazów znajdujących się w piłkach przeznaczonych do użytku w sporcie; oraz
- (h) *(skreślony)*

1.1.3.3 Wyłączenia dotyczące przewozu paliw ciekłych

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do przewozu:

- (a) paliwa znajdującego się w zbiornikach pojazdu i służącego do jego napędu lub do pracy jego wyposażenia, które jest używane podczas przewozu lub przeznaczone do takiego użycia, w związku z wykonywaniem operacji transportowej.

Paliwo, o którym mowa, może być przewożone w zbiornikach stałych, zgodnych z odpowiednimi przepisami, połączonych bezpośrednio z silnikiem pojazdu lub jego dodatkowym wyposażeniem lub przeznaczonych do tego celu zbiornikach przenośnych (np. w kanistrach).

Pojemność całkowita zbiorników stałych nie powinna przekraczać 1500 litrów na jednostkę transportową, a pojemność zbiornika zamocowanego na przyczepie nie powinna przekraczać 500 litrów. W zbiornikach przenośnych dopuszcza się przewóz najwyżej 60 litrów paliwa na jednostkę transportową. Ograniczeń niniejszych nie stosuje się do pojazdów służb ratowniczych;

UWAGA 1: Kontener wyposażony w urządzenia do używania w czasie przewozu i zamocowany na pojeździe, uważany jest za integralną część pojazdu i korzysta z tych samych wyłączeń w odniesieniu do paliwa niezbędnego do pracy urządzeń.

UWAGA 2: Łączna pojemność zbiorników lub butli, w tym zawierających paliwa gazowe, nie powinna przekraczać wielkości energii równoważnej 54000 MJ (patrz UWAGA 1: w 1.1.3.2 (a)).

- (b) *(skreślony)*;
- (c) *(skreślony)*.

1.1.3.4 Wylączenia wynikające z przepisów szczególnych lub dotyczące towarów niebezpiecznych pakowanych w ilościach ograniczonych lub wyłączonych

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz również 1.7.1.4.

1.1.3.4.1 Niektóre przepisy szczególne działu 3.3 wyłączają spod wymagań ADR - częściowo lub w całości - przewóz określonych towarów niebezpiecznych. Wyłączenie to ma zastosowanie w przypadkach, gdy taki przepis szczególny wskazany jest w kolumnie (6) tabeli A w dziale 3.2, w pozycjach dotyczących towarów, o których mowa.

1.1.3.4.2 Niektóre towary niebezpieczne mogą być przedmiotem wyłączenia, pod warunkiem, że spełnione są wymagania działu 3.4.

1.1.3.4.3 Niektóre towary niebezpieczne mogą być przedmiotem wyłączenia, pod warunkiem, że spełnione są wymagania działu 3.5.

1.1.3.5 Wylączenia dotyczące opakowań próżnych nieoczyszczonych

Opakowania próżne nieoczyszczone (w tym DPPL i opakowania duże), które zawierały materiały klas 2, 3, 4.1, 5.1, 6.1, 8 i 9, nie podlegają przepisom ADR, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń. Zagrożenia uważa się za usunięte, jeżeli zastosowano środki wystarczające do usunięcia wszystkich zagrożeń określonych w klasach od 1 do 9.

1.1.3.6 Wylączenia dotyczące ilości przewożonych w jednostce transportowej

1.1.3.6.1 W rozumieniu niniejszego podrozdziału, towary niebezpieczne zaliczone są do kategorii transportowych 0, 1, 2, 3 lub 4, zgodnie ze wskazaniem w kolumnie (15) tabeli A w dziale 3.2. Opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały należące do kategorii transportowej „0”, zaliczone są również do kategorii transportowej „0”. Opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały należące do kategorii transportowej innej niż „0”, zaliczone są do kategorii transportowej „4”.

1.1.3.6.2 Jeżeli ilość towarów niebezpiecznych przewożonych w jednostce transportowej nie przekracza ilości podanych w kolumnie (3) tabeli 1.1.3.6.3 dla danej kategorii transportowej (w przypadku, gdy towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do tej samej kategorii transportowej) lub ilość ta nie przekracza ilości obliczonej zgodnie z 1.1.3.6.4 (w przypadku, gdy towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do różnych kategorii transportowych), to towary te mogą być przewożone w sztukach przesyłek w jednej jednostce transportowej bez stosowania następujących przepisów:

- działu 1.10, z wyjątkiem materiałów i przedmiotów klasy 1, UN: 0029, 0030, 0059, 0065, 0073, 0104, 0237, 0255, 0267, 0288, 0289, 0290, 0360, 0361, 0364, 0365, 0366, 0439, 0440, 0441, 0455, 0456 i 0500 oraz z wyjątkiem materiałów klasy 7, z wyłączeniem sztuk przesyłek zawierających materiały UN 2910 i 2911, gdy poziom aktywności przekracza wartość A_2 ;
- działu 5.3;
- rozdziału 5.4.3;
- działu 7.2, z wyjątkiem: V5 i V8 z rozdziału 7.2.4;
- CV1 z rozdziału 7.5.11;
- części 8, z wyjątkiem: 8.1.2.1 (a),
8.1.4.2 do 8.1.4.5,
8.2.3,
8.3.3,
8.3.4,
8.3.5,
działu 8.4,

S1(3) i (6),
S2(1),
S4, S5,
S14 do S21 oraz
S24 z działu 8.5;

- części 9.

1.1.3.6.3 Jeżeli towary niebezpieczne przewożone w jednostce transportowej należą do tej samej kategorii transportowej, to ich maksymalna ilość całkowita przypadająca na jednostkę transportową wskazana jest w kolumnie (3) poniższej tabeli.

Kategoria transportowa	Materiały lub przedmioty grupa pakowania lub kod klasyfikacyjny/grupa lub numer UN	Maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową
(1)	(2)	(3)
0	klasa 1 1.1A/1.1L/1.2L/1.3L i UN 0190 klasa 3 UN 3343 klasa 4.2 materiały należące do I grupy pakowania klasa 4.3 UN 1183, 1242, 1295, 1340, 1390, 1403, 1928, 2813, 2965, 2968, 2988, 3129, 3130, 3131, 3134, 3148, 3396, 3398 i 3399 klasa 5.1 UN 2426 klasa 6.1 UN 1051, 1600, 1613, 1614, 2312, 3250 i 3294 klasa 6.2 UN 2814 i 2900 klasa 7 UN 2912 do 2919, 2977, 2978 oraz 3321 do 3333 klasa 8 UN 2215 (BEZWODNIK MALEINOWY STOPIONY) klasa 9 UN 2315, 3151, 3152 i 3432 oraz przedmioty zawierające takie materiały lub ich mieszaniny oraz opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały należące do niniejszej kategorii, z wyjątkiem opakowań zaklasyfikowanych do UN 2908	0
1	materiały i przedmioty należące do I grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowej 0 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 1 1.1B do 1.1J ^a /1.2B do 1.2J/1.3C/1.3G/1.3H/1.3J/1.5D ^a klasa 2 grupy T, TC ^a , TO, TF, TOC ^a i TFC aerozole grup C, CO, FC, T, TF, TC, TO, TFC i TOC ^a chemikalia pod ciśnieniem UN: 3502, 3503, 3504 i 3505 klasa 4.1 UN 3221 do 3224, 3231 do 3240, 3533 i 3534 klasa 5.2 UN 3101 do 3104 oraz 3111 do 3120	20
2	materiały należące do II grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowych 0, 1 i 4 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 1 1.4B do 1.4G i 1.6N klasa 2 grupa F aerozole grupy F chemikalia pod ciśnieniem o numerze UN 3501 klasa 4.1 UN 3225 do 3230, 3531 i 3532 klasa 4.3 UN 3292 klasa 5.1 UN 3356 klasa 5.2 UN 3105 do 3110 klasa 6.1 UN 1700, 2016 i 2017 i materiały należące do III grupy pakowania klasa 9 UN 3090, 3091, 3245, 3480 i 3481	333
3	materiały należące do III grupy pakowania, które nie należą do kategorii transportowych 0, 2 i 4 oraz materiały i przedmioty następujących klas: klasa 2 Grupy A i O aerozole grup A i O chemikalia pod ciśnieniem UN 3500 klasa 3 UN 3473 klasa 4.3 UN 3476 klasa 8 UN 2794, 2795, 2800, 3028, 3477 i 3506 klasa 9 UN 2990, 3072	1 000

4	klasa 1 1.4S klasa 4.1 UN 1331, 1345, 1944, 1945, 2254, 2623 klasa 4.2 UN 1361 i 1362 należące do III grupy pakowania klasa 7 UN 2908 do 2911 klasa 9 UN 3268, 3499, 3508 i 3509 oraz opakowania próżne nieoczyszczone, które zawierały materiały niebezpieczne inne niż należące do kategorii transportowej 0	Bez ograniczeń
---	--	----------------

^a W przypadku UN: 0081, 0082, 0084, 0241, 0331, 0332, 0482, 1005 i 1017, maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową wynosi 50 kg

Określenie „maksymalna ilość całkowita na jednostkę transportową”, użyte w powyższej tabeli, oznacza:

- odnośnie przedmiotów masę brutto w kilogramach (odnośnie przedmiotów klasy 1 masę netto materiału wybuchowego w kilogramach; odnośnie towarów niebezpiecznych umieszczonych w maszynach lub wyposażeniu określonym w niniejszym Załączniku, całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określonych odpowiednio w kilogramach lub w litrach);
- odnośnie do materiałów stałych, gazów skroplonych, gazów schłodzonych skroplonych oraz gazów rozpuszczonych, masę netto w kilogramach;
- odnośnie do materiałów ciekłych całkowitą ilość towarów niebezpiecznych określoną w litrach;
- odnośnie do gazów sprężonych, gazów zaadsorbowanych i chemikaliów pod ciśnieniem, pojemność wodną naczynia w litrach.

1.1.3.6.4 Jeżeli w tej samej jednostce transportowej przewożone są towary niebezpieczne należące do różnych kategorii transportowych, to suma:

- ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „1” pomnożona przez 50;
 - ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „1”, o których mowa w przypisie „a” do tabeli podanej w 1.1.3.6.3, pomnożona przez 20;
 - ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „2” pomnożona przez 3; oraz
 - ilości materiałów i przedmiotów należących do kategorii transportowej „3”;
- nie powinna przekraczać wartości 1000.

1.1.3.6.5 Na użytek niniejszego podrozdziału nie powinny być brane pod uwagę towary niebezpieczne wyłączone zgodnie z przepisami podanymi w 1.1.3.1 (a), (b) i (d) do (f), 1.1.3.2 do 1.1.3.5, 1.1.3.7, 1.1.3.9 i 1.1.3.10.

1.1.3.7 *Wyłączenia dotyczące przewozu urządzeń do magazynowania i wytwarzania energii elektrycznej*

Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do urządzeń służących do przechowywania i wytwarzania energii elektrycznej (np. akumulatorów litowych, kondensatorów elektrycznych, kondensatorów asymetrycznych, układów magazynowania w wodorkach metali i ogni w paliwowych):

- (a) umieszczonych na stałe w pojeździe, wykonującym przewóz i przeznaczonych do napędzania jakiegokolwiek wyposażenia tego pojazdu;
- (b) zawartych w wyposażeniu, które jest używane podczas przewozu lub przeznaczone do takiego użycia (np. laptop).

1.1.3.8 *(Zarezerwowany)*

1.1.3.9 Wylączenia dotyczące towarów niebezpiecznych stosowanych podczas przewozu jako czynnik chłodzący lub klimatyzujący

Towary niebezpieczne, które są tylko gazami duszącymi (które rozcieńczają lub zastępują tlen w powietrzu), gdy są stosowane w pojazdach lub kontenerach w celach chłodzenia lub klimatyzowania, podlegają tylko przepisom rozdziału 5.5.3.

1.1.3.10 Wylączenia dotyczące przewozu lamp zawierających towary niebezpieczne

Następujące lampy nie podlegają przepisom ADR pod warunkiem, że nie zawierają materiału promieniotwórczego i nie zawierają rtęci w ilościach przekraczających określone w przepisie szczególnym 366 działu 3.3:

- lampy pochodzące od osób i gospodarstw domowych w przypadku przewozu do punktu zbierania lub zakładu recyklingu;

UWAGA: Dotyczy to także lamp dostarczonych przez osoby indywidualne do pierwszego punktu zbierania, a następnie przewożonych do innego punktu zbierania, bezpośredniego przetwarzania lub recyklingu.

- lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych i które zapakowano w taki sposób, aby w każdej sztuce przesyłki nie znajdowało się więcej niż 30 g towarów niebezpiecznych, pod warunkiem, że:

- (a) lampy wyprodukowano zgodnie z certyfikowanym systemem zarządzania jakością;

UWAGA: Do tego celu można zastosować normę ISO 9001.
oraz

- (b) każda lampa jest indywidualnie zapakowana w opakowania wewnętrzne oddzielone przekładkami lub owinięta materiałem amortyzującym w celu ochrony i zapakowana w wytrzymałe opakowanie zewnętrzne spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m;

- zużyte, uszkodzone lub wadliwe lampy, z których każda zawiera nie więcej niż 1 g towarów niebezpiecznych, przy czym każda sztuka przesyłki nie może zawierać więcej niż 30 g towarów niebezpiecznych podczas przewozu z punktu zbierania lub zakładu recyklingu. Lampy powinny być zapakowane w wytrzymałe opakowania zewnętrzne, które są wystarczająco wytrzymałe, aby zapobiec uwolnieniu zawartości w normalnych warunkach przewozu, spełniające wymagania zawarte w przepisach ogólnych podanych w 4.1.1.1 i przechodzące z wynikiem pozytywnym badanie na swobodny spadek z wysokości 1,2 m.
- lampy zawierające wyłącznie gazy grup A i O (zgodnie z 2.2.2.1), jeżeli są zapakowane w taki sposób, że rozrzut wywołany pęknięciem lampy ograniczony będzie do wewnętrznej przestrzeni sztuki przesyłki.

UWAGA: W przypadku źródeł światła zawierających materiał promieniotwórczy mają zastosowanie wymagania podane w 2.2.7.2.2.2 (b)

1.1.4 Stosowanie innych przepisów**1.1.4.1 (Zarezerwowany)****1.1.4.2 *Przewóz w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub lotniczy***

1.1.4.2.1 Sztuki przesyłek, kontenery, cysterny przenośne, kontenery-cysterny i MEGC, które nie spełniają wymagań ADR dotyczących pakowania, pakowania razem, oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych, ale są zgodne z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO, powinny być dopuszczone do przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub lotniczy pod następującymi warunkami:

- (a) jeżeli sztuki przesyłek nie są oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z ADR, to powinny być oznakowane znakami i nalepkami ostrzegawczymi zgodnie z wymaganiami Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (b) w odniesieniu do pakowania razem w do jednej sztuki przesyłki, powinny być stosowane wymagania Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO;
- (c) w przypadku przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski, jeżeli kontenery, cysterny przenośne lub kontenery-cysterny i MEGC nie są oznakowane i zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 niniejszego załącznika, to powinny być one oznakowane i zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3 Kodeksu IMDG. W takim przypadku, w odniesieniu do oznakowania pojazdu, mają zastosowanie jedynie przepisy podane w 5.3.2.1.1 niniejszego Załącznika. Wymaganie to stosuje się również do przewozu próżnych nieoczyszczonych cystern przenośnych, kontenerów-cystern i MEGC, do czasu ich oczyszczenia.

Powyższe odstępstwo nie ma zastosowania do przewozu towarów sklasyfikowanych jako niebezpieczne w klasach 1 do 9 zgodnie z ADR, a nieuznanych za niebezpieczne według Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO.

1.1.4.2.2 Jednostki transportowe składające się z pojazdu lub z pojazdów innych niż pojazdy przewożące kontenery, cysterny przenośne, kontenery-cysterny lub MEGC, określone w 1.1.4.2.1 (c), które nie są zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z przepisami 5.3.1 ADR, lecz są oznakowane i zaopatrzone w nalepki ostrzegawcze zgodnie z przepisami działu 5.3 Kodeksu IMDG, powinny być dopuszczone do przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski pod warunkiem, że odpowiadają one przepisom 5.3.2 ADR dotyczącym oznakowania tablicami barwy pomarańczowej.

1.1.4.2.3 W przypadku przewozu w łańcuchu transportowym zawierającym przewóz morski lub powietrzny, informacje wymagane na podstawie przepisów 5.4.1, 5.4.2 oraz przepisów szczególnych działu 3.3 mogą być zastąpione przez dokument przewozowy i informacje wymagane odpowiednio na podstawie Kodeksu IMDG lub Instrukcji Technicznych ICAO, pod warunkiem, że będzie również podana każda dodatkowa informacja, wymagana na podstawie ADR.

UWAGA: W odniesieniu do przewozu wykonywanego zgodnie z 1.1.4.2.1, patrz również 5.4.1.1.7. W odniesieniu do przewozu w kontenerach, patrz również 5.4.2.

1.1.4.3 *Używanie cystern przenośnych typu IMO dopuszczonych do przewozu morskiego*

Cysterny przenośne typu IMO (typy 1, 2, 5 i 7), które nie spełniają wymagań działów 6.7 lub 6.8, lecz które zostały wyprodukowane i dopuszczone przed 1 stycznia 2003 r., zgodnie z przepisami Kodeksu IMDG (zmiany 29-98), mogą być używane nadal pod warunkiem, że spełniają wymagania odpowiednich przepisów dotyczących badań okresowych i prób, zawartych w Kodeksie IMDG¹. Ponadto powinny one spełniać wymagania odpowiednich instrukcji podanych w kolumnach (10) i (11) w tabeli A w dziale 3.2 oraz przepisów działu 4.2 ADR. Patrz także 4.2.0.1 w Kodeksie IMDG.

1.1.4.4 *(Zarezerwowany)***1.1.4.5 *Przewóz inny niż drogowy***

1.1.4.5.1 Jeżeli pojazd wykonujący przewóz objęty przepisami ADR przewożony jest na części swojej trasy inaczej niż po drogach kołowych, to na tej części trasy stosuje się tylko te przepisy krajowe lub międzynarodowe, które dotyczą przewozu towarów niebezpiecznych tym rodzajem transportu, którym przewożony jest ten pojazd.

1.1.4.5.2 W przypadkach, o których mowa w 1.1.4.5.1 powyżej, zainteresowane Umawiające się Strony ADR mogą uzgodnić stosowanie przepisów ADR do tej części trasy, na której pojazd przewożony jest inaczej niż po drogach kołowych, uzupełnionych, jeżeli uznają to za potrzebne, o wymagania dodatkowe, jeżeli takie umowy między zainteresowanymi Umawiającymi się Stronami ADR nie są sprzeczne z postanowieniami umów międzynarodowych regulujących przewóz towarów niebezpiecznych rodzajem transportu użytym do przewozu pojazdu drogowego na części trasy, o której mowa, np. Międzynarodowej Konwencji o Bezpieczeństwie Życia na Morzu (SOLAS), których stroną są wymienione Umawiające się Strony ADR.

Umowy, o których mowa, powinny być zgłaszane przez Umawiającą się Stronę będącą inicjatorem umowy do Sekretariatu Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych, który następnie podaje je do wiadomości Umawiających się Stron.

1.1.4.5.3 Jeżeli do czynności transportowych objętych przepisami ADR mają również zastosowanie, w odniesieniu do całości lub części przewozu drogowego, przepisy umowy międzynarodowej regulującej przewóz towarów niebezpiecznych innym rodzajem transportu niż transport drogowy, na podstawie klauzul rozszerzających jej stosowanie na niektóre przewozy samochodowe, to przepisy tej umowy międzynarodowej stosuje się na danym odcinku przewozu łącznie z przepisami ADR, które nie są z nimi sprzeczne; innych przepisów ADR na tym odcinku przewozu nie stosuje się.

1.1.5 *Stosowanie norm*

Jeżeli wymagane jest stosowanie normy, a występują jakiekolwiek rozbieżności pomiędzy tą normą i przepisami ADR, to przepisy ADR mają pierwszeństwo. Wymagania normy, które nie są sprzeczne z przepisami ADR, stosuje się w sposób określony w tej normie, z uwzględnieniem powołanych w niej wymagań innych norm lub ich części.

¹ Międzynarodowa Organizacja Morska (IMO) wydała poradnik pt. „Guidance on the Continued Use of Existing IMO Type Portable Tanks and Road Tank Vehicles for the Transport of Dangerous Goods”, jako dokument nr DSC.1/Circ.12 wraz z poprawkami. Tekst tego poradnika dostępny jest na stronie internetowej IMO: www.imo.org.

DZIAŁ 1.2

DEFINICJE I JEDNOSTKI MIAR

1.2.1 Definicje

UWAGA: *Niniejszy rozdział zawiera wszystkie definicje ogólne i szczegółowe.*

W rozumieniu ADR:

A

ADN oznacza Umowę europejską dotyczącą międzynarodowego przewozu śródlądowymi drogami wodnymi towarów niebezpiecznych. (European Agreement concerning the International Carriage of Dangerous Goods by Inland Waterways).

Aerozol lub pojemnik aerozolowy oznacza przedmiot składający się z naczynia jednorazowego napełniania zgodne z wymaganiami rozdziału 6.2.6, wykonane z metalu, szkła lub tworzywa sztucznego, zawierające gaz sprężony, skroplony lub rozpuszczony pod ciśnieniem, które może także zawierać ciecz, pastę lub proszek i jest wyposażone w urządzenie opróżniające, umożliwiające wyrzut zawartości w postaci zawiesiny w gazie cząstek stałych lub ciekłych, w formie piany, pasty lub proszku, albo w stanie ciekłym lub gazowym.

ASTM oznacza Amerykańskie Stowarzyszenie Badań i Materiałów (ASTM International, 100 Barr Harbor Drive, PO Box C700, West Conshohocken, PA, 19428-2959, USA).

B

Beczka drewniana oznacza opakowanie z drewna, mające przekrój kołowy i wypukłe ściany, składające się z klepek, den i obręczy.

Bęben oznacza opakowanie cylindryczne o dnie płaskim lub wypukłym, wykonane z metalu, tektury, tworzywa sztucznego, sklejki lub z innego odpowiedniego materiału. Określenie to obejmuje opakowania o innych kształtach, np. opakowania okrągłe, ze stożkową szyjką lub opakowania w kształcie wiadra. Określenie to nie dotyczy beczki drewnianej i kanistra.

Bęben ciśnieniowy oznacza transportowe naczynie ciśnieniowe spawane o pojemności wodnej większej niż 150 litrów, lecz nie większej niż 1000 litrów (np. naczynie cylindryczne z obręczami do przetaczania lub naczynie sferyczne osadzone w ramie).

Butla oznacza transportowe naczynie ciśnieniowe o pojemności wodnej nie większej niż 150 litrów (patrz również wiązka butli).

C

CGA oznacza Federację ds. gazów sprężonych (Compressed Gas Association, CGA, 14501 George Carter Way, Suite 103, Chantilly VA 20151, United States of America).

CIM oznacza przepisy ujednolicone o umowie międzynarodowego przewozu towarów kolejami (Załącznik B do Konwencji o międzynarodowym przewozie koleją (COTIF)), wraz ze zmianami.

Ciśnienie napełniania oznacza najwyższe ciśnienie powstałe w cysternie w czasie jej napełniania pod ciśnieniem (patrz również: ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

Ciśnienie obliczeniowe oznacza ciśnienie teoretyczne równe co najmniej ciśnieniu próbnemu, które w zależności od stopnia zagrożenia jakie stwarza przewożony materiał, może w mniejszym lub większym stopniu przekraczać ciśnienie robocze. Jest ono stosowane do określania grubości ścianek samego zbiornika, niezależnie od jakichkolwiek zewnętrznych lub wewnętrznych elementów wzmacniających (patrz również: ciśnienie opróżniania, ciśnienie napełniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

UWAGA: *W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.*

Ciśnienie opróżniania oznacza najwyższe ciśnienie powstałe w cysternie w czasie jej opróżniania pod ciśnieniem (patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie napełniania, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) i ciśnienie próbne).

Ciśnienie próbne oznacza ciśnienie wymagane do przeprowadzenia próby ciśnieniowej podczas badania wstępnego lub okresowego (patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, ciśnienie napełniania i maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne)).

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Ciśnienie robocze oznacza ciśnienie ustalone gazu sprężonego w napełnionym naczyniu ciśnieniowym w temperaturze odniesienia 15 °C.

UWAGA: W odniesieniu do cystern, patrz maksymalne ciśnienie robocze.

Ciśnienie ustalone oznacza ciśnienie zawartości naczynia ciśnieniowego w stanie równowagi termicznej i dyfuzyjnej.

CMR oznacza Konwencję o umowie międzynarodowego przewozu drogowego towarów (Genewa, 19 maja 1956 r.), wraz ze zmianami.

CSC oznacza Międzynarodową Konwencję o bezpiecznych kontenerach (Convention for Safe Containers), sporządzoną w Genewie dnia 2 grudnia 1972 r., wraz ze zmianami, opublikowaną przez Międzynarodową Organizację Morską (IMO) w Londynie.

CSI: patrz wskaźnik krytycznościowy.

Cysterna oznacza zbiornik wraz z jego wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym. Określenie to użyte samodzielnie oznacza kontener-cysternę, cysternę przenośną, cysternę odejmowalną lub cysternę stałą, zgodnie z definicjami zawartymi w niniejszym rozdziale, w tym cysternę stanowiącą element pojazdu-baterii lub MEGC (patrz również cysterna odejmowalna, cysterna stała, cysterna przenośna oraz wieloelementowy kontener do gazu).

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz 6.7.4.1.

Cysterna do przewozu odpadów napełniana podciśnieniowo oznacza cysternę stałą, cysternę odejmowalną, kontener-cysternę lub nadwozie wymienne używaną głównie do przewozu odpadów niebezpiecznych, o specjalnych cechach konstrukcyjnych lub wyposażeniu ułatwiającym napełnianie i opróżnianie odpadów, zgodnych z wymaganiami podanymi w dziale 6.10.

Cysterna, która całkowicie spełnia wymagania podane w działach 6.7 lub 6.8, nie jest uważana za cysternę do przewozu odpadów napełnianą podciśnieniowo.

Cysterna odejmowalna oznacza cysternę, inną niż cysterna stała, cysterna przenośna, kontener-cysterna, element pojazdu-baterii lub MEGC, o pojemności większej niż 450 litrów, która nie jest zaprojektowana do przewozu materiałów bez ich rozładunku, a jej przenoszenie w normalnych warunkach odbywa się wyłącznie w stanie opróżnionym.

Cysterna przenośna oznacza cysternę multimodalną, o pojemności większej niż 450 litrów, w przypadku, gdy jest ona używana do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1, odpowiadającą definicji podanej w dziale 6.7 lub w przepisach Kodeksu IMDG i wskazaną w instrukcji cysterny przenośnej (kod T) w kolumnie (10) w tabeli A w dziale 3.2.

Cysterna stała oznacza cysternę o pojemności większej niż 1000 litrów, która jest trwale połączona z pojazdem (który w tym wypadku staje się pojazdem-cysterną) lub stanowi integralną część ramy takiego pojazdu.

Cysterna zamknięta hermetycznie oznacza cysternę przeznaczoną do przewozu materiałów ciekłych o ciśnieniu obliczeniowym wynoszącym nie mniej niż 4 bary lub cysternę przeznaczoną do przewozu materiałów stałych (sympich lub granulowanych) niezależnie od jej ciśnienia obliczeniowego, której otwory zamknięte są hermetycznie, i która:

- nie jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa, płytki bezpieczeństwa, inne podobne urządzenia bezpieczeństwa lub zawory podciśnieniowe lub zawory wentylacyjne wymuszonego działania; lub

- nie jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa, płytki bezpieczeństwa i inne podobne urządzenia bezpieczeństwa, ale jest wyposażona w zawory podciśnieniowe lub zawory wentylacyjne wymuszonego działania; zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.8.2.2.3; lub
- jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa poprzedzone płytką bezpieczeństwa zgodnie z 6.8.2.2.10, ale nie jest wyposażona w zawory podciśnieniowe lub zawory wentylacyjne wymuszonego działania;
- jest wyposażona w zawory bezpieczeństwa poprzedzone płytką bezpieczeństwa zgodnie z 6.8.2.2.10 oraz w zawory podciśnieniowe lub zawory wentylacyjne wymuszonego działania, zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.8.2.2.3.

Czas utrzymywania oznacza czas jaki upłynie od momentu ustalenia się początkowego stanu napełnienia do momentu wzrostu ciśnienia, wskutek dopływu ciepła, do najniższego ustawionego ciśnienia urządzenia(-ń) bezpieczeństwa zbiorników przeznaczonych do przewozu gazów skroplonych.

UWAGA: Dla cystern przenośnych patrz 6.7.4.1.

Członek załogi pojazdu oznacza kierowcę lub osobę towarzyszącą kierowcy z przyczyn związanych z bezpieczeństwem, ochroną, szkoleniem lub czynnościami transportowymi.

D

Detektor promieniowania neutronowego oznacza urządzenie do wykrywania promieniowania neutronowego. W takim urządzeniu gaz może znajdować się w hermetycznie zamkniętej lampie elektronowej, która przekształca promieniowanie neutronowe w mierzalny sygnał elektryczny.

Dokumentacja cysterny oznacza zbiór dokumentów zawierających wszystkie istotne informacje techniczne dotyczące cysterny, pojazdu-baterii lub MEGC, takie jak świadectwa określone w 6.8.2.3, 6.8.2.4 i 6.8.3.4.

DPPL drewniany oznacza sztywny lub składany drewniany korpus z wykładziną (ale bez opakowań wewnętrznych) wraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL elastyczny oznacza korpus wykonany z folii, z tkaniny tekstylnej lub z innego elastycznego materiału, albo z ich kombinacji i, jeżeli to konieczne, z wewnętrzną powłoką lub wykładziną wraz z niezbędnym wyposażeniem obsługowym i urządzeniami do manipulowania.

DPPL metalowy oznacza metalowy korpus wraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL naprawiony oznacza DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożony, który z powodu uderzenia lub z innego powodu (np. korozji, pęknięcia lub innych stwierdzonych objawów zmniejszenia wytrzymałości w stosunku do wymaganej dla danego typu konstrukcji) został poddany naprawie w celu przywrócenia jego zgodności z typem konstrukcji i umożliwienia przejścia przez ten DPPL z wynikiem pozytywnym badań właściwych dla tego typu konstrukcji. Wymiana naczynia wewnętrznego sztywnego w DPPL złożonym na naczynie zgodne z oryginalnym typem konstrukcji, pochodzące od tego samego producenta, uważana jest w rozumieniu ADR za naprawę. Regularna konserwacja DPPL sztywnego nie jest uważana za naprawę. Korpusy DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego oraz naczynia wewnętrzne DPPL złożonych nie powinny być naprawiane. Naprawy DPPL elastycznych dopuszczone są wyłącznie na warunkach uznanych przez władzę właściwą.

DPPL: patrz duży pojemnik do przewozu luzem.

DPPL przerobiony oznacza DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożony, który:

- (a) jest wytworzony jako typ UN z typu niebędącego typem UN; lub
- (b) powstał w wyniku przetworzenia jednego typu UN na inny typ UN.

DPPL przerobiony podlega tym samym wymaganiom ADR, co nowy DPPL tego samego typu (patrz również: definicja typu konstrukcji podana w 6.5.6.1.1).

DPPL tekturowy oznacza korpus z tektury, z oddzielnymi pokrywami - górną i dolną, albo bez tych pokryw, ewentualnie z wykładziną wewnętrzną (ale bez opakowań wewnętrznych) oraz z odpowiednim wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym.

DPPL zabezpieczony (dla DPPL metalowych) oznacza DPPL wyposażony w dodatkowe zabezpieczenie od uderzeń, np. w postaci konstrukcji wielowarstwowej (typu „sandwich”) lub o podwójnych ścianach albo w obudowę w postaci ramy lub kratownicy metalowej.

DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego oznacza korpus ze sztywnego tworzywa sztucznego, który może być zaopatrzony w wyposażenie konstrukcyjne oraz odpowiednie wyposażenie obsługowe.

DPPL złożony z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego oznacza DPPL składający się z elementu konstrukcyjnego w postaci sztywnej osłony zewnętrznej wokół naczynia wewnętrznego z tworzywa sztucznego oraz z wyposażenia obsługowego i urządzeń manipulacyjnych. Jest on tak wykonany, że po złożeniu naczynie wewnętrzne i osłona zewnętrzna tworzą nierozdzieloną jednostkę, która jako całość będzie napełniana, składowana, przewożona i opróżniana.

UWAGA: Termin „tworzywo sztuczne”, użyte w odniesieniu do naczyń wewnętrznych DPPL złożonych, obejmuje również inne materiały polimeryczne, takie jak guma.

Duży pojemnik do przewozu luzem (DPPL, ang. IBC) oznacza opakowanie przenośne, sztywne lub elastyczne, inne niż określone w dziale 6.1, które:

- a) ma pojemność:
 - i) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów ciekłych i stałych grupy pakowania II i III;
 - ii) nie większą niż 1,5 m³ dla materiałów stałych grupy pakowania I, jeżeli są zapakowane do DPPL elastycznego, ze sztywnego tworzywa sztucznego, złożonego, tekturowego lub drewnianego;
 - iii) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów stałych grupy pakowania I, jeżeli są zapakowane do DPPL metalowego;
 - iv) nie większą niż 3,0 m³ dla materiałów promieniotwórczych;
- b) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną;
- c) jest odporne na obciążenia występujące przy manipulowaniu i w przewozie, co powinno być potwierdzone badaniami podanymi w dziale 6.5.

(patrz także: DPPL złożony z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego, DPPL tekturowy, DPPL elastyczny, DPPL metalowy, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego i DPPL drewniany).

UWAGA 1: Cysterny przenośne i kontenery-cysterny spełniające wymagania podane w dziale 6.7 i 6.8, nie są uważane za duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL).

UWAGA 2: Duże pojemniki do przewozu luzem (DPPL) spełniające wymagania podane w dziale 6.5, nie są uważane za kontenery w rozumieniu ADR.

Dyrektywa UE oznacza przepisy ustalone przez właściwe instytucje Unii Europejskiej, które w zakresie zawartych w nich celów są wiążące dla każdego wskazanego Państwa Członkowskiego, lecz które pozostawiają władzom krajowym swobodę w zakresie wyboru form i metod ich wprowadzania.

E

EKG ONZ oznacza Europejską Komisję Gospodarczą Organizacji Narodów Zjednoczonych (UNECE, Palais des Nations, 8-14 avenue de la Paix, CH-1211 Geneva 10).

EN (norma) oznacza normę europejską opublikowaną przez Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) (CEN, Avenue Marnix 17, B-1000 Brussels).

G

Gaz oznacza materiał, który:

- a) w temperaturze 50 °C ma prężność par większą niż 300 kPa (3 bary); lub
- b) jest całkowicie w stanie gazowym w temperaturze 20 °C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa;

Gaz ziemny skroplony (LNG) oznacza gaz schłodzony skroplony składający się z gazu naturalnego o wysokiej zawartości metanu, przyporządkowany do UN 1972.

Gaz ziemny sprężony (CNG) oznacza gaz sprężony składający się z gazu naturalnego o wysokiej zawartości metanu, przyporządkowany do UN 1971.

Gaz skroplony węglowodorowy (LPG) oznacza gaz skroplony pod niskim ciśnieniem zawierający jeden lub więcej lekkich węglowodorów zaklasyfikowanych tylko UN: 1011, 1075, 1965, 1969 lub 1978 i który zawiera głównie propan, propen, butan, izomery butanu, buten ze śladowymi ilościami innych gazów węglowodorowych.

UWAGA 1: Gazów palnych zaklasyfikowanych do innych numerów UN nie uznaje się za LPG.

UWAGA 2: W przypadku UN 1075, patrz UWAGA 2 pod 2F dla UN 1965 w tabeli dla gazów skroplonych w 2.2.2.3.

GHS oznacza Globalnie zharmonizowany system klasyfikacji i oznakowania chemikaliów (Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals), wydanie 6 poprawione, opublikowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ONZ) jako dokument ST/SG/AC.10/30/Rev.6.

Grupa pakowania oznacza grupę, do której - dla celów pakowania - można zaliczyć materiały niebezpieczne odpowiednio do natężenia stwarzanego przez nie zagrożenia. Znaczenie grup pakowania, opisanych szczegółowo w części 2, jest następujące:

grupa pakowania I: materiały stwarzające duże zagrożenie;

grupa pakowania II: materiały stwarzające średnie zagrożenie; oraz

grupa pakowania III: materiały stwarzające małe zagrożenie;

UWAGA: Do grup pakowania zaliczone są również niektóre przedmioty zawierające materiały niebezpieczne.

I

IAEA oznacza Międzynarodową Agencję Energii Atomowej (International Atomic Energy Agency, IAEA), (IAEA, P.O. Box 100 - A-1400 Vienna).

ICAO oznacza Międzynarodową Organizację Lotnictwa Cywilnego (International Civil Aviation Organization, ICAO) (ICAO, 999 University Street, Montreal, Quebec H3C 5H7, Canada).

IMDG: patrz Kodeks IMDG.

IMO oznacza Międzynarodową Organizację Morską (International Maritime Organization, IMO) (IMO, 4 Albert Embankment, London SE1 7SR, United Kingdom).

I.N.O.: patrz *Pozycja I.N.O.*

Instrukcje techniczne ICAO oznaczają Instrukcje Techniczne Bezpiecznego Transportu Towarów Niebezpiecznych Drogą Lotniczą, uzupełniające Załącznik 18 do Konwencji o międzynarodowym lotnictwie cywilnym (Chicago 1944), opublikowane przez Organizację Międzynarodowego Lotnictwa Cywilnego (International Civil Aviation Organization, ICAO) w Montrealu.

ISO (norma) oznacza normę międzynarodową opublikowaną przez Międzynarodową Organizację Normalizacyjną (International Organization for Standardization, ISO) (ISO - 1, rue de Varembe, CH-1204 Geneva 20).

J

Jednostka inspekcyjna oznacza niezależny organ wykonujący badania i inspekcje na podstawie upoważnienia właściwej władzy.

Jednostka transportowa oznacza pojazd samochodowy bez przyczepy lub zespół pojazdów składający się z pojazdu samochodowego i dołączonej do niego przyczepy.

Jednostka transportowa cargo oznacza pojazd drogowy, wagon, kontener, kontener-cysternę, cysternę przenośną lub MEGC.

K

Kanister oznacza opakowanie wykonane z metalu lub z tworzywa sztucznego, o przekroju prostokątnym lub wielokątnym, z jednym lub kilkoma otworami.

Klatka oznacza opakowanie zewnętrzne o niepełnych ścianach.

Kodeks IMDG oznacza Międzynarodowy morski kodeks towarów niebezpiecznych, stanowiący wykonanie przepisów części A rozdziału VII Międzynarodowej konwencji o bezpieczeństwie życia na morzu, opublikowany przez Międzynarodową Organizację Morską (International Maritime Organization, IMO) w Londynie.

Kontener oznacza urządzenie transportowe (nadwozie zdejmowane lub podobną konstrukcję):

- trwałe, wystarczająco wytrzymałe, aby nadawało się do wielokrotnego użycia;
- o specjalnej konstrukcji, ułatwiającej przewóz towarów za pomocą jednego lub kilku środków transportu, bez ich przeładunku;
- zawierające elementy ułatwiające mocowanie i manipulowanie, zwłaszcza przy przeładunku kontenera z jednego środka transportu na drugi;
- zbudowane w sposób pozwalający na łatwy załadunek i rozładunek towarów;
- o pojemności wewnętrznej nie mniejszej niż 1 m³, z wyłączeniem kontenerów przeznaczonych do przewozu materiału promieniotwórczego.

Kontener-cysterna oznacza urządzenie transportowe odpowiadające definicji kontenera, zawierające zbiornik wraz z wyposażeniem, w tym także wyposażeniem ułatwiającym przemieszczanie kontenera-cysterny bez znaczącej zmiany jego pozycji poziomej, używany do przewozu gazów, materiałów ciekłych, sproszkowanych lub granulowanych, o pojemności większej niż 0,45 m³ (450 litrów) w przypadku, gdy jest on używany do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1.

UWAGA: DPPL spełniające wymagania działu 6.5 nie są uważane za kontenery-cysterny.

Kontener do przewozu luzem oznacza urządzenie transportowe (łącznie z wykładziną lub powłoką) przeznaczone do przewozu materiałów stałych pozostających w bezpośrednim kontakcie z tym urządzeniem. Niniejsza definicja nie obejmuje opakowań, dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL), opakowań dużych i cystern.

Kontener do przewozu luzem oznacza urządzenie transportowe:

- trwałe, wystarczająco wytrzymałe, aby nadawało się do wielokrotnego użycia;
- o specjalnej konstrukcji ułatwiającej przewóz towarów za pomocą jednego lub kilku środków transportu, bez ich przeładunku;
- wyposażoną w urządzenia ułatwiające manipulowanie;
- o pojemności nie mniejszej niż 1,0 m³.

Przykładami kontenerów do przewozu luzem są: kontenery, kontenery przybrzeżne do przewozu luzem, wózki, pojemniki, nadwozia wymienne, kontenery korytowe, kontenery na rolkach, przedziały ładunkowe pojazdów.

UWAGA: Niniejsza definicja ma zastosowanie wyłącznie do kontenerów do przewozu luzem spełniających wymagania podane w dziale 6.11.

Kontener do przewozu luzem elastyczny: patrz Kontener do przewozu luzem.

Kontener do przewozu luzem elastyczny oznacza kontener elastyczny o pojemności nie przekraczającej 15 m³, włącznie z wykładziną i przymocowanymi urządzeniami manipulacyjnymi i wyposażeniem obsługowym.

Kontener do przewozu luzem przykryty opończą oznacza kontener do przewozu luzem bez dachu, ze sztywną podłogą (włącznie z typem dolnozsypowym), sztywnymi ścianami bocznymi i czołowymi i niesztywną powłoką (opończą).

Kontener do przewozu luzem zamknięty oznacza całkowicie zamknięty kontener do przewozu luzem, ze sztywnym dachem, sztywnymi ścianami bocznymi, ścianami czołowymi i sztywną podłogą (włącznie z typem dolnozsympowym). Określenie to obejmuje kontenery do przewozu luzem z otwieranym dachem, ścianą boczną lub czołową, które mogą być zamknięte podczas przewozu. Kontenery do przewozu luzem zamknięte mogą posiadać otwory pozwalające na wymianę par i gazów z powietrzem, i które w normalnych warunkach przewozu zapobiegają wydostaniu się stałej zawartości, jak również przedostaniu się do wnętrza deszczu i spływającej wody.

Kontener mały oznacza kontener o pojemności wewnętrznej nie większej niż 3 m³.

Kontener morski do przewozu luzem oznacza kontener do przewozu luzem o specjalnej konstrukcji umożliwiającej jego wielokrotne użycie w przewozach z, do lub pomiędzy obiektami morskimi. Kontener przybrzeżny do przewozu luzem powinien być zaprojektowany i zbudowany zgodnie z zaleceniami Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) w sprawie dopuszczania kontenerów morskich do używania na pełnym morzu, zawartymi w dokumencie MSC/Circ.860.

Kontener odkryty oznacza kontener bez dachu lub kontener-platformę.

Kontener przykryty opończę oznacza kontener odkryty przykryty opończę w celu ochrony załadowanych towarów.

Kontener wielki oznacza:

- (a) kontener, który nie odpowiada definicji kontenera małego;
- (b) w rozumieniu przepisów CSC, kontener o takich rozmiarach, że powierzchnia zawarta między czterema zewnętrznymi dolnymi narożami wynosi nie mniej niż:
 - (i) 14 m² (150 stóp kwadratowych); lub
 - (ii) 7 m² (75 stóp kwadratowych), jeżeli wyposażony jest w górne naroża zaczepowe.

Kontener zamknięty oznacza całkowicie obudowany kontener, posiadający sztywny dach, sztywne ściany boczne, sztywne ściany czołowe i sztywną podłogę. Określenie to obejmuje kontenery z otwieranym dachem, o ile dach ten może być zamknięty na czas przewozu.

Korpus (dla wszystkich rodzajów DPPL, innych niż DPPL złożony) oznacza właściwe naczynie wraz z otworami i ich zamknięciami, ale z wyłączeniem wyposażenia obsługowego.

Ł

Ładunek całkowity oznacza ładunek pochodzący od jednego nadawcy, mającego wyłączne prawo do używania pojazdu lub kontenera wielkiego, a wszystkie czynności załadunkowe i rozładunkowe wykonywane są zgodnie z instrukcjami nadawcy lub odbiorcy.

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych odpowiednim określeniem jest „używanie wyłączone”.

M

Maksymalna dopuszczalna masa brutto:

- (a) (dla DPPL) oznacza masę DPPL z wyposażeniem obsługowym i konstrukcyjnym łącznie z maksymalną masą netto;
- (b) (dla cystern) oznacza tarę cysterny łącznie z maksymalną dopuszczalną do przewozu masą ładunku.

UWAGA: Odnośnie do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Maksymalna masa netto oznacza wyrażoną w kilogramach maksymalną masę netto zawartości pojedynczego opakowania lub maksymalną masę łączną opakowań wewnętrznych i ich zawartości.

Maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) oznacza najwyższą spośród następujących trzech wartości mogących wystąpić w górnej części zbiornika w pozycji roboczej:

- (a) najwyższe dopuszczone ciśnienie rzeczywiste w zbiorniku w czasie napełniania (maksymalne dopuszczone ciśnienie napełniania);

- (b) najwyższe dopuszczone ciśnienie rzeczywiste w zbiorniku w czasie opróżniania (maksymalne dopuszczone ciśnienie opróżniania);
- (c) ciśnienie manometryczne w zbiorniku powstałe w wyniku oddziaływania znajdującego się w nim materiału (wraz z innymi gazami, które mogą się w nim znajdować) przy najwyższej temperaturze roboczej.

Jeżeli wymagania szczególne podane w dziale 4.3 nie stanowią inaczej, to wartość tego ciśnienia roboczego (ciśnienia manometrycznego) nie może być niższa od prężności pary materiału, którym napełniany jest zbiornik, w temperaturze 50 °C (ciśnienie absolutne).

W przypadku cystern wyposażonych w zawory bezpieczeństwa (z płytką bezpieczeństwa lub bez niej), innych niż cysterny dla przewozu gazów klasy 2 sprężonych, skroplonych i rozpuszczonych, maksymalne ciśnienie robocze (ciśnienie manometryczne) powinno być równe ciśnieniu otwarcia tych zaworów bezpieczeństwa.

(Patrz również ciśnienie obliczeniowe, ciśnienie opróżniania, ciśnienie napełniania i ciśnienie próbne).

UWAGA 1: *Maksymalne ciśnienie robocze nie jest stosowane do cystern rozładowywanych grawitacyjnie zgodnie z 6.8.2.1.14 (a).*

UWAGA 2: *W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.*

UWAGA 3: *W odniesieniu do naczyń kriogenicznych zamkniętych, patrz uwaga do 6.2.1.3.6.5.*

Maksymalne normalne ciśnienie robocze, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza maksymalną wartość ciśnienia powyżej ciśnienia atmosferycznego na średnim poziomie morza, które mogłoby powstać wewnątrz systemu zapewniającego szczelność w czasie jednego roku, w warunkach temperatury i nasłonecznienia odpowiadających warunkom otoczenia, przy braku wentylacji, zewnętrznego chłodzenia przez system pomocniczy, lub braku sterowania podczas przewozu.

Masa netto materiałów wybuchowych (NEM) oznacza całkowitą masę materiałów wybuchowych, bez opakowania, obudowy itp. (To samo znaczenie mają często używane następujące określenia: ilość netto materiałów wybuchowych (NEQ), zawartość netto materiałów wybuchowych (NEC), waga netto materiałów wybuchowych (NEW) lub masa netto zawartości materiałów wybuchowych.

Masa sztuki przesyłki oznacza masę brutto sztuki przesyłki, jeżeli nie podano inaczej.

Materiał ciekły oznacza materiał, który w temperaturze 50 °C ma prężność pary nie większą niż 300 kPa (3 bary) i nie jest całkowicie w stanie gazowym w temperaturze 20 °C i pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa, i który:

- charakteryzuje się temperaturą topnienia lub początku topnienia równą lub niższą niż 20 °C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa; lub
- jest ciekły zgodnie z metodą badania ASTM D 4359-90; lub
- nie ma konsystencji pasty zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do badań w celu oznaczania płynności (badanie penetrometrem), podanymi w rozdziale 2.3.4.

UWAGA: *Dla potrzeb wymagań dotyczących cystern, przewóz w stanie ciekłym oznacza przewóz:*

- *materiałów ciekłych, zgodnych z definicją materiałów ciekłych; lub*
- *materiałów stałych nadawanych do przewozu w stanie stopionym.*

Materiał pochodzenia zwierzęcego oznacza zwierzęta padłe, części ciał zwierząt lub pasze pochodzenia zwierzęcego.

Materiał stały oznacza:

- materiał, który charakteryzuje się temperaturą topnienia lub początku topnienia wyższą niż 20 °C, pod ciśnieniem atmosferycznym 101,3 kPa; lub
- materiał, który nie jest ciekły zgodnie z metodą badania ASTM D 4359-90, albo który ma konsystencję pasty zgodnie z kryteriami mającymi zastosowanie do badań w celu oznaczania płynności (badanie penetrometrem), podanymi w 2.3.4.

MEGC: patrz wieloelementowy kontener do gazu.

MEMU patrz Ruchoma jednostka do wytwarzania materiałów wybuchowych.

N

Nabój gazowy: patrz: naczynie małe zawierające gaz.

Naczynie oznacza pojemnik wraz z zamknięciami, służący do umieszczania i utrzymania w jego wnętrzu materiałów lub przedmiotów. Definicja ta nie dotyczy zbiorników (patrz również naczynie kriogeniczne, naczynie wewnętrzne, naczynie wewnętrzne, sztywne i nabój gazowy).

Naczynie (dla klasy 1) oznacza skrzynię, butelkę, puszkę, bęben, słój lub tubę, wraz z zamknięciami, użyte jako opakowanie wewnętrzne lub pośrednie.

Naczynie ciśnieniowe oznacza określenie zbiorcze obejmujące butle, zbiorniki rurowe, bębny ciśnieniowe, naczynia kriogeniczne zamknięte, układy magazynujące w wodorkach metali, wiązki butli i naczynia ciśnieniowe awaryjne.

Naczynie ciśnieniowe awaryjne oznacza naczynie ciśnieniowe o pojemności wodnej nie większej niż 3000 litrów, w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, nieszczelne lub niezgodne z wymaganiami naczynie(-a) ciśnieniowe, przeznaczone do przewozu, na przykład w celu ich odzyskania lub utylizacji.

Naczynie kriogeniczne oznacza transportowe naczynie ciśnieniowe izolowane cieplnie o pojemności wodnej nie większej niż 1000 litrów, przeznaczone do przewozu gazów schłodzonych skroplonych (patrz także: naczynie kriogeniczne otwarte).

Naczynie kriogeniczne otwarte oznacza naczynie transportowe izolowane cieplnie przeznaczone do gazów schłodzonych skroplonych, utrzymywanych pod ciśnieniem atmosferycznym poprzez zapewnienie jego stałego odgazowania.

Naczynie małe zawierające gaz (nabój gazowy) oznacza naczynie jednorazowego napełniania, o pojemności wodnej nie większej niż 1000 ml w odniesieniu do naczyń wykonanych z metalu i nie większej niż 500 ml w odniesieniu do naczyń wykonanych z materiału syntetycznego lub szkła, i zawierające gaz lub mieszaninę gazów pod ciśnieniem. Naczynie to może być wyposażone w zawór.

Naczynie wewnętrzne oznacza naczynie, które dla utrzymania zawartości wymaga zastosowania opakowania zewnętrznego.

Naczynie wewnętrzne sztywne (dla DPPL złożonych) oznacza naczynie, które zachowuje swój kształt po opróżnieniu z zawartości, bez zamykania i bez zastosowania obudowy zewnętrznej. Każde naczynie wewnętrzne, które nie jest naczyniem „sztywnym” uważa się za naczynie „elastyczne”.

Nadawca oznacza przedsiębiorstwo, które wysyła towary niebezpieczne, zarówno we własnym imieniu jak też w imieniu osoby trzeciej. Jeżeli operacja transportowa odbywa się na podstawie umowy przewozu, to za nadawcę uważa się to przedsiębiorstwo, które jest nadawcą zgodnie z umową przewozu.

Nadwozie wymienne (swap body) jest to kontener, który zgodnie z Normą Europejską EN 283:1991 posiada następujące cechy:

- z uwagi na wytrzymałość mechaniczną jest on zbudowany na potrzeby przewozu lądowego na wagonie lub na pojeździe, albo do przewozu na statkach typu „ro-ro”;
- nie może być spiętrzany;
- może być zdejmowany z pojazdu za pomocą urządzenia stanowiącego wyposażenie tego pojazdu, ustawiany na własnych podporach i ponownie załadowany.

UWAGA: Określenie „kontener” nie obejmuje zwykłych opakowań, DPPL, kontenerów-cystern lub pojazdów. Jednakże do przewozu materiałów promieniotwórczych kontener może być używany jako opakowanie.

Nadwozie wymienne-cysterna uważane jest za kontener-cysternę.

Napełniający oznacza przedsiębiorstwo, które napełnia towarami niebezpiecznymi cysterny (pojazdy-cysterny, cysterny odejmowalne, pojazdy ze zbiornikiem odejmowalnym, cysterny przenośne lub

kontenery-cysterny), albo pojazdy, kontenery wielkie lub kontenery małe do przewozu luzem, lub pojazdy-baterie lub MEGC.

Nazwa techniczna oznacza uznaną nazwę chemiczną, uznaną nazwę biologiczną lub inną nazwę używaną aktualnie w publikacjach naukowo-technicznych (patrz 3.1.2.8.1.1).

Numer UN oznacza czterocyfrowy numer identyfikacyjny materiału lub przedmiotu, pochodzący z Przepisów modelowych ONZ.

O

Ocena zgodności oznacza proces weryfikacji zgodności produktu z przepisami rozdziałów 1.8.6 i 1.8.7 dotyczących zatwierdzenia typu, nadzoru produkcji, badań i prób odbiorczych.

Odbiorca oznacza odbiorcę zgodnie z umową przewozu. Jeżeli zgodnie z przepisami dotyczącymi umowy przewozu, odbiorca wyznacza osobę trzecią, to osobę tę uważa się za odbiorcę w rozumieniu ADR. Jeżeli operacja transportowa odbywa się bez umowy przewozu, to za odbiorcę uważa się przedsiębiorstwo, które odbiera ładunek z towarami niebezpiecznymi po jego przybyciu;

Odpady oznaczają materiały, roztwory, mieszaniny lub przedmioty, które nie są przewidziane do bezpośredniego zastosowania, ale są przewożone w celu ich utylizacji, składowania lub zniszczenia przez spalanie lub w inny sposób

Ogniwo paliwowe oznacza urządzenie elektrochemiczne przetwarzające energię chemiczną paliwa na energię elektryczną, ciepło i produkty reakcji.

Ogrzewacz spalinowy oznacza urządzenie wykorzystujące w sposób bezpośredni paliwo gazowe lub ciekłe, lecz niewykorzystujące ciepła pochodzącego z silnika napędzającego pojazd.

Okres dopuszczenia konstrukcji oznacza, dla butli i zbiorników rurowych z kompozytów, maksymalny okres (w latach) na który butla lub zbiornik rurowy jest zaprojektowana i zatwierdzona zgodnie z mającą zastosowanie normą.

Okres używania oznacza, dla butli i zbiorników rurowych z kompozytów, okres dopuszczenia do używania butli lub zbiornika rurowego podany w latach.

Opakowanie oznacza jeden lub większą liczbę pojemników oraz inne elementy lub materiały potrzebne aby pojemnik mógł pełnić funkcję naczynia oraz funkcje ochronne (patrz także opakowanie kombinowane, opakowanie złożone, opakowanie wewnętrzne, duży pojemnik do przewozu luzem (DPPL), opakowanie pośrednie, opakowanie duże, opakowanie metalowe lekkie, opakowanie zewnętrzne, opakowanie regenerowane, opakowanie przetworzone, opakowanie wtórne, opakowanie awaryjne oraz opakowanie pyłoszczelne).

Opakowanie awaryjne oznacza opakowanie specjalne, w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, nieszczelne lub niezgodne z wymaganiami dotyczącymi sztuki przesyłki z towarami niebezpiecznymi lub towary niebezpieczne, które rozsypały się lub wyciekły, przeznaczone do przewozu w celu ich odzyskania lub utylizacji.

Opakowanie duże oznacza opakowanie składające się z opakowania zewnętrznego zawierającego przedmioty lub opakowania wewnętrzne, które:

- (a) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną; i
- (b) ma masę netto większą niż 400 kg lub pojemność większą niż 450 litrów, lecz ma objętość nie większą niż 3 m³.

Opakowanie duże awaryjne oznacza opakowanie specjalne, które:

- (a) jest wykonane w sposób umożliwiający manipulację zmechanizowaną; i
- (b) ma masę netto większą niż 400 kg lub pojemność większą niż 450 litrów, lecz ma objętość nie większą niż 3 m³;

w którym umieszcza się uszkodzone, wadliwe, ciekące lub niezgodne sztuki przesyłek z towarami niebezpiecznymi albo towary niebezpieczne, które rozsypały się lub wyciekły i które przewożone są celu ich odzyskania lub utylizacji.

Opakowanie duże ponownie używane oznacza opakowanie duże przeznaczone do ponownego napełnienia, które zostało sprawdzone i uznane za wolne od wad wpływających na zdolność do wytrzymywania obciążeń podczas próby eksploatacyjnej. Termin ten obejmuje opakowania duże napełniane tą samą lub podobną zgodną zawartością i przewożone w sieci dystrybucyjnej kontrolowanej przez nadawcę produktu.

Opakowanie duże przerobione oznacza opakowanie duże metalowe lub opakowanie duże ze sztywnego tworzywa sztucznego, które:

- (a) jest wytworzone jako typ UN z typu niebędącego typem UN; lub
- (b) powstało w wyniku przetworzenia jednego typu UN na inny typ UN.

Opakowanie duże przerobione podlega tym samym wymaganiom ADR, co nowe opakowanie duże tego samego typu (patrz również: definicja typu konstrukcji podana w 6.6.5.1.2);

Opakowanie kombinowane oznacza zestaw opakowań stosowany dla celów przewozowych, składający się z jednego lub kilku opakowań wewnętrznych umieszczonych w opakowaniu zewnętrznym, zgodnie z wymaganiami podanymi w 4.1.1.5.

UWAGA: Nie należy mylić określenia „opakowanie wewnętrzne” stosowanego w odniesieniu do opakowań kombinowanych z określeniem „naczynie wewnętrzne” stosowanym w odniesieniu do opakowań złożonych.

Opakowanie metalowe lekkie oznacza opakowanie metalowe o przekroju kołowym, eliptycznym, prostokątnym lub wielokątnym (również stożkowe) oraz opakowanie z kołpakiem stożkowym lub opakowanie w kształcie wiadra, o grubości ścianki mniejszej niż 0,5 mm (np. z blachy stalowej ocynkowanej), o dnie płaskim lub wypukłym, wyposażone w jeden lub kilka otworów i nie objęte definicjami dla bębnow i kanistrów.

Opakowanie pośrednie oznacza opakowanie umieszczone pomiędzy opakowaniem wewnętrznym lub przedmiotem a opakowaniem zewnętrznym.

Opakowanie przetworzone oznacza w szczególności:

- (a) bęben metalowy, który:
 - (i) jest produkowany jako typ UN, zgodny z wymaganiami działu 6.1, z typu nie będącego typem UN;
 - (ii) jest wynikiem przetworzenia jednego typu UN, zgodnego z wymaganiami działu 6.1, na inny typ UN; lub
 - (iii) przeszedł wymianę integralnych elementów struktury (takich jak wieka niezdemowalne);
- (b) bęben z tworzywa sztucznego, który:
 - (i) jest wynikiem przetworzenia jednego typu UN, zgodnego z wymaganiami działu 6.1, na inny typ UN (np. 1H1 na 1H2); lub
 - (ii) przeszedł wymianę integralnych elementów struktury.

Bębny przetworzone podlegają takim samym wymaganiom działu 6.1, jakie mają zastosowanie do nowych bębnow tego samego typu.

Opakowanie pyłoszczelne oznacza opakowanie nieprzepuszczalne dla suchej zawartości, w tym również dla materiału rozdrobnionego powstającego podczas przewozu.

Opakowanie używane oznacza opakowanie, które zostało sprawdzone i uznane za wolne od wad wpływających na zdolność do wytrzymywania obciążeń podczas próby eksploatacyjnej. Termin ten obejmuje opakowania, napełniane tą samą lub podobną zgodną zawartością i przewożone w sieci dystrybucyjnej kontrolowanej przez nadawcę produktu.

Opakowanie wewnętrzne oznacza opakowanie, które podczas przewozu wymaga zastosowania opakowania zewnętrznego.

Opakowanie zbiorcze oznacza opakowanie użyte (w przypadku materiału promieniotwórczego przez jednego nadawcę) w celu umieszczenia w nim jednej lub większej liczby sztuk przesyłek,

zgrupowanych w jednostkę łatwiejszą do manipulowania i układania podczas przewozu. Przykładami opakowań zbiorczych są:

- (a) płyta ładunkowa taka jak paleta, na której umieszczono kilka sztuk przesyłek lub spiętrzone je i zabezpieczono za pomocą folii rozciągliwej, termokurczliwej lub taśmy, albo w inny odpowiedni sposób; lub
- (b) zewnętrzne opakowanie ochronne takie jak skrzynia lub klatka;

Opakowanie zewnętrzne oznacza zabezpieczenie zewnętrzne opakowania złożonego lub kombinowanego, wraz z materiałami absorpcyjnymi, materiałami amortyzującymi i wszelkimi innymi elementami niezbędnymi do przechowywania i ochrony naczyń wewnętrznych lub opakowań wewnętrznych.

Opakowanie złożone oznacza opakowanie składające się z opakowania zewnętrznego i naczynia wewnętrznego, zbudowane w taki sposób, aby naczynie wewnętrzne i opakowanie zewnętrzne tworzyły zintegrowane opakowanie. Opakowanie takie po złożeniu pozostaje trwale zintegrowane i w takiej postaci jest ono napełniane, magazynowane, przewożone i opróżniane.

UWAGA: Nie należy mylić określenia naczynie wewnętrzne stosowanego w odniesieniu do opakowań złożonych z określeniem opakowanie wewnętrzne stosowanym w odniesieniu do opakowań kombinowanych. Na przykład, w opakowaniu złożonym 6HA1 (tworzywo sztuczne) naczyniem wewnętrznym jest naczynie z tworzywa sztucznego, które nie jest przewidziane do pełnienia funkcji zbiornika bez opakowania zewnętrznego, a więc nie jest ono opakowaniem wewnętrznym.

W przypadkach gdy po określeniu opakowanie złożone podano w nawiasie nazwę materiału, to dotyczy ona naczynia wewnętrznego.

Opakowanie zregenerowane oznacza w szczególności:

- (a) bęben metalowy, który został:
 - (i) oczyszczony do oryginalnych materiałów konstrukcyjnych ze wszystkich pozostałości poprzedniej zawartości, z wewnętrznej i zewnętrznej korozji oraz z powłok zewnętrznych i nalepek;
 - (ii) przywrócony do oryginalnego kształtu i obrysu z wyprostowanymi i uszczelnionymi pobocznikami oraz wymienionymi wszystkimi nieintegralnymi uszczelnieniami opakowania; oraz
 - (iii) sprawdzony po oczyszczeniu, ale przed malowaniem, w celu odrzucenia opakowań z widocznymi wżerami, znacznym zmniejszeniem grubości materiału, zmęczeniem metalu, uszkodzonymi gwintami, zamknięciami lub z innymi znaczącymi uszkodzeniami;
- (b) bęben i kanister z tworzywa sztucznego, który:
 - (i) został oczyszczony do oryginalnych materiałów konstrukcyjnych ze wszystkich pozostałości poprzedniej zawartości, z wewnętrznej i zewnętrznej korozji oraz z powłok zewnętrznych i nalepek;
 - (ii) ma wymienione wszystkie uszczelnienia nieintegralne z opakowaniem; oraz
 - (iii) został sprawdzony po oczyszczeniu w celu odrzucenia opakowań z widocznymi uszkodzeniami takimi jak rozdarcia, fałdy lub pęknięcia, albo uszkodzone gwinty, zamknięcia lub inne znaczące wady.

P

Pakujący oznacza przedsiębiorstwo, które umieszcza towary niebezpieczne w opakowaniach, z uwzględnieniem opakowań dużych i dużych pojemników do przewozu luzem (DPPL), a także - jeżeli jest to konieczne - przygotowuje sztuki przesyłek do przewozu.

Podręcznik Badań i Kryteriów oznacza „Zalecenia ONZ dotyczące transportu towarów niebezpiecznych, Podręcznik Badań i Kryteriów”, wydanie 6 („Recommendations on the Transport of

Dangerous Goods. Manual of Tests and Criteria”), opublikowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych (ST/SG/AC.10/11/Rev.6).

Pojazd patrz pojazd-bateria, pojazd-cysterna, pojazd przykryty oponczą i pojazd zamknięty.

Pojazd-bateria oznacza pojazd zawierający elementy połączone ze sobą kolektorem i przymocowane na stałe do tego pojazdu. Za elementy pojazdu-baterii uważa się następujące elementy: butle, zbiorniki rurowe, wiązki butli (zwane też „ramami”), bębny ciśnieniowe, jak również cysterny, o pojemności większej niż 450 litrów, przeznaczone do przewozu gazów zgodnych z definicją w 2.2.2.1.1.

Pojazd-cysterna oznacza pojazd przeznaczony konstrukcyjnie do przewozu cieczy, gazów, materiałów sproszkowanych lub granulowanych, zawierający jedną lub kilka cystern stałych. Poza właściwym pojazdem lub elementami układu jezdnego stosowanymi zamiast pojazdu, pojazd-cysterna zawiera jeden lub kilka zbiorników wraz z ich wyposażeniem i elementami łączącymi te zbiorniki z pojazdem lub z układem jezdny.

Pojazd drogowy oznacza pojazd ciężarowy, ciągnik siodłowy, naczepę lub przyczepę w rozumieniu przepisów ADR, którymi przewożone są towary niebezpieczne.

Pojazd odkryty oznacza pojazd, którego podłoga nie ma żadnej nadbudowy lub jest zaopatrzona tylko w burty boczne i tylną.

Pojazd przykryty oponczą oznacza pojazd odkryty wyposażony w oponczę do ochrony załadowanego towaru.

Pojazd zamknięty oznacza pojazd z nadwoziem, które można zamknąć.

Pojemnik aerozolowy: patrz aerozol.

Pojemność maksymalna oznacza maksymalną pojemność naczynia lub opakowania, w tym dużego pojemnika do przewozu luzem (DPPL) i opakowania dużego, wyrażoną w metrach sześciennych lub litrach;

Pojemność zbiornika lub komory zbiornika” dla cystern, oznacza całkowitą wewnętrzną pojemność zbiornika lub komory zbiornika wyrażoną w litrach lub w metrach sześciennych. Jeżeli nie jest możliwe całkowite napełnienie zbiornika lub komory zbiornika ze względu na ich kształt lub konstrukcję, to dla potrzeb określenia stopnia napełnienia cysterny i jej oznakowania należy przyjąć tę zmniejszoną pojemność.

Poziom promieniowania w odniesieniu do przewozu materiałów promieniotwórczych oznacza odpowiednią moc dawki wyrażoną w milisiwertach na godzinę (mSv/h) lub mikrosiwertach na godzinę (µSv/h).

Pozycja I.N.O. (inaczej nie określona) oznacza pozycję zbiorczą, do której mogą być zaliczone materiały, mieszaniny, roztwory lub przedmioty, jeżeli:

- (a) nie są one wymienione z nazwy w dziale 3.2 tabela A; i
- (b) wykazują właściwości chemiczne, fizyczne lub niebezpieczne odpowiadające klasie, kodowi klasyfikacyjnemu, grupie pakowania oraz nazwie i opisowi danej pozycji I.N.O.

Pozycja zbiorcza oznacza pozycję wykazu obejmującą precyzyjnie zdefiniowaną grupę materiałów lub przedmiotów (patrz 2.1.1.2: B, C i D).

Próba szczelności oznacza badanie cysterny, opakowania lub DPPL wraz z ich wyposażeniem i zamknięciami w celu sprawdzenia szczelności.

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Przedsiębiorstwo oznacza osobę fizyczną lub prawną, niezależnie od tego czy wykonuje ona działalność zarobkową czy nie, stowarzyszenie lub grupę osób bez osobowości prawnej, niezależnie od tego czy wykonują one działalność zarobkową czy nie, organ posiadający osobowość prawną lub podległy organowi posiadającemu osobowość prawną.

Przepisy modelowe ONZ (ang. „UN Model Regulations”) oznaczają Przepisy modelowe stanowiące załącznik do osiemnastego, poprawionego wydania „Zaleceń ONZ dotyczących transportu towarów

niebezpiecznych” („Recommendations on the Transport of Dangerous Goods”), opublikowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych(ST/SG/AC.10/1/Rev.19).

Przesyłka oznacza każdą sztukę lub sztuki przesyłek, albo ładunek z towarami niebezpiecznymi przeznaczone przez nadawcę do przewozu.

Przewoźnik oznacza przedsiębiorstwo, które wykonuje operację transportową na podstawie umowy przewozu lub bez niej.

Przewóz oznacza przemieszczanie towarów niebezpiecznych, z uwzględnieniem postojów koniecznych z punktu widzenia warunków transportu oraz z uwzględnieniem czasu, przez który towary niebezpieczne znajdują się w pojazdach, cysternach i kontenerach ze względu na panujące warunki ruchu, przed, podczas i po przemieszczeniu.

Definicja ta obejmuje również krótkotrwałe składowanie towarów niebezpiecznych, występujące między operacjami transportowymi, związane ze zmianą rodzaju lub środka transportu (przeładunek). Ma to zastosowanie pod warunkiem, że mogą być okazane na żądanie dokumenty przewozowe, w których wskazane jest miejsce wydania i miejsce odbioru, oraz pod warunkiem, że sztuki przesyłek i cysterny nie były otwierane w czasie takiego składowania, z wyjątkiem przypadków, gdy były kontrolowane przez właściwe władze.

Przewóz luzem oznacza przewóz nieopakowanych materiałów stałych lub przedmiotów w pojazdach, kontenerach lub kontenerach do przewozu luzem. Określenie to nie dotyczy towarów opakowanych oraz materiałów przewożonych w cysternach.

Przez lub do, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza państwa, przez które lub do których przewożona jest przesyłka, jednakże z wyłączeniem państw, „ponad” którymi przesyłka przewożona jest drogą lotniczą, jeżeli na ich terytorium nie jest planowane lądowanie.

R

Reakcja niebezpieczna oznacza:

- (a) spalanie lub wydzielanie znacznych ilości ciepła;
- (b) wydzielanie gazów palnych, duszących, utleniających lub trujących;
- (c) tworzenie materiałów żrących;
- (d) tworzenie materiałów niestabilnych; i
- (e) niebezpieczny wzrost ciśnienia (dotyczy tylko do cystern).

Regulamin EKG oznacza regulamin stanowiący załącznik do Porozumienia dotyczącego przyjęcia jednolitych wymagań technicznych dla pojazdów, wyposażenia i części, które mogą być montowane lub stosowane w tych pojazdach oraz wzajemnego uznawania homologacji udzielonych na podstawie tych wymagań (Porozumienie z 1958 r., wraz ze zmianami).

Regularna konserwacja DPPL elastycznego oznacza regularne wykonywanie czynności na DPPL elastycznym z tworzywa sztucznego lub DPPL elastycznym z tkaniny, takich jak:

- (a) czyszczenie, lub
- (b) wymiana nieintegralnych części składowych, takich jak nieintegralne wykładziny i złącza zamkowe, na części składowe zgodne z oryginalną specyfikacją producenta,

pod warunkiem, że te czynności nie mają negatywnego wpływu na utrzymywanie zawartości DPPL elastycznego i nie zmieniają jego typu konstrukcji.

Regularna konserwacja DPPL sztywnego oznacza regularne wykonywanie czynności na DPPL metalowym, DPPL ze sztywnego tworzywa sztucznego lub DPPL złożonego, takich jak:

- (a) czyszczenie,
- (b) demontaż i ponowny montaż lub wymiana zamknięć korpusu (w tym odpowiednich złączek) lub wyposażenia obsługowego, zgodnie z oryginalną specyfikacją producenta, pod warunkiem, że jest sprawdzana szczelność DPPL; lub

- (c) doprowadzenie wyposażenia konstrukcyjnego do stanu używalności, niespełniającego bezpośrednio funkcji utrzymania towaru niebezpiecznego lub utrzymania ciśnienia opróżniania, w taki sposób, aby DPPL osiągnął zgodność ze zbadanym typem konstrukcyjnym (np. wyprostowanie wsporników lub zaczepów do podnoszenia), pod warunkiem, że funkcja utrzymania zawartości DPPL nie będzie naruszona.

RID oznacza „Regulamin międzynarodowego przewozu kolejami towarów niebezpiecznych”, stanowiący Załącznik C do Konwencji COTIF (Konwencji o międzynarodowych przewozach kolejami).

Rozładowca: przedsiębiorstwo, które

- (a) zdejmuje z pojazdu kontener, kontener do przewozu luzem, MEGC, kontener-cysternę lub cysternę przenośną, lub
- (b) rozładowuje z pojazdu lub kontenera zapakowane towary niebezpieczne, kontenery małe lub cysternę przenośną, lub
- (c) opróżnia materiały niebezpieczne ze zbiornika (pojazdu-cysterny, cysterny odejmowalnej, cysterny przenośnej lub kontenera-cysterny), z pojazdu-baterii, MEMU, MEGC, z pojazdu, kontenera wielkiego lub kontenera małego do przewozu luzem, lub kontenera do przewozu luzem.

Rozładunek oznacza wszystkie działania wykonywane przez rozładowcę zgodnego z definicją rozładowcy.

Ruchoma jednostka do wytwarzania materiałów wybuchowych (MEMU) oznacza jednostkę lub pojazd z zamontowaną jednostką służącą do wytwarzania materiałów wybuchowych z towarów niebezpiecznych, które nie są materiałami wybuchowymi i ładowania ich do otworów strzałowych. Jednostka taka składa się z cystern, kontenerów do przewozu luzem, aparatury do wytwarzania, pomp oraz związanego z nimi wyposażenia. MEMU może posiadać specjalne przedziały ładunkowe na materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym w sztukach przesyłek.

UWAGA: Pomimo tego, że definicja MEMU zawiera określenia „wytwarzania materiałów wybuchowych” i „ładowania ich do otworów strzałowych”, wymagania dla MEMU mają zastosowanie wyłącznie do przewozu i nie obejmują wytwarzania materiałów wybuchowych i ładowania ich do otworów strzałowych.

S

Silnik zasilany ogniwem paliwowym oznacza urządzenie służące do napędu innych urządzeń, składające się z ogniwa paliwowego i zbiornika paliwa, który może być zintegrowany z ogniwem paliwowym lub stanowić osobną część tego urządzenia, wraz ze wszystkimi jego elementami wyposażenia niezbędnymi do jego działania.

Składnik palny (w odniesieniu do aerozoli) oznacza materiał zapalny ciekły, materiał zapalny stały lub gaz palny i mieszaniny gazowe, zdefiniowane w Podręczniku badań i kryteriów część III rozdział 31.1.3 uwagi 1-3. Określenie to nie obejmuje materiałów piroforycznych, samonagrzewających się i reagujących z wodą. Chemiczne ciepło spalania powinno być oznaczane jedną z następujących metod: ASTM D 240, ISO/FDIS 13943:1999 (E/F) 86.1 do 86.3 lub NFPA 30B.

Skrzynia oznacza opakowanie z pełnymi, prostokątnymi lub wielobocznymi powierzchniami, wykonane z metalu, drewna, materiału drewnopochodnego, tektury, tworzywa sztucznego lub innego odpowiedniego materiału. Dopuszcza się stosowanie małych otworów w celu ułatwienia manipulowania lub otwierania, albo w celu spełnienia wymagań klasyfikacyjnych, pod warunkiem, że nie powodują one naruszenia integralności opakowania podczas przewozu.

Stal miękka oznacza stal o minimalnej granicy wytrzymałości na rozciąganie pomiędzy 360 N/mm² a 440 N/mm².

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Stal odniesienia oznacza stal o minimalnej granicy wytrzymałości na rozciąganie równej 370 N/mm² i wydłużeniu po rozerwaniu 27%.

Stopień napełnienia oznacza stosunek masy gazu znajdującego się w gotowym do użycia naczyniu ciśnieniowym, do masy wody, która w temperaturze 15 °C wypełniłaby całkowicie to naczynie.

System detekcji promieniowania oznacza przyrząd, w którym detektory promieniowania są jego elementami składowymi.

System zamknięcia w odniesieniu do przewozu materiałów promieniotwórczych, oznacza zestaw złożony z materiału rozszczepialnego i elementów opakowania, który według specyfikacji projektowej i uzgodnienia dokonanego przez władzę właściwą przeznaczony jest do zapewnienia bezpieczeństwa krytycznościowego.

System zapewniający szczelność, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zespół elementów opakowania, który według specyfikacji projektowej przeznaczony jest do utrzymania wewnątrz materiału promieniotwórczego podczas przewozu.

System zarządzania, w odniesieniu przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zbiór zależnych lub współdziałających ze sobą elementów (system) służący do określenia zasad i celów oraz do umożliwienia osiągnięcia tych celów w sposób sprawny i skuteczny.

Szpula (klasa 1) oznacza urządzenie wykonane z tworzywa sztucznego, drewna, tektury, metalu lub innego odpowiedniego materiału, wyposażone w trzpień obrotowy, ze ściankami zewnętrznymi na obu końcach trzpienia lub bez takich ścianek. Materiały i przedmioty mogą być nawinięte na trzpień i utrzymywane w tej pozycji przez ścianki boczne;

Sztuka przesyłki oznacza końcowy produkt operacji pakowania składający się z opakowania, opakowania dużego lub DPPL, wraz z jego zawartością, który jest przygotowany do wysyłki. Określenie to obejmuje naczynia do gazów zdefiniowane w niniejszym rozdziale, jak również przedmioty, które ze względu na swój rozmiar, masę lub kształt mogą być przewożone bez opakowania albo w pakietach, klatkach lub w urządzeniach do przenoszenia. Poza tym, że określenie to nie stosuje się do przewozu materiałów promieniotwórczych, nie stosuje się ono również do towarów przewożonych luzem oraz materiałów przewożonych w cysternach.

UWAGA: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz 2.2.7.2, 4.1.9.1.1 oraz dział 6.4.

Środek transportu oznacza, w przypadku przewozu drogowego lub kolejowego, pojazd drogowy lub wagon.

T

Taca (klasa 1) oznacza płytę wykonaną z metalu, tworzywa sztucznego, tektury lub innego odpowiedniego materiału, która umieszczana jest w opakowaniu wewnętrznym, pośrednim lub zewnętrznym i zapewnia ciasne ułożenie w takim opakowaniu. Powierzchnia tacy może być ukształtowana w taki sposób, żeby opakowania lub przedmioty mogły być w niej umieszczane, bezpiecznie unieruchomione i oddzielone jedno od drugiego.

Temperatura awaryjna oznacza temperaturę, po osiągnięciu której, w przypadku utraty możliwości regulacji temperatury, należy rozpocząć wykonywanie procedur awaryjnych.

Temperatura kontrolowana oznacza najwyższą temperaturę, w której nadtlenek organiczny lub materiał samoreaktywny mogą być bezpiecznie przewożone.

Temperatura krytyczna oznacza temperaturę, powyżej której materiał nie występuje w stanie ciekłym.

Temperatura samoprzyspieszającego się rozkładu (TSR, ang. self-accelerating decomposition temperature, SADT) oznacza najniższą temperaturę, w której może nastąpić samoprzyspieszający się rozkład materiału znajdującego się w opakowaniu użytym do przewozu. Przepisy dotyczące określania TSR oraz skutków ogrzewania materiału w naczyniu zamkniętym podane są w Podręczniku Badań i Kryteriów, Część II.

Temperatura samoprzyspieszającej się polimeryzacji (TSP, ang. self-accelerating polymerization temperature, SAPT) oznacza najniższą temperaturę, przy której może wystąpić polimeryzacja materiału w sztuce przesyłki, DPPL lub cysternie nadanej do przewozu. TSP powinno być określone zgodnie z procedurami badania ustalonymi dla temperatury samoprzyspieszającego się rozkładu dla materiałów samoreaktywnych zgodnie z Podręcznikiem Badań i Kryteriów, Część II, sekcja 28.

Temperatura zapłonu oznacza najniższą temperaturę cieczy, w której jej para tworzy z powietrzem mieszaninę palną.

TI: patrz wskaźnik transportowy.

Tkanina z tworzywa sztucznego (dla DPPL elastycznych) oznacza materiał wykonany z orientowanych tasiemek lub pojedynczych włókien z odpowiedniego tworzywa sztucznego.

Towary niebezpieczne oznaczają materiały i przedmioty, których przewóz na podstawie ADR jest zabroniony, albo jest dopuszczony wyłącznie na warunkach podanych w ADR.

TSP (ang. SAPT) – patrz. temperatura samoprzyspieszającej się polimeryzacji;

TSR (ang. SADT) patrz temperatura samoprzyspieszającego się rozkładu.

Tworzywo sztuczne odzyskane oznacza materiał odzyskany z zużytych opakowań przemysłowych, które zostały oczyszczone i przygotowane do przetworzenia na inne opakowania.

U

UIC oznacza Międzynarodowy Związek Kolei (UIC, 16 rue Jean Rey, F-75015 Paris, Francja).

Układ magazynowania w wodorkach metali oznacza pojedynczy kompletny układ magazynowania wodoru, zawierający naczynie, wodorki metali, urządzenie obniżające ciśnienie, zawór odcinający, wyposażenie obsługowe i wewnętrzne części składowe, używany wyłącznie do przewozu wodoru.

UNECE oznacza Komisję Gospodarczą ONZ dla Europy (UNECE, Palais des Nations, 8-14 avenue de la Paix, CH-1211 Geneva 10, Szwajcaria).

Urządzenie do manipulowania (dla DPPL elastycznych) oznacza pas nośny, pętlę, uchwyt lub ramę, które są zamocowane do korpusu DPPL lub stanowią jego przedłużenie.

Użytkownik kontenera-cysterny / cysterny przenośnej oznacza przedsiębiorstwo, na które zarejestrowany jest dany kontener-cysterna / cysterna przenośna

Używanie wyłączne, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza używanie pojazdu lub kontenera wielkiego wyłącznie przez jednego nadawcę, przy czym wszystkie czynności załadunku, rozładunku i przewozu- początkowe, przejściowe i końcowe - wykonywane są zgodnie z instrukcjami nadawcy lub odbiorcy w przypadkach gdy wymagają tego przepisy ADR.

W

Wiązka butli oznacza zestaw butli razem umocowanych, połączonych ze sobą wspólnym kolektorem i przewożonych jako całość. Całkowita pojemność wodna wiązki butli nie może być większa niż 3000 litrów, z wyjątkiem wiązek przeznaczonych do przewozu gazów trujących klasy 2 (grupy oznaczone kodem rozpoczynającym się od litery „T”, zgodnie z przepisem 2.2.2.1.3), dla których pojemność wodna wiązki jest być ograniczona do 1000 litrów.

Wieloelementowy kontener do gazu (MEGC) oznacza jednostkę składającą się z elementów połączonych ze sobą kolektorem i zamocowanych w ramie. Za elementy wieloelementowego kontenera do gazu uważa się następujące elementy: butle, zbiorniki rurowe, wiązki butli, bębny ciśnieniowe oraz cysterny przeznaczone do przewozu gazów zdefiniowanych w 2.2.2.1.1, o pojemności większej niż 450 litrów.

UWAGA: *Odnosnie do UN MEGC, patrz dział 6.7.*

Właściwa władza oznacza władzę(-e), albo inne(-e) organ(-y), upoważnione(-e) w każdym państwie i w każdym określonym przypadku zgodnie z prawem krajowym.

Wnioskujący, w przypadku oceny zgodności, oznacza wytwórcę albo jego upoważnionego przedstawiciela w państwie - Umawiającej się Stronie ADR. W przypadku badań okresowych, badań pośrednich i badań nadzwyczajnych, wnioskujący oznacza podmiot przeprowadzający badania, użytkownika lub ich upoważnionego przedstawiciela w państwie Umawiającej się Stronie ADR.

UWAGA: *Wyjątkowo, strona trzecia (np. użytkownik kontenera-cysterny zgodnie z definicją podaną pod 1.2.1) może wnioskować o ocenę zgodności.*

Worek oznacza elastyczne opakowanie z papieru, folii, tworzywa sztucznego, materiału tkanego lub innego odpowiedniego materiału.

Wskaźnik krytycznościowy (criticality safety index, CSI) wyznaczony dla sztuki przesyłki, opakowania zbiorczego lub kontenera zawierającego materiał rozszczepialny, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza liczbę, która jest wykorzystywana do zapewnienia kontroli nad gromadzeniem sztuk przesyłek, opakowań zbiorczych lub kontenerów zawierających materiały rozszczepialne.

Wskaźnik transportowy (Transport Index, TI) wyznaczony dla sztuki przesyłki, opakowania zbiorczego, kontenera lub nieopakowanych materiałów LSA-I lub SCO-I, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza liczbę, która jest wykorzystywana do zapewnienia kontroli nad narażeniem na promieniowanie.

Wykładzina oznacza osłonę cylindryczną lub worek, wraz z otworami i zamknięciami, umieszczone wewnątrz opakowania, w tym także opakowania dużego lub DPPL, ale niestanowiące integralnej części tego opakowania.

Wyposażenie konstrukcyjne oznacza:

- (a) w odniesieniu do pojazdu-cysterny - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika;
- (b) w odniesieniu do kontenera-cysterny - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika;

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

- (c) w odniesieniu do elementów pojazdów-baterii lub MEGC - wewnętrzne lub zewnętrzne wzmocnienia, zamocowania, elementy zabezpieczające lub stabilizujące zbiornika lub naczynia;
- (d) w odniesieniu do DPPL innych niż DPPL elastyczne - wzmocnienia, zamocowania, elementy manipulacyjne, zabezpieczające lub stabilizujące korpus (wraz z paletą-podstawą dla DPPL złożonych z naczyniem wewnętrznym z tworzywa sztucznego).

Wyposażenie obsługowe oznacza:

- (a) w odniesieniu do cystern - urządzenia służące do napełniania i opróżniania, urządzenia oddechowe, urządzenia zabezpieczające, urządzenia służące do ogrzewania oraz zapewniające izolację cieplną oraz urządzenia pomiarowe;

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

- (b) w odniesieniu do elementów pojazdów-baterii lub MEGC - urządzenia służące do napełniania i opróżniania, łącznie z kolektorem, urządzenia do zabezpieczenia, a także urządzenia pomiarowe;
- (c) w odniesieniu do DPPL - urządzenia do napełniania i opróżniania, wyrównywania ciśnienia lub odpowietrzania, zabezpieczenia, ogrzewania i izolacji cieplnej, a także urządzenia pomiarowe.

Wzór, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza opis materiału rozszczepialnego wyłączonego na podstawie 2.2.7.2.3.5 (f), materiału promieniotwórczego w postaci specjalnej, materiału promieniotwórczego słabo rozpraszalnego, sztuki przesyłki lub opakowania, który pozwala dokładnie określić taki wyrób. Opis ten może zawierać wykazy elementów, rysunki techniczne, protokoły potwierdzające zgodność wzoru z wymaganiami obowiązujących przepisów oraz inną stosowną dokumentację.

Z

Załadowca oznacza przedsiębiorstwo, które:

- (a) ładuje zapakowane towary niebezpieczne, kontenery małe lub cysterny przenośne na pojazd lub do pojazdu lub do kontenera, lub
- (b) ładuje kontener, kontener do przewozu luzem, MEGC, kontener-cysternę lub cysternę przenośną na pojazd.

Załadunek oznacza wszystkie działania wykonywane przez załadowcę zgodnego z definicją załadowcy.

Zamknięcie oznacza urządzenie służące do zamykania otworu naczynia.

Zapewnienie jakości oznacza systematyczny program kontroli i inspekcji stosowany przez organizację lub jednostkę, mający na celu zapewnienie, aby przepisy bezpieczeństwa zawarte w ADR były stosowane w praktyce.

Zapewnienie zgodności (materiały promieniotwórcze) oznacza systematyczny program działań stosowanych przez władzę właściwą, którego celem jest zapewnienie stosowania w praktyce wymagań ADR;

Zatwierdzenie jednostronne, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza zatwierdzenie wzoru, które powinno być dokonane wyłącznie przez władzę właściwą państwa pochodzenia wzoru. Jeżeli państwo pochodzenia nie jest Umawiającą się Stroną ADR, to zatwierdzenie powinno zostać uprawnomożnione przez władzę właściwą Umawiającej się Strony ADR (patrz 6.4.22.8).

Zatwierdzenie wielostronne dla przewozu materiałów promieniotwórczych: zatwierdzenie wzoru sztuki przesyłki przez odpowiednią władzę właściwą państwa pochodzenia wzoru lub przesyłki, jak również władze właściwe każdego państwa, przez lub do terytorium którego przesyłka będzie przewożona.

Zawartość promieniotwórcza, w odniesieniu do przewozu materiału promieniotwórczego, oznacza materiał promieniotwórczy razem z innymi skażonymi lub aktywowanymi materiałami stałymi, materiałami ciekłymi lub gazami znajdującymi się w opakowaniu.

Zawór bezpieczeństwa oznacza urządzenie sprężynowe uruchamiane automatycznie na skutek ciśnienia, którego zadaniem jest zabezpieczenie cysterny przed nadmiernym wzrostem ciśnienia wewnętrznego.

Zawór podciśnieniowy oznacza urządzenie sprężynowe uruchamiane automatycznie na skutek ciśnienia, którego zadaniem jest zabezpieczenie cysterny przed nadmiernym spadkiem ciśnienia wewnętrznego.

Zbiornik (w odniesieniu do cystern) oznacza część cysterny, w której znajduje się materiał przeznaczony do przewozu, wraz z otworami i ich zamknięciami, ale bez wyposażenia obsługowego i zewnętrznego wyposażenia konstrukcyjnego.

UWAGA: W odniesieniu do cystern przenośnych, patrz dział 6.7.

Zbiornik rurowy oznacza naczynie ciśnieniowe transportowe bez szwu lub kompozytowe o pojemności wodnej większej niż 150 litrów, ale nie większej niż 3000 litrów.

1.2.2 Jednostki miar

1.2.2.1 W ADR stosowane są następujące jednostki miar ^a:

Wielkość	Jednostka SI ^b	Inne dopuszczone jednostki	Zależności między jednostkami
Długość	m (metr)	-	-
Powierzchnia	m ² (metr kwadratowy)	-	-
Objętość	m ³ (metr sześcienny)	l ^c (litr)	1 l = 10 ⁻³ m ³
Czas	s (sekunda)	min (minuta) h (godzina) d (doba)	1 min = 60 s 1 h = 3600 s 1 d = 86400 s
Masa	kg (kilogram)	g (gram) t (tona)	1 g = 10 ⁻³ kg 1 t = 10 ³ kg
Gęstość (masy)	kg/m ³	kg/l	1 kg/l = 10 ³ kg/m ³
Temperatura	K (kelwin)	°C (stopień Celsjusza)	0°C = 273,15 K
Różnica temperatur	K (kelwin)	°C (stopień Celsjusza)	1°C = 1 K
Siła	N (niuton)	-	1 N = 1 kg m/s ²
Ciśnienie	Pa (paskal)	bar (bar)	1 Pa = 1 N/m ² 1 bar = 10 ⁵ Pa
Napężenie	N/m ²	N/mm ²	1 N/mm ² = 1 MPa
Praca	J (dżul)	kWh (kilowatogodzina)	1 kWh = 3,6 MJ
Energia	J (dżul)	-	1 J = 1 N m = 1 W s
Ilość ciepła	-	eV (elektronowolt)	1 eV = 0,1602 × 10 ⁻¹⁸ J
Moc	W (wat)	-	1 W = 1 J/s = 1 N m/s
Lepkość kinematyczna	m ² /s	mm ² /s	1 mm ² /s = 10 ⁻⁶ m ² /s
Lepkość dynamiczna	Pa s	mPa s	1 mPa s = 10 ⁻³ Pa s
Aktywność	Bq (bekerel)	-	-
Równoważnik dawki	Sv (siwert)	-	-

^a Przy przekształcaniu jednostek alternatywnych na jednostki układu SI dopuszcza się następujące zaokrąglenia:

<u>Siła</u>		<u>Napężenie</u>	
1 kG	= 9,807 N	1 kG/mm ²	= 9,807 N/mm ²
1 N	= 0,102 kG	1 N/mm ²	= 0,102 kG/mm ²
<u>Ciśnienie</u>			
1 Pa	= 1 N/m ²	= 10 ⁻⁵ bar	= 1,02 × 10 ⁻⁵ kG/cm ² = 0,75 × 10 ⁻² tor
1 bar	= 10 ⁵ Pa	= 1,02 kG/cm ²	= 750 tor
1 kG/cm ²	= 9,807 × 10 ⁴ Pa	= 0,9807 bar	= 736 tor
1 tor	= 1,33 × 10 ² Pa	= 1,33 × 10 ⁻³ bar	= 1,36 × 10 ⁻³ kG/cm ²
<u>Energia, praca, ilość ciepła</u>			
1 J	= 1 N m	= 0,278 × 10 ⁻⁶ kWh	= 0,102 kGm = 0,239 × 10 ⁻³ kcal
1 kWh	= 3,6 × 10 ⁶ J	= 367 × 10 ³ kGm	= 860 kcal
1 kGm	= 9,807 J	= 2,72 × 10 ⁻⁶ kWh	= 2,34 × 10 ⁻³ kcal
1 kcal	= 4,19 × 10 ³ J	= 1,16 × 10 ⁻³ kWh	= 427 kGm
<u>Moc</u>		<u>Lepkość kinematyczna</u>	
1 W	= 0,102 kGm/s	= 0,86 kcal/h	1 m ² /s = 10 ⁴ St (stokesów)
1 kGm/s	= 9,807 W	= 8,43 kcal/h	1 St = 10 ⁻⁴ m ² /s
1 kcal/h	= 1,16 W	= 0,119 kGm/s	
<u>Lepkość dynamiczna</u>			
1 Pa·s	= 1 N·s/m ²	= 10 P (puazów)	= 0,102 kG·s/m ²
1 P	= 0,1 Pa·s	= 0,1 N·s/m ²	= 1,02 × 10 ⁻² kG·s/m ²
1 kG·s/m ²	= 9,807 Pa·s	= 9,807 N·s/m ²	= 98,07 P

- ^b *Międzynarodowy układ jednostek (SI) jest wynikiem postanowień Generalnej Konferencji Miar i Wag (Adres: Pavillon de Breteuil, Parc de St-Cloud, F-92 310 Severes).*
- ^c *W przypadku użycia maszyny do pisania (drukarki), w której znaki „l” (litera „l”) i „1” (cyfra „1”) nie różnią się od siebie, dopuszcza się użycie skrótu „L” zamiast „l”.*

Dziesiętne wielokrotności i podwielokrotności jednostki miary mogą być wyrażane poprzez dodanie do nazwy lub symbolu tej jednostki przedrostków lub symboli o następującym znaczeniu:

<u>Mnożnik</u>			<u>Przedrostek</u>	<u>Symbol</u>
1 000 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁸	trylion	eksa	E
1 000 000 000 000 000	= 10 ¹⁵	biliard	peta	P
1 000 000 000 000	= 10 ¹²	bilion	tera	T
1 000 000 000	= 10 ⁹	miliard	giga	G
1 000 000	= 10 ⁶	million	mega	M
1 000	= 10 ³	tysiąc	kilo	k
100	= 10 ²	sto	hekto	h
10	= 10 ¹	dziesięć	deka	da
0,1	= 10 ⁻¹	dziesiąta	decy	d
0,01	= 10 ⁻²	setna	centy	c
0,001	= 10 ⁻³	tysiączna	mili	m
0,000 001	= 10 ⁻⁶	millionowa	mikro	μ
0,000 000 001	= 10 ⁻⁹	miliardowa	nano	n
0,000 000 000 001	= 10 ⁻¹²	bilionowa	piko	p
0,000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁵	biliardowa	femto	f
0,000 000 000 000 000 001	= 10 ⁻¹⁸	trylionowa	atto	a

1.2.2.2 Jeżeli nie podano inaczej, to znak „%” w rozumieniu ADR oznacza:

- (a) w przypadku mieszanin materiałów stałych lub materiałów ciekłych, a także w przypadku roztworów oraz materiałów stałych zwilżonych cieczą - udział procentowy masy materiału w stosunku do całkowitej masy mieszaniny, roztworu lub zwilżonego materiału stałego;
- (b) w przypadku mieszanin gazów sprężonych napełnianych ciśnieniowo, stosunek objętości określony jako procentowy udział gazu w objętości całkowitej mieszaniny, lub przy napełnianiu według masy - stosunek mas określony jako udział procentowy masy gazu w całkowitej masie mieszaniny;
- (c) w przypadku mieszanin gazów skroplonych i gazów rozpuszczonych stosunek mas określony jako udział procentowy masy gazu w całkowitej masie mieszaniny.

1.2.2.3 Wartości wszystkich ciśnień dotyczących naczyń (np. ciśnienie próbne, ciśnienie wewnętrzne, ciśnienie otwarcia zaworów bezpieczeństwa) podawane są zawsze jako nadciśnienie (w stosunku do ciśnienia atmosferycznego); natomiast prężność pary podawana jest zawsze jako ciśnienie bezwzględne.

1.2.2.4 Jeżeli w ADR podaje się stopień napełnienia naczyń, to - o ile nie jest podana inna temperatura - odnosi się on zawsze do materiału o temperaturze 15 °C.

DZIAŁ 1.3

SZKOLENIE OSÓB ZAANGAŻOWANYCH W PRZEWÓZ TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH

1.3.1 Zakres i stosowanie

Osoby zatrudnione przez uczestników przewozu, wskazanych w dziale 1.4, których obowiązki dotyczą przewozu towarów niebezpiecznych, powinny zostać przeszkolone w zakresie wymagań związanych z takim przewozem, stosownie do odpowiedzialności i obowiązków tych osób. Pracownicy, przed podjęciem swoich obowiązków, powinni zostać przeszkoleni, zgodnie z przepisami rozdziału 1.3.2, a czynności, które nie były objęte ukończonym szkoleniem mogą wykonywać wyłącznie pod bezpośrednim nadzorem osoby przeszkolonej. Należy również uwzględnić wymagania szkoleniowe dotyczące ochrony towarów niebezpiecznych określone w dziale 1.10.

UWAGA 1: Odnośnie do szkolenia doradcy do spraw bezpieczeństwa, patrz 1.8.3 zamiast tego rozdziału.

UWAGA 2: Odnośnie do szkolenia załogi pojazdu, patrz 8.2 zamiast tego rozdziału.

UWAGA 3: Odnośnie do szkolenia załogi pojazdu przewożącego materiały klasy 7, patrz 1.7.2.5.

1.3.2 Charakter szkolenia

Szkolenie powinno mieć formę określoną poniżej, odpowiednio do zakresu odpowiedzialności i obowiązków osoby, której dotyczy.

1.3.2.1 Szkolenie ogólne

Pracownicy powinni być zaznajomieni z wymaganiami ogólnymi zawartymi w przepisach o przewozie towarów niebezpiecznych.

1.3.2.2 Szkolenie stanowiskowe

Pracownicy powinni przejść szkolenie z zakresu przepisów o przewozie towarów niebezpiecznych, ściśle odpowiadające ich odpowiedzialności i obowiązkom.

W przypadkach, gdy przewóz towarów niebezpiecznych związany jest z przewozem kombinowanym, pracownicy powinni być zaznajomieni z wymaganiami dotyczącymi innych rodzajów transportu.

1.3.2.3 Szkolenie z zakresu bezpieczeństwa

Pracownicy powinni przejść szkolenie na temat zagrożeń stwarzanych przez towary niebezpieczne, odpowiednio do stopnia ryzyka utraty zdrowia lub narażenia, mogących być skutkiem wypadku przy przewozie takich towarów, z uwzględnieniem ich załadunku i rozładunku.

Celem szkolenia powinno być zapoznanie pracowników z bezpiecznymi sposobami postępowania oraz z procedurami ratowniczymi.

1.3.2.4 Szkolenie powinno być okresowo uzupełniane szkoleniem doskonalącym, uwzględniającym zmiany w przepisach.

1.3.3 Dokumentacja

Dokumenty potwierdzające przeprowadzenie szkoleń, zgodnie z przepisami niniejszego działu, powinny być przechowywane przez pracodawcę i udostępniane pracownikowi lub właściwej władzy na ich wniosek. Dokumenty powinny być przechowywane przez

pracodawcę przez okres ustalony przez właściwą władzę. Powinny być one weryfikowane przy podejmowaniu nowego zatrudnienia.

DZIAŁ 1.4

OBOWIĄZKI UCZESTNIKÓW PRZEWOZU W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

1.4.1 **Ogólne środki bezpieczeństwa**

1.4.1.1 Uczestnicy przewozu towarów niebezpiecznych powinni podejmować środki bezpieczeństwa odpowiednie do natury i zakresu dających się przewidzieć zagrożeń, w celu zapobieżenia szkodom i urazom oraz, jeżeli jest to wskazane, w celu zminimalizowania ich skutków. Uczestnicy przewozu powinni, w każdym przypadku, stosować się do odpowiednich wymagań ADR.

1.4.1.2 W razie zaistnienia bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa publicznego, uczestnicy przewozu powinni niezwłocznie powiadomić służby ratownicze oraz udostępnić im informacje potrzebne do prowadzenia działań.

1.4.1.3 ADR może określać obowiązki różnych uczestników przewozu.

Jeżeli Umawiająca się Strona uważa, że nie zostanie w ten sposób obniżony poziom bezpieczeństwa, to może w swoich przepisach krajowych przenieść obowiązki danego uczestnika przewozu na jednego lub kilku innych uczestników, pod warunkiem, że spełnione są obowiązki podane w 1.4.2 i 1.4.3. O takich odstępstwach Umawiająca się Strona powinna powiadomić Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych, który z kolei powinien podać je do wiadomości Umawiających się Stron.

Wymagania podane w 1.2.1, 1.4.2 i 1.4.3, definiujące uczestników przewozu i przyporządkowane im obowiązki, nie naruszają przepisów krajowych dotyczących skutków prawnych (natury kryminalnej, odpowiedzialności itd.), wynikających z faktu, że dany uczestnik przewozu jest np. osobą prawną, osobą samozatrudniającą się, pracodawcą lub pracownikiem.

1.4.2 **Obowiązki głównych uczestników przewozu**

UWAGA 1: Obowiązki w zakresie bezpieczeństwa, przypisane w niniejszym rozdziale do kilku uczestników przewozu, mogą być wykonywane przez jedno przedsiębiorstwo. Podobnie, czynności i odpowiadające im obowiązki w zakresie bezpieczeństwa, przypisane do jednego uczestnika przewozu, mogą być wykonywane przez kilka przedsiębiorstw.

UWAGA 2: W odniesieniu do materiałów promieniotwórczych, patrz także 1.7.6.

1.4.2.1 **Nadawca**

1.4.2.1.1 Nadawca towarów niebezpiecznych zobowiązany jest dostarczyć do przewozu tylko takie przesyłki, które spełniają wymagania ADR. W zakresie podanym w 1.4.1, powinien w szczególności:

- (a) upewnić się, że towary niebezpieczne są sklasyfikowane i dopuszczone do przewozu zgodnie z ADR;
- (b) zaopatrzyć przewoźnika w informacje i dane w formie możliwej do odczytania oraz, jeżeli to konieczne, w wymagane dokumenty przewozowe oraz dokumenty towarzyszące (zezwolenia, dopuszczenia, powiadomienia, świadectwa itd.), uwzględniając w szczególności wymagania podane w dziale 5.4 oraz w tabelach w części 3;
- (c) używać wyłącznie opakowań, DPPL oraz cystern (pojazdów-cystern, cystern odejmowalnych, pojazdów-baterii, MEGC, cystern przenośnych i kontenerów-

cystern), które są dopuszczone i odpowiednie do przewozu danych materiałów oraz posiadają znaki wymagane przez ADR;

- (d) stosować się do wymagań dotyczących sposobów nadania i ograniczeń wysyłkowych;
- (e) zapewnić, aby nawet próżne nieoczyszczone i nieodgazowane cysterny (pojazdy-cysterny, cysterny odejmowalne, pojazdy-baterie, MEGC, cysterny przenośne i kontenery-cysterny), a także próżne nieoczyszczone pojazdy oraz kontenery do przewozu luzem, były odpowiednio zaopatrzone w znaki i w wymagane nalepki ostrzegawcze zgodnie z działem 5.3, a próżne nieoczyszczone cysterny były tak samo zamknięte i szczelne jak w stanie ładownym.

1.4.2.1.2 Jeżeli nadawca korzysta z usług innych uczestników przewozu (pakującego, załadowcy, napełniającego, itd.), to powinien podjąć odpowiednie środki dla zapewnienia, aby przesyłka spełniała wymagania ADR. Jednakże w przypadku wymagań podanych w 1.4.2.1.1 (a), (b), (c) i (e), nadawca może polegać na informacjach i danych udostępnionych mu przez innych uczestników przewozu.

1.4.2.1.3 W przypadku, gdy nadawca działa w imieniu osoby trzeciej, osoba ta powinna poinformować nadawcę na piśmie o tym, że przewóz dotyczy towarów niebezpiecznych oraz powinna udostępnić mu wszystkie informacje i dokumenty potrzebne do wypełnienia jego obowiązków.

1.4.2.2 **Przewoźnik**

1.4.2.2.1 Odpowiednio do zakresu podanego w 1.4.1, przewoźnik powinien w szczególności:

- (a) upewnić się, że towary niebezpieczne przeznaczone do przewozu są dopuszczone do przewozu zgodnie z ADR;
- (b) upewnić się, że wszystkie informacje wymagane w ADR, dotyczące towarów niebezpiecznych przeznaczonych do przewozu, zostały przed jego rozpoczęciem dostarczone przez nadawcę, że wymagana dokumentacja znajduje się w jednostce transportowej, a w przypadku użycia zamiast dokumentacji papierowej technik elektronicznego przetwarzania danych (EDP) lub elektronicznej wymiany danych (EDI), że zapewniona jest dostępność do tych danych podczas przewozu w stopniu co najmniej równoważnym dokumentacji papierowej;
- (c) upewnić się wzrokowo, czy pojazdy i ładunek nie mają oczywistych wad oraz czy nie występują wycieki lub nieszczelności, braki w wyposażeniu, itp.;
- (d) upewnić się, że nie upłynął nieprzekraczalny termin następnego badania dla pojazdów-cystern, pojazdów-baterii, cystern odejmowalnych, cystern przenośnych, kontenerów-cystern i MEGC;

UWAGA: Cysterny, pojazdy-baterie oraz MEGC mogą być używane po upływie tego nieprzekraczalnego terminu, pod warunkiem spełnienia wymagań zawartych w 4.1.6.10 (w przypadku pojazdów-baterii i MEGC zawierających urządzenia ciśnieniowe), 4.2.4.4, 4.3.2.3.7, 4.3.2.4.4, 6.7.2.19.6, 6.7.3.15.6 lub 6.7.4.14.6

- (e) sprawdzić, czy pojazdy nie są nadmiernie załadowane;
- (f) upewnić się, że na pojazdach umieszczone zostały wymagane nalepki ostrzegawcze, znaki i tablice barwy pomarańczowej, wskazane w dziale 5.3;
- (g) upewnić się, że w jednostce transportowej znajduje się wyposażenie wymagane w ADR dla jednostki transportowej, załogi pojazdu i określonych nalepek ostrzegawczych.

Czynności powyższe powinny być wykonane odpowiednio w oparciu o dokumenty przewozowe i dokumenty towarzyszące oraz sprawdzenie wzrokowe pojazdu lub kontenerów i, w razie potrzeby, ładunku.

- 1.4.2.2.2 W przypadku wymagań podanych w 1.4.2.2.1 (a), (b), (e) i (f), przewoźnik może polegać na informacjach i danych udostępnionych mu przez innych uczestników przewozu.
- 1.4.2.2.3 Jeżeli wykonując czynności, o których mowa w 1.4.2.2.1, przewoźnik stwierdzi naruszenie wymagań ADR, to nie powinien on rozpoczynać przewozu do czasu usunięcia stwierdzonych naruszeń.
- 1.4.2.2.4 Jeżeli podczas przewozu stwierdzone zostanie naruszenie wymagań ADR zagrażające bezpieczeństwu tego przewozu, to powinien być on niezwłocznie przerwany, przy zachowaniu wymagań dotyczących bezpieczeństwa ruchu drogowego, bezpiecznego unieruchomienia przesyłki oraz bezpieczeństwa publicznego. Przewóz może być kontynuowany wyłącznie w przypadku, gdy zapewniono jego zgodność z obowiązującymi przepisami. Pozwolenie na kontynuowanie przewozu może być udzielone przez władzę właściwą dla pozostałej części przewozu.

W przypadku, gdy nie można zapewnić wymaganej zgodności z przepisami i nie zostało udzielone pozwolenie na kontynuowanie przewozu, właściwa władza powinna zapewnić przewoźnikowi niezbędną pomoc administracyjną. Wymaganie to stosuje się również w przypadku, gdy przewoźnik poinformuje właściwą władzę o tym, że nie został powiadomiony przez nadawcę o niebezpiecznych właściwościach przewożonych towarów i w związku z tym, na podstawie obowiązujących przepisów, w szczególności dotyczących umowy przewozu, przewoźnik zamierza towary te rozładować, zniszczyć lub unieszkodliwić.

- 1.4.2.2.5 *(Zarezerwowany)*
- 1.4.2.2.6 Przewoźnik powinien dostarczyć załodze pojazdu instrukcje pisemne określone w ADR.
- 1.4.2.3 Odbiorca**
 - 1.4.2.3.1 Odbiorca zobowiązany jest nie opóźniać przyjęcia towarów, jeżeli takie opóźnienie nie jest konieczne oraz sprawdzić, po rozładunku, czy zostały spełnione odnoszące się do niego wymagania ADR.
 - 1.4.2.3.2 Jeżeli, w przypadku kontenera, sprawdzenie, o którym mowa powyżej, ujawni naruszenie przepisów ADR, to odbiorca może zwrócić kontener przewoźnikowi jedynie po usunięciu tego naruszenia.
 - 1.4.2.3.3 Jeżeli odbiorca korzysta z usług innych uczestników przewozu (w zakresie rozładunku, czyszczenia, odkażania, itp.), to powinien zastosować odpowiednie środki w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami ADR podanymi w 1.4.2.3.1 i 1.4.2.3.2.

1.4.3 Obowiązki innych uczestników przewozu

Podana poniżej lista innych uczestników przewozu i ich obowiązków nie jest wyczerpująca. Obowiązki tych uczestników wynikają z przepisów podanych powyżej w rozdziale 1.4.1 na tyle, na ile wiedzą oni lub powinni wiedzieć, że wykonywane przez nich czynności stanowią część operacji transportowych regulowanych przez ADR.

1.4.3.1 Załadowca

1.4.3.1.1 W zakresie podanym w 1.4.1, załadowca powinien w szczególności:

- (a) wydać przewoźnikowi towary niebezpieczne tylko w przypadku, gdy są one dopuszczone do przewozu zgodnie z ADR;
- (b) przy wydawaniu do przewozu opakowanych towarów niebezpiecznych lub próżnych nieoczyszczonych opakowań, sprawdzić czy opakowania nie są uszkodzone. Nie powinien on wydać sztuki przesyłki, której opakowanie jest uszkodzone, dopóki nie zostaną usunięte uszkodzenia, w szczególności, jeżeli opakowanie jest nieszczelne, są wycieki materiału niebezpiecznego lub istnieje możliwość ich wystąpienia; obowiązek ten dotyczy również próżnych nieoczyszczonych opakowań;
- (c) postępować zgodnie z przepisami szczególnymi dotyczącymi załadunku i manipulowania ładunkiem;
- (d) po załadunku towarów niebezpiecznych do kontenera, spełnić wymagania dotyczące oznakowania, umieszczania nalepek ostrzegawczych, znaków oraz tablic barwy pomarańczowej zgodnie z działem 5.3;
- (e) przy załadunku sztuk przesyłek, stosować się do zakazów ładowania razem oraz do wymagań dotyczących oddzielania towarów niebezpiecznych od żywności, innych artykułów spożywczych oraz karmy dla zwierząt, uwzględniając przy tym towary niebezpieczne znajdujące się już w pojeździe lub kontenerze wielkim.

1.4.3.1.2 W przypadku wymagań podanych w 1.4.3.1.1 (a), (d) i (e), załadowca może polegać na informacjach i danych udostępnionych mu przez innych uczestników przewozu.

1.4.3.2 Pakujący

W zakresie podanym w 1.4.1, pakujący powinien stosować się w szczególności do:

- (a) wymagań dotyczących warunków pakowania, w tym pakowania razem; oraz
- (b) wymagań dotyczących oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych, w przypadku, gdy przygotowuje sztuki przesyłek do przewozu.

1.4.3.3 Napełniający

W zakresie podanym w 1.4.1, napełniający powinien w szczególności:

- (a) przed napełnieniem upewnić się, że cysterny i ich wyposażenie są w dobrym stanie technicznym;
- (b) w przypadku pojazdów-cystern, pojazdów-baterii, cystern odejmowalnych, cystern przenośnych, kontenerów-cystern oraz MEGC upewnić się, że nie upłynął termin ich następnego badania;
- (c) napełniać cysterny jedynie materiałami niebezpiecznymi dopuszczonymi do przewozu w tych cysternach;
- (d) przy napełnianiu cysterny stosować się do wymagań dotyczących załadunku materiałów niebezpiecznych do sąsiednich komór cysterny;

- (e) podczas napełniania cysterny przestrzegać określonego dla danego materiału maksymalnego dopuszczalnego stopnia napełnienia lub maksymalnej dopuszczalnej masy zawartości na litr pojemności cysterny;
- (f) po napełnieniu cysterny zapewnić, że wszystkie zamknięcia są w pozycji zamkniętej oraz nie ma wycieku;
- (g) zapewnić, aby na powierzchni zewnętrznej napełnionej cysterny nie było niebezpiecznych pozostałości ładowanego materiału;
- (h) przygotowując towary niebezpieczne do przewozu zapewnić, aby na cysternach, na pojazdach oraz na kontenerach do przewozu luzem zostały umieszczone nalepki ostrzegawcze, znaki i tablice barwy pomarańczowej zgodnie z działem 5.3;
- (i) *(Zarezerwowany)*
- (j) w przypadku załadunku towarów niebezpiecznych luzem do pojazdów lub kontenerów, upewnić się, że przestrzegane są odpowiednie przepisy działu 7.3.

1.4.3.4 *Użytkownik kontenera-cysterny / cysterny przenośnej*

W zakresie podanym w 1.4.1, użytkownik kontenera-cysterny/cysterny przenośnej powinien w szczególności:

- (a) zapewnić, aby kontener-cysterna/cysterna przenośna odpowiadały obowiązującym wymaganiom w zakresie konstrukcji, wyposażenia, badań i oznakowania;
- (b) zapewnić, aby konserwacja zbiornika i jego wyposażenia była przeprowadzana w sposób, który gwarantuje, że w normalnych warunkach użytkowania kontener-cysterna / cysterna przenośna będą spełniać wymagania ADR do czasu następnego badania;
- (c) zapewnić przeprowadzenie nadzwyczajnej kontroli kontenera-cysterny / cysterny przenośnej w przypadku, gdy istnieje podejrzenie, że bezpieczeństwo zbiornika lub jego wyposażenia zostało naruszone w wyniku naprawy, dokonanych zmian lub wskutek wypadku.

1.4.3.5 i 1.4.3.6 *(Zarezerwowane)*

1.4.3.7 *Rozładowca*

1.4.3.7.1 W zakresie podanym w 1.4.1, rozładowca powinien w szczególności:

- (a) upewnić się, że zostały rozładowane właściwe towary, poprzez porównanie odpowiednich informacji zawartych w dokumencie przewozowym z informacjami znajdującymi się na sztuce przesyłki, kontenerze, cysternie, MEMU, MEGC lub pojeździe;
- (b) sprawdzić przed i podczas rozładunku, czy opakowania, cysterna, pojazd lub kontener nie są uszkodzone w stopniu zagrażającym bezpieczeństwu czynności rozładunkowych. W przypadku stwierdzenia takiego uszkodzenia, upewnić się, że rozładunek nie będzie się odbywać do czasu zastosowania odpowiednich środków;
- (c) stosować się do odpowiednich wymagań dotyczących rozładunku i manipulowania;
- (d) bezpośrednio po rozładunku cysterny, pojazdu lub kontenera:
 - (i) usunąć wszystkie niebezpieczne pozostałości towarów, które podczas czynności rozładunkowych przylgnęły do zewnętrznej powierzchni cysterny, pojazdu lub kontenera; oraz
 - (ii) zapewnić, aby zostały zamknięte zawory i otwory inspekcyjne;

- (e) zapewnić, aby zostało wykonane wymagane oczyszczenie i odkażenie pojazdów lub kontenerów; oraz
- (f) zapewnić, aby kontenery, które zostały całkowicie rozładowane, oczyszczone i odkażone, nie posiadały nalepek ostrzegawczych, znaków i tablic barwy pomarańczowej umieszczonych zgodnie z działem 5.3.

1.4.3.7.2 Jeżeli rozładowca korzysta z usług innych uczestników przewozu (w zakresie czyszczenia, odkażania, itp.), to powinien zastosować odpowiednie środki w celu zapewnienia zgodności z wymaganiami ADR.

DZIAŁ 1.5

ODSTĘPSTWA

1.5.1 Odstępstwa czasowe

- 1.5.1.1 Zgodnie z artykułem 4 ustęp 3 ADR, właściwe władze Umawiających się Stron mogą uzgodnić bezpośrednio między sobą dopuszczenie niektórych operacji transportowych na swoich terytoriach na zasadach czasowego odstępstwa od wymagań ADR, pod warunkiem, że nie zostanie przez to obniżony poziom bezpieczeństwa. Władza inicjująca takie odstępstwo powinna zawiadomić o nim Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych, który następnie powinien podać je do wiadomości innych Umawiających się Stron¹

***UWAGA:** W rozumieniu niniejszego rozdziału „Warunki specjalne” określone w 1.7.4 nie są uważane za odstępstwa czasowe.*

- 1.5.1.2 Okres ważności odstępstwa czasowego nie powinien być dłuższy niż 5 lat, licząc od dnia jego wejścia w życie. Odstępstwo czasowe wygasa automatycznie z dniem wejścia w życie odpowiedniej zmiany do ADR.
- 1.5.1.3 Operacje transportowe wykonywane na podstawie odstępstw czasowych uważa się za operacje transportowe w rozumieniu ADR.

1.5.2 (Zarezerwowany)

¹ *Uwaga Sekretariatu Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych: Umowy specjalne zawarte na podstawie przepisów niniejszego działu publikowane są na stronie internetowej Sekretariatu (<http://www.unece.org/trans/danger/danger.htm>).*

DZIAŁ 1.6

PRZEPISY PRZEJŚCIOWE

1.6.1 Przepisy ogólne

1.6.1.1 Jeżeli nie postanowiono inaczej, to materiały i przedmioty ADR mogą być przewożone do 30 czerwca 2017 r. zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi do 31 grudnia 2016 r.

1.6.1.2 *(Skreślony)*

1.6.1.3 Materiały i przedmioty klasy 1, należące do sił zbrojnych Umawiającej się Strony, które zostały zapakowane przed 1 stycznia 1990 r. zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi w tym czasie, mogą być przewożone po 31 grudnia 1989 r., pod warunkiem, że ich opakowania pozostają w całości, i że są one zadeklarowane w dokumencie przewozowym jako ładunki wojskowe zapakowane przed 1 stycznia 1990 r. Inne wymagania dotyczące tej klasy i obowiązujące od 1 stycznia 1990 r. powinny być spełnione.

1.6.1.4 Materiały i przedmioty klasy 1, które zostały zapakowane między 1 stycznia 1990 r. a 31 grudnia 1996 r. zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi w tym czasie, mogą być przewożone po 31 grudnia 1996 r., pod warunkiem, że ich opakowania pozostają w całości, i że są one zadeklarowane w dokumencie przewozowym jako ładunki zapakowane między 1 stycznia 1990 r. a 31 grudnia 1996 r.

1.6.1.5 *(Zarezerwowany)*

1.6.1.6 DPPL wyprodukowane przed 1 stycznia 2003 r. zgodnie z wymaganiami podanymi pod liczbą marginesową (lm.) 3612(1), obowiązującymi do 30 czerwca 2001 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.5.2.1.1 dotyczących wysokości liter, numerów i symboli, obowiązujących od 1 lipca 2001 r., mogą być używane nadal.

1.6.1.7 Zatwierdzenia typów konstrukcji dla bębnow, kanistrów i opakowań złożonych, wyprodukowanych z polietylenu o wysokiej lub średniej masie cząsteczkowej, wydane przed 1 lipca 2005 r. zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.1.5.2.6 obowiązującymi do 31 grudnia 2004 r., które nie spełniają wymagań podanych w 4.1.1.21, zachowują swoją ważność do 31 grudnia 2009 r. Opakowania wyprodukowane i oznakowane na podstawie zatwierdzonych typów konstrukcji, o których mowa, mogą być używane do końca okresu ich używania określonego zgodnie z 4.1.1.15.

1.6.1.8 Tablice barwy pomarańczowej spełniające wymagania 5.3.2.2 obowiązujące do 31 grudnia 2004 r. mogą być używane nadal, pod warunkiem, że spełnione są wymagania podane w 5.3.2.2.1 i 5.3.2.2.2 dotyczące pozostawiania tablic, cyfr i liter w miejscu ich zamocowania, niezależnie od pozycji w której znajduje się pojazd.

1.6.1.9 *(Skreślony)*

1.6.1.10 *(Skreślony)*

1.6.1.11 Dopuszczenia typu dla bębnow, kanistrów i opakowań złożonych, wyprodukowanych z polietylenu o dużej lub średniej masie cząsteczkowej oraz dla DPPL wyprodukowanych z polietylenu o dużej masie cząsteczkowej, wydane przed 1 lipca 2007 r. zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.1.6.1 (a) obowiązującymi do 31 grudnia 2006 r., lecz niezgodnie z wymaganiami podanymi w 6.1.6.1 (a) obowiązującymi od 1 stycznia 2007 r., zachowują swoją ważność.

1.6.1.12 i 1.6.1.13 *(Skreślone)*

- 1.6.1.14 DPPL wyprodukowane przed 1 stycznia 2011 r., odpowiadające typowi konstrukcji, który nie przeszedł badania wibracyjnego określonego w 6.5.6.13, lub który nie podlegał wymaganiom podanym w 6.5.6.9.5 (d) w czasie, gdy przechodził badanie na swobodny spadek, mogą być używane nadal.
- 1.6.1.15 DPPL wyprodukowane, przerobione lub naprawione przed 1 stycznia 2011 r. nie muszą być oznakowane maksymalnym dopuszczalnym obciążeniem na spiętrzanie, zgodnie z 6.5.2.2.2. Takie DPPL, nieoznakowane zgodnie z 6.5.2.2.2, mogą być nadal używane po 31 grudnia 2010 r., jednak oznakowanie zgodne z 6.5.2.2.2. powinno być na nie naniesione w przypadku, gdy zostaną one przerobione lub naprawione po tej dacie. DPPL wyprodukowane, przerobione lub naprawione między 1 stycznia 2011 r. a 31 grudnia 2016 r. oraz oznakowane maksymalnym dopuszczalnym obciążeniem przy spiętrzaniu zgodnie z 6.5.2.2.2 obowiązującym do 31 grudnia 2014 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.1.16 *(Skreślony)*
- 1.6.1.17 i 1.6.1.18 *(Skreślone)*
- 1.6.1.19 *(Skreślony)*
- 1.6.1.20 *(Skreślony)*
- 1.6.1.21 Zaświadczenia o przeszkoleniu kierowców zgodne ze wzorem obowiązującym do 31 grudnia 2010 r., wydane przez Umawiające się Strony do 31 grudnia 2012 r., zamiast zaświadczeń zgodnych z wymaganiami podanymi w 8.2.2.8.5, mogą być używane do końca ich pięcioletniego okresu ważności.
- 1.6.1.22 Naczynia wewnętrzne DPPL złożonych, wyprodukowane przed 1 lipca 2011 r. i oznakowane zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.5.2.2.4, obowiązującymi do 31 grudnia 2010 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.1.23 Gaśnice wyprodukowane przed 1 lipca 2011 r. zgodnie z wymaganiami zawartymi w 8.1.4.3 obowiązującymi do 31 grudnia 2010 r. mogą być używane nadal.
- 1.6.1.24 *(Skreślony)*
- 1.6.1.25 Butle o pojemności wodnej nie większej niż 60 litrów oznakowane numerami UN zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., i które nie odpowiadają wymaganiom podanym w 5.2.1.1 dotyczącym wielkości numeru UN oraz liter „UN”, obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., mogą być używane nadal do najbliższego badania okresowego, jednak nie dłużej niż do 30 czerwca 2018 r.
- 1.6.1.26 Opakowania duże, wyprodukowane lub przerobione przed 1 stycznia 2014 r., i które nie odpowiadają wymaganiom podanym w 6.6.3.1 dotyczącym wysokości liter, numerów i symboli obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., mogą być używane nadal. Opakowania duże, wyprodukowane lub przerobione przed 1 stycznia 2015 r., nie muszą być oznakowane maksymalnym dopuszczalnym obciążeniem przy piętrzeniu, zgodnym z 6.6.3.3. Te opakowania duże, nieoznakowane zgodnie z 6.6.3.3, mogą być używane nadal po 31 grudnia 2014 r., ale powinny być oznakowane zgodnie z 6.6.3.3, jeżeli zostały przerobione po tej dacie. Opakowania duże wyprodukowane lub przerobione między 1 stycznia 2011 r. a 31 grudnia 2016 r. oraz oznakowane maksymalnym dopuszczalnym obciążeniem przy spiętrzaniu zgodnie z 6.6.3.3 obowiązującym do 31 grudnia 2014 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.1.27 Jednostki ładunkowe, nierozzerwalnie związane z wyposażeniem lub urządzeniem, zawierające paliwa ciekłe o numerach UN: 1202, 1203, 1223, 1268, 1863 i 3475, zbudowane przed 1 lipca 2013 r., które nie odpowiadają wymaganiom podanym

w przepisie specjalnym 363 (a) w dziale 3.3 w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 r., mogą być używane nadal.

1.6.1.28 *(Skreślony)*

1.6.1.29 Akumulatory litowe i ogniwa litowe wyprodukowane zgodnie z typem, spełniające wymagania podrozdziału 38.3 Podręcznika Badań i Kryteriów, wydanie 3 zmienione, poprawka 1 lub każdej następnej rewizji i poprawki mającej zastosowanie w dniu przeprowadzenia badań typu mogą być przewożone nadal, jeżeli nie postanowiono inaczej w ADR.

Akumulatory litowe i ogniwa litowe wyprodukowane przed 1 lipca 2003 r. spełniające wymagania „Podręcznika Badań i Kryteriów”, wydanie 3 zmienione, mogą być przewożone nadal, o ile spełniają pozostałe obowiązujące wymagania.

1.6.1.30 Nalepki ostrzegawcze spełniające wymagania w 5.2.2.2.1.1 obowiązujące do 31 grudnia 2014 r. mogą być używane nadal do 30 czerwca 2019 r.

1.6.1.31 *(Skreślony)*

1.6.1.32 *(Skreślony)*

1.6.1.33 Kondensatory elektryczne dwuwarstwowe UN 3499 wyprodukowane przez 1 stycznia 2014 r. nie muszą być oznakowane pojemnością magazynowanej energii określoną w Wh zgodnie z (e) przepisu szczególnego 361 działu 3.3.

1.6.1.34 Kondensatory asymetryczne UN 3508 wyprodukowane przed 1 stycznia 2016 r. nie muszą być oznakowane pojemnością magazynowanej energii określoną w Wh zgodnie z (c) przepisu szczególnego 372 działu 3.3.

1.6.1.35 Instrukcje pisemne zgodne z wymaganiami ADR obowiązującymi do 31 grudnia 2014 r., które nie jednak odpowiadają wymaganiom podanym w 5.4.3 obowiązującym od 1 stycznia 2015 r., mogą być używane nadal do 30 czerwca 2017 r.

1.6.1.36 Zaświadczenia o przeszkoleniu kierowcy wydane przed 1 stycznia 2014 r., które nie spełniają wymagań określonych w 8.2.2.8.5 obowiązujących od 1 stycznia 2013 r. w odniesieniu do formatu dat w punktach 4 i 8, koloru (biały z czarnym napisem) oraz wykorzystania punktów 9 i 10 na odwrocie zaświadczenia w celu wprowadzenia odpowiadających wykazów klas, dla których zaświadczenie jest ważne, mogą być używane nadal aż do wygaśnięcia ich daty ważności.

1.6.1.37 *(Zarezerwowany)*

1.6.1.38 Umawiające się Strony mogą do 31 grudnia 2018 r. wydawać świadectwa przeszkolenia dla doradców do spraw bezpieczeństwa w zakresie towarów niebezpiecznych zgodne ze wzorem ważnym do 31 grudnia 2016 r. zamiast świadectw zgodnych z wymaganiami w 1.8.3.18 obowiązującymi od 1 stycznia 2017 r. Tego typu świadectwa mogą być wykorzystywane do końca ich pięcioletniego okresu ważności.

1.6.1.39 Niezależnie od wymagań przepisu specjalnego 188 działu 3.3 mających zastosowanie od 1 stycznia 2017 r., opakowania zawierające ogniwa lub akumulatory litowe mogą być do 31 grudnia 2018 r. oznakowywane zgodnie z wymaganiami przepisu szczególnego 188 działu 3.3 ważnego do 31 grudnia 2016 r.

1.6.1.40 Niezależnie od wymagań ADR mających zastosowanie od 1 stycznia 2017 r., wyroby UN 0015, 0016 i 0303 zawierające materiał(-y) dymotwórczy(-e) trujący(-e) inhalacyjnie zgodnie z kryteriami dla klasy 6.1, wyprodukowane przed 31 grudnia 2016 r., mogą być

przewożone do 31 grudnia 2018 r. bez nalepki ostrzegawczej dla zagrożenia dodatkowego „MATERIAŁ TRUJĄCY” (wzór nr 6.1, patrz 5.2.2.2.2).

- 1.6.1.41 Niezależnie od wymagań ADR mających zastosowanie od 1 stycznia 2017 r., opakowania duże odpowiadające wymaganiom badań dla III grupy pakowania zgodnie z przepisem szczególnym pakowania L2 instrukcji pakowania LP02 w 4.1.4.3 obowiązującym do 31 grudnia 2016 r., mogą być używane do 31 grudnia 2022 r. dla UN 1950.
- 1.6.1.42 Niezależnie od wymagań w kolumnie (5) tabeli A działu 3.2 mających zastosowanie od 1 stycznia 2017 r. do UN 3090, 3091, 3480 i 3481, nalepka ostrzegawcza dla klasy 9 (wzór nr 9, patrz 5.2.2.2.2) może być używana nadal dla tych UN do 31 grudnia 2018 r.
- 1.6.1.43 Pojazdy zarejestrowane lub dopuszczone do ruchu przed 1 lipca 2017 r., określone w przepisach szczególnych 240, 385 i 669 działu 3.3, oraz ich wyposażenie przeznaczone do używania podczas przewozu, spełniające wymagania ADR obowiązujące do 31 grudnia 2016 r. ale zawierające ogniwa i akumulatory litowe, które nie spełniają wymagania 2.2.9.1.7, mogą być przewożone nadal jako ładunek zgodnie z wymaganiami przepisu szczególnego 666 działu 3.3.

1.6.2 Naczynia ciśnieniowe i naczynia do klasy 2

- 1.6.2.1 Naczynia wyprodukowane przed 1 stycznia 1997 r., które nie odpowiadają wymaganiom ADR obowiązującym od 1 stycznia 1997 r., a których transport był dozwolony na podstawie wymagań ADR obowiązujących do 31 grudnia 1996 r., mogą być przewożone nadal po tej dacie, pod warunkiem, że spełnione są wymagania w zakresie badań okresowych podane w instrukcjach pakowania P200 i P203.
- 1.6.2.2 *(Skreślony)*
- 1.6.2.3 Naczynia przeznaczone do przewozu materiałów klasy 2, wyprodukowane przed 1 stycznia 2003 r., mogą posiadać nadal znaki zgodne z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2002 r.
- 1.6.2.4 Naczynia ciśnieniowe zaprojektowane i wyprodukowane zgodnie z przepisami technicznymi, których uznanie wycofano zgodnie z 6.2.5, mogą być używane nadal.
- 1.6.2.5 Naczynia ciśnieniowe i ich zamknięcia, zaprojektowane i wyprodukowane zgodnie z normami (patrz 6.2.4) stosowanymi na podstawie przepisów ADR obowiązujących w czasie ich budowy, mogą być używane nadal, jeżeli nie jest to zabronione na podstawie przepisu przejściowego.
- 1.6.2.6 Naczynia ciśnieniowe do materiałów innych niż materiały klasy 2, wyprodukowane przed 1 lipca 2009 r. zgodnie z wymaganiami określonymi w 4.1.4.4, obowiązującymi do 31 grudnia 2008 r., lecz które nie spełniają wymagań określonych w 4.1.3.6, obowiązujących od 1 stycznia 2009 r., mogą być używane nadal, pod warunkiem, że spełniają wymagania określone w 4.1.4.4, obowiązujące do 31 grudnia 2008 r.
- 1.6.2.7 i 1.6.2.8 *(Skreślone)*
- 1.6.2.9 Przepis szczególny „v” w instrukcji pakowania P200 (10) w 4.1.4.1, obowiązujący do 31 grudnia 2010 r., może być stosowany przez Umawiające się Strony do butli wyprodukowanych przed 1 stycznia 2015 r.
- 1.6.2.10 Butle stalowe spawane do wielokrotnego napełniania, przeznaczone do gazów UN: 1011, 1075, 1965, 1969 lub 1978, dla których właściwa władza państwa (państw), którego (których) dotyczy przewóz, zezwoliła (zezwoliły) na wykonywanie badań okresowych

w odstępie 15 lat, zgodnie z przepisem szczególnym „v” instrukcji pakowania P200 (10) w 4.1.4.1, obowiązującym do 31 grudnia 2010 r., mogą być poddawane nadal badaniom okresowym na podstawie tego przepisu.

- 1.6.2.11 Naboje gazowe wyprodukowane i przygotowane do przewozu przed 1 stycznia 2013 r. dla których wymagania rozdziałów 1.8.6, 1.8.7, lub 1.8.8 dotyczące oceny zgodności naboju gazowych nie były stosowane, mogą być przewożone po tej dacie, pod warunkiem, że spełnione są wszystkie inne obowiązujące wymagania ADR.
- 1.6.2.12 Naczynia ciśnieniowe awaryjne mogą być produkowane nadal i zatwierdzane zgodnie z przepisami krajowymi do 31 grudnia 2013 r. Naczynia ciśnieniowe awaryjne wyprodukowane i zatwierdzone zgodnie z przepisami krajowymi przed 1 stycznia 2014 r. mogą być używane nadal na podstawie zatwierdzenia wydanego przez właściwe władze państwa użytkownika.
- 1.6.2.13 Wiązki butli wyprodukowane przed 1 lipca 2013 r., które nie są oznakowane według 6.2.3.9.7.2 i 6.2.3.9.7.3, stosowane od 1 stycznia 2013 r. lub według 6.2.3.9.7.2. stosowane od 1 stycznia 2015 r., mogą być używane do następnego badania okresowego i próby przeprowadzonych po 1 lipca 2015 r.
- 1.6.2.14 Butle wyprodukowane przed 1 stycznia 2016 r. zgodnie z 6.2.3 i wytycznymi zatwierdzonymi przez właściwe władze państw, w których są przewożone i używane, ale niezgodnie z normą ISO 11513:2011 lub normą ISO 9809-1:2010, czego wymaga 4.1.4.1, instrukcja pakowania P208 (1), mogą być używane do przewozu gazów zaadsorbowanych jeżeli spełnione są ogólne wymagania w zakresie pakowania określone w 4.1.6.1.
- 1.6.2.15 Wiązki butli, które przeszły badania okresowe przed 1 lipca 2015 r., które nie są oznakowane zgodnie z 6.2.3.9.7.3 obowiązującym od 1 stycznia 2015 r., mogą być używane do następnego badania okresowego przeprowadzonego po 1 lipca 2015 r.

1.6.3 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie

- 1.6.3.1 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane przed wejściem w życie przepisów obowiązujących od 1 października 1978 r., mogą być używane nadal, jeżeli wyposażenie zbiornika odpowiada przepisom działu 6.8. Grubość ścianki zbiorników, z wyjątkiem zbiorników przeznaczonych do przewozu gazów schłodzonych skroplonych klasy 2, powinna odpowiadać co najmniej ciśnieniu obliczeniowemu 0,4 MPa (4 bary) (ciśnienie manometryczne) dla zbiorników ze stali miękkiej lub co najmniej 200 kPa (2 bary) (ciśnienie manometryczne) dla zbiorników z aluminium i stopów aluminium. Dla przekrojów cystern innych niż okrągłe, za podstawę do obliczenia przyjmuje się średnicę koła, którego powierzchnia jest równa rzeczywistej powierzchni poprzecznego przekroju tej cysterny.
- 1.6.3.2 Badania okresowe cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych i pojazdów-baterii, znajdujących się w eksploatacji zgodnie z tymi przepisami przejściowymi, powinny być dokonane zgodnie z przepisami podanymi w 6.8.2.4 i 6.8.3.4 oraz zgodnie z przepisami szczególnymi dotyczącymi różnych klas. Jeżeli poprzednie przepisy nie przewidywały wyższego ciśnienia próbnego, to dla zbiorników z aluminium i stopów aluminium wystarczające jest ciśnienie próbne 200 kPa (2 bary) (ciśnienie manometryczne).
- 1.6.3.3 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie, spełniające przepisy przejściowe podane w 1.6.3.1 i 1.6.3.2, mogą być używane do 30 września 1993 r. do przewozu towarów niebezpiecznych, dla których zostały one dopuszczone. Tego okresu przejściowego nie stosuje się do cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern

odejmowalnych i pojazdów-baterii przeznaczonych do przewozu gazów klasy 2, ani do cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych i pojazdów-baterii, których grubość ścianki i wyposażenie odpowiadają przepisom działu 6.8.

- 1.6.3.4 (a) Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane przed 1 maja 1985 r., zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi między 1 października 1978 r. a 30 kwietnia 1985 r., ale które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 maja 1985 r., mogą być po tej dacie używane nadal.
- (b) Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane między 1 maja 1985 r. a wejściem w życie przepisów obowiązujących od 1 stycznia 1988 r., które nie odpowiadają tym przepisom, ale zostały zbudowane zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi do tej daty, mogą być po tej dacie używane nadal.
- 1.6.3.5 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane przed 1 stycznia 1993 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1992 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 1993 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.6 (a) Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie, które zostały zbudowane między 1 stycznia 1978 r. a 31 grudnia 1984 r., w przypadku gdy będą używane po 31 grudnia 2004 r., powinny odpowiadać wymaganiom dotyczącym grubości ścianek zbiorników i zabezpieczenia przed uszkodzeniem podanym pod liczbą marginesową (lm.) 211 127(5) i obowiązującym od 1 stycznia 1990 r.
- (b) Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie, które zostały zbudowane między 1 stycznia 1985 r. a 31 grudnia 1989 r. w przypadku, gdy będą używane po 31 grudnia 2010 r., powinny odpowiadać wymaganiom dotyczącym grubości ścianek zbiorników i zabezpieczenia przed uszkodzeniem podanym pod liczbą marginesową (lm.) 211 127(5) i obowiązującym od 1 stycznia 1990 r.
- 1.6.3.7 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane przed 1 stycznia 1999 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1998 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 1999 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.8 Jeżeli, ze względu na zmiany w ADR, niektóre prawidłowe nazwy przewozowe gazów zostały zmienione, to nie jest wymagane poprawianie nazw na tabliczkach lub na zbiornikach (patrz 6.8.3.5.2 lub 6.8.3.5.3) pod warunkiem, że nazwy gazów naniesione na cysternach stałych (pojazdach-cysternach), cysternach odejmowalnych i pojazdach-bateriach lub na tabliczkach (patrz 6.8.3.5.6 (b) lub (c)) zostaną poprawione podczas najbliższego badania okresowego.
- 1.6.3.9 i 1.6.3.10 *(Zarezerwowane)*
- 1.6.3.11 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne zbudowane przed 1 stycznia 1997 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1996 r., które nie odpowiadają przepisom podanym pod liczbą marginesową (lm.) 211 332 i 211 333, obowiązującym od 1 stycznia 1997 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.12 *(Zarezerwowany)*
- 1.6.3.13 *(Skreślony)*

- 1.6.3.14 *(Zarezerwowany)*
- 1.6.3.15 *(Skreślony)*
- 1.6.3.16 Odnośnie do cystern stałych (pojazdów-cystern), cystern odejmowalnych i pojazdów-baterii zbudowanych przed 1 stycznia 2007 r., które nie odpowiadają wymaganiom dotyczącym dokumentacji cysterny podanym w 4.3.2, 6.8.2.3, 6.8.2.4 i 6.8.3.4, dokumentacja cysterny powinna obejmować okres rozpoczynający się najpóźniej od daty najbliższego badania okresowego.
- 1.6.3.17 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, przeznaczone do przewozu materiałów klasy 3, I grupy pakowania, o prężności pary w temperaturze 50 °C nie wyższej niż 175 kPa (1,75 bara) (ciśnienie absolutne), zbudowane przed 1 lipca 2007 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2006 r., którym zgodnie z tymi wymaganiami przyporządkowano kod cysterny L1,5BN, mogą być używane do przewozu wymienionych materiałów do 31 grudnia 2018 r.
- 1.6.3.18 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie zbudowane przed 1 stycznia 2003 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 30 czerwca 2001 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 lipca 2001 r., mogą być używane nadal, pod warunkiem, że zostały im przyporządkowane odpowiednie kody cystern.
- 1.6.3.19 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne zbudowane przed 1 stycznia 2003 r. zgodnie z przepisami podanymi w 6.8.2.1.21 obowiązującymi do 31 grudnia 2002 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 2003 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.20 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, zbudowane przed 1 lipca 2003 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2002 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.1.7 obowiązujących od 1 stycznia 2003 r. oraz przepisu szczególnego TE15 podanego w 6.8.4 (b) obowiązującego od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2006 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.21 *(Skreślony)*
- 1.6.3.22 do 1.6.3.24 *(Zarezerwowane)*
- 1.6.3.25 *(Skreślony)*
- 1.6.3.26 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, zbudowane przed 1 stycznia 2007 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2006 r., które nie odpowiadają wymaganiom dotyczącym wskazania w oznakowaniu wartości zewnętrznego ciśnienia obliczeniowego, podanym w 6.8.2.5.1 i obowiązującym od 1 stycznia 2007 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.27 do 1.6.3.29 *(Zarezerwowane)*
- 1.6.3.30 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, przeznaczone do przewozu odpadów napełniane podciśnieniowo, zbudowane przed 1 lipca 2005 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2004 r., niespełniające wymagań podanych w 6.10.3.9 obowiązujących od 1 stycznia 2005 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.3.31 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i cysterny stanowiące element pojazdów-baterii, zaprojektowane i zbudowane zgodnie z przepisami technicznymi uznanymi w czasie budowy tych cystern za zgodne z wymaganiami określonymi w 6.8.2.7 obowiązującymi w tym czasie, mogą być używane nadal.

- 1.6.3.32 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, zbudowane przed 1 lipca 2007 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2006 r., wyposażone w zespół pokrywy wjazdu zgodnie z przepisami normy EN 13317:2002 przywołanej w tabeli w 6.8.2.6 obowiązującej do 31 grudnia 2006 r., łącznie z rysunkiem i tabelą B.2 w Załączniku B do tej normy, niedopuszczonymi do stosowania od 1 stycznia 2007 r., lub których materiał konstrukcyjny nie spełnia wymagań punktu 5.2 normy EN 13094:2004, mogą być używane nadal.
- 1.6.3.33 Jeżeli zbiornik cysterny stałej (pojazdu-cysterny) lub cysterny odejmowalnej był przed 1 stycznia 2009 r. podzielony za pomocą przegród lub falochronów na przestrzenie o pojemności nie większej niż 7500 litrów, to do czasu przeprowadzenia następnego badania okresowego zgodnie z 6.8.2.4.2, symbol S wymagany w 6.8.2.5.1 nie musi być umieszczony po pojemności zbiornika.
- 1.6.3.34 W odstępstwie od 4.3.2.2.4, cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, przeznaczone do przewozu gazów skroplonych lub gazów schłodzonych skroplonych, spełniające odpowiednie wymagania konstrukcyjne ADR, których zbiorniki zostały podzielone przed 1 lipca 2009 r. za pomocą przegród lub falochronów na komory o pojemności większej niż 7500 litrów, mogą być napełniane nadal do więcej niż 20% i mniej niż 80% ich pojemności.
- 1.6.3.35 *(Skreślony)*
- 1.6.3.36 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) przeznaczone do przewozu gazów palnych nietrujących skroplonych, zbudowane przed 1 lipca 2011 r., wyposażone w zawory zwrotne zamiast w wewnętrzne zawory odcinające i niespełniające wymagań podanych w 6.8.3.2.3, mogą być używane nadal.
- 1.6.3.37 *(Skreślony)*
- 1.6.3.38 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny), cysterny odejmowalne i pojazdy-baterie, zaprojektowane i zbudowane zgodnie z normami obowiązującymi w czasie ich budowy (patrz 6.8.2.6 i 6.8.3.6) na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów ADR, mogą być używane nadal, jeżeli nie zabrania tego przepis przejściowy.
- 1.6.3.39 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne, zbudowane przed 1 lipca 2011 r. zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.8.2.2.3, obowiązującymi do 31 grudnia 2010 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.2.3 w trzecim akapicie dotyczących umiejscowienia tłumika płomienia lub przerywacza płomienia, mogą być używane nadal.
- 1.6.3.40 *(Skreślony)*
- 1.6.3.41 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) oraz cysterny odejmowalne zbudowane przed lipca 2013 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., które jednak nie spełniają przepisów dotyczących znakowania podanych w 6.8.2.5.2 lub 6.8.3.5.6 obowiązujących od 1 stycznia 2013 r., mogą być oznakowane nadal zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r. do czasu najbliższego badania okresowego po 1 lipca 2013 r.
- 1.6.3.42 Dla UN 2381, kod cysterny podany w kolumnie (12) w tabeli A w dziale 3.2 obowiązujący do 31 grudnia 2012 r. może być stosowany nadal do 31 grudnia 2018 r. w odniesieniu do cystern stałych (pojazdów-cystern) i cystern odejmowalnych zbudowanych przed 1 lipca 2013 r.
- 1.6.3.43 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne zbudowane przed 1 stycznia 2012 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., które jednak

nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.6 dotyczących norm EN 14432:2006 i EN 14433:2006 obowiązujących od 1 stycznia 2011 r., mogą być używane nadal.

1.6.3.44 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne przeznaczone do przewozu UN 1202, 1203, 1223, 3475 i paliwa lotniczego zaklasyfikowanego do UN 1268 lub 1863, wyposażone w dozowniki dodatków, zaprojektowane i zbudowane przed 1 lipca 2015 r. zgodnie z przepisami krajowymi, ale które nie spełniają wymagań w zakresie konstrukcji i zatwierdzania przepisu szczególnego 664 działu 3.3 mającego zastosowanie od 1 stycznia 2015 r., mogą być używane nadal, aż do następnego badania pośredniego lub okresowego przeprowadzonego po 31 grudnia 2015 r. Po tej dacie można używać je wyłącznie za zgodą właściwych władz państw użytkownika.

1.6.3.45 *(Zarezerwowany)*

1.6.3.46 Cysterny stałe (pojazdy-cysterny) i cysterny odejmowalne zbudowane przed 1 lipca 2017 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2016 r., które jednakże nie spełniają wymagań w 6.8.2.1.23 obowiązujących od 1 stycznia 2017 r., mogą być używane nadal.

1.6.3.47 do 1.6.3.49 *(Zarezerwowane)*

1.6.3.50 Cysterny ze wzmocnionych tworzyw sztucznych (FRP)

Cysterny ze wzmocnionych tworzyw sztucznych (FRP) zbudowane przed 1 lipca 2002 r. zgodnie z typem zatwierdzonym przed 1 lipca 2001 r. na podstawie przepisów dodatku B.1c, obowiązujących do 30 czerwca 2001 r., mogą być używane nadal, pod warunkiem, że spełniają nadal wszystkie wymagania obowiązujące do 30 czerwca 2001 r.

Jednakże od 1 lipca 2001 r. nowy typ nie może być zatwierdzony zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 30 czerwca 2001 r.

1.6.4 Kontenery-cysterny, cysterny przenośne i MEGC

1.6.4.1 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 1988 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1987 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 1988 r., mogą być używane nadal.

1.6.4.2 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 1993 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1992 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 1993 r., mogą być używane nadal.

1.6.4.3 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 1999 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1998 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 stycznia 1999 r., mogą być używane nadal.

1.6.4.4 *(Zarezerwowany)*

1.6.4.5 Jeżeli, ze względu na zmiany w ADR, niektóre prawidłowe nazwy przewozowe gazów zostały zmienione, to nie jest wymagane poprawianie nazw na tabliczkach lub na zbiornikach (patrz 6.8.3.5.2 lub 6.8.3.5.3) pod warunkiem, że nazwy gazów na kontenerach-cysternach i MEGC lub na tabliczkach (patrz 6.8.3.5.6 (b) lub (c)) zostaną poprawione podczas najbliższego badania okresowego.

1.6.4.6 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 2007 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2006 r., które nie odpowiadają wymaganiom dotyczącym wskazania w oznakowaniu wartości zewnętrznego ciśnienia obliczeniowego, podanym w 6.8.2.5.1 i obowiązującym od 1 stycznia 2007 r., mogą być używane nadal.

- 1.6.4.7 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 1997 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 31 grudnia 1996 r., które nie odpowiadają przepisom podanym pod liczbami marginesowymi (lm.) 212 332 i 212 333, obowiązującym od 1 stycznia 1997 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.4.8 *(Zarezerwowany)*
- 1.6.4.9 Kontenery-cysterny i MEGC, zaprojektowane i zbudowane zgodnie z przepisami technicznymi uznanymi w czasie ich budowy za zgodne z wymaganiami określonymi w 6.8.2.7 obowiązującymi w tym czasie, mogą być używane nadal.
- 1.6.4.10 *(Skreślony)*
- 1.6.4.11 *(Zarezerwowany)*
- 1.6.4.12 Kontenery-cysterny i MEGC zbudowane przed 1 stycznia 2003 r. zgodnie z przepisami obowiązującymi do 30 czerwca 2001 r., które nie odpowiadają przepisom obowiązującym od 1 lipca 2001 r., mogą być używane nadal.
Jednakże, powinny być one oznakowane odpowiednim kodem cysterny oraz, jeżeli ma to zastosowanie, odpowiednimi kodami alfanumerycznymi przepisów szczególnych TC i TE, zgodnie z 6.8.4.
- 1.6.4.13 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 lipca 2003 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2002 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.1.7 obowiązujących od 1 stycznia 2003 r. i przepisu szczególnego TE15 podanego w 6.8.4 (b) obowiązującego od 1 stycznia 2003 r. do 31 grudnia 2006 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.4.14 *(Zarezerwowany)*
- 1.6.4.15 Do czasu wykonania pierwszego badania po 1 stycznia 2007 r. nie wymaga się umieszczania na tabliczce cysterny rodzaju badania („P” lub „L”) określonego w 6.8.2.5.1.
- 1.6.4.16 *(Skreślony)*
- 1.6.4.17 *(Skreślony)*
- 1.6.4.18 Odnosnie do kontenerów-cystern i MEGC zbudowanych przed 1 stycznia 2007 r., które nie odpowiadają wymaganiom dotyczącym dokumentacji cysterny podanym w 4.3.2, 6.8.2.3, 6.8.2.4 i 6.8.3.4, dokumentacja cysterny powinna obejmować okres rozpoczynający się najpóźniej od daty najbliższego badania okresowego.
- 1.6.4.19 *(Skreślony)*
- 1.6.4.20 Kontenery-cysterny do przewozu odpadów napełniane podciśnieniowo, zbudowane przed 1 lipca 2005 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2004 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.10.3.9 obowiązujących od 1 stycznia 2005 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.4.21 do 1.6.4.29 *(Zarezerwowane)*
- 1.6.4.30 Cysterny przenośne i MEGC-UN, które nie odpowiadają wymaganiom konstrukcyjnym obowiązującym od 1 stycznia 2007 r., ale są zbudowane zgodnie ze świadectwem zatwierdzenia typu wydanym przed 1 stycznia 2008 r., mogą być używane nadal.

- 1.6.4.31 *(Skreślony)*
- 1.6.4.32 Jeżeli zbiornik kontenera-cysterny był przed 1 stycznia 2009 r. podzielony za pomocą przegród lub falochronów na komory o pojemności nie większej niż 7500 litrów, to do czasu przeprowadzenia następnego badania okresowego zgodnie z 6.8.2.4.2, symbol S wymagany w 6.8.2.5.1 nie musi być umieszczony po pojemności zbiornika.
- 1.6.4.33 W odstępstwie od 4.3.2.2.4, kontenery-cysterny przeznaczone do przewozu gazów skroplonych lub gazów schłodzonych skroplonych, spełniające odpowiednie wymagania konstrukcyjne ADR, których zbiorniki zostały podzielone przed 1 lipca 2009 r. za pomocą przegród lub falochronów na przestrzenie o pojemności większej niż 7500 litrów, mogą być napełniane nadal do więcej niż 20% i mniej niż 80% ich pojemności.
- 1.6.4.34 i 1.6.4.35 *(Skreślone)*
- 1.6.4.36 *(Skreślony)*
- 1.6.4.37 Cysterny prężności i MEGC, zbudowane przed 1 stycznia 2012 r., spełniające wymagania oznakowania, podane w 6.7.2.20.1, 6.7.3.16.1, 6.7.4.15.1 lub 6.7.5.13.1, obowiązujące do 31 grudnia 2010 r., odpowiednio, mogą być używane nadal, jeżeli spełniają wszystkie inne wymagania ADR obowiązujące od 1 stycznia 2011 r., w tym – jeżeli ma to zastosowanie - wymaganie podane w 6.7.2.20.1 (g) dotyczące oznakowania symbolem „S”, umieszczonym na tabliczce w przypadku, gdy zbiornik lub komora zostały podzielone falochronami na komory o pojemności nie większej niż 7500 litrów.
- 1.6.4.38 Cysterny prężności zbudowane przed 1 stycznia 2014 r., mogą nie być oznakowane kodem instrukcji dla cystern prężności wymaganych w 6.7.2.20.2, 6.7.3.16.2 i 6.7.4.15.2, do czasu przeprowadzenia najbliższego badania okresowego i próby.
- 1.6.4.39 Kontenery-cysterny i MEGC, zaprojektowane i zbudowane zgodnie z normami obowiązującymi w czasie ich budowy (patrz 6.8.2.6 i 6.8.3.6) na podstawie obowiązujących w tym czasie przepisów ADR, mogą być używane nadal, jeżeli nie zabrania tego przepis przejściowy.
- 1.6.4.40 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 lipca 2011 r., zgodnie z wymaganiami podanymi w 6.8.2.2.3 obowiązującymi do 31 grudnia 2010 r., które nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.2.3 w trzecim akapicie dotyczących umiejscowienia tłumika płomieni lub przerywacza płomienia, mogą być używane nadal.
- 1.6.4.41 *(Skreślony)*
- 1.6.4.42 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 lipca 2013 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., które jednak nie spełniają przepisów dotyczących oznakowania podanych w 6.8.2.5.2 lub 6.8.3.5.6 obowiązujących od 1 stycznia 2013 r., mogą nadal być oznakowane zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., do czasu najbliższego badania okresowego po 1 lipca 2013 r.
- 1.6.4.43 Cysterny prężności i MEGC zbudowane przed 1 stycznia 2014 r. nie muszą spełniać wymagań przepisów podanych w 6.7.2.13.1 (f), 6.7.3.9.1 (e), 6.7.4.8.1 (e) i 6.7.5.6.1 (d) odnośnie oznakowania urządzeń obniżających ciśnienie.
- 1.6.4.44 W przypadku materiałów, dla których przepisy szczególne dla cystern prężności TP38 lub TP39 są przypisane w kolumnie (11) w tabeli A działu 3.2, instrukcja dla cysterny prężności określona w ADR obowiązująca do 31 grudnia 2012 r., może być stosowana nadal do 31 grudnia 2018 r.

- 1.6.4.45 Odnosnie UN 2381, kod cysterny określony w kolumnie (12) w tabeli A w dziale 3.2 obowiązujący do 31 grudnia 2012 r., może być stosowany nadal do 31 grudnia 2018 r. dla kontenerów-cystern zbudowanych przed 1 lipca 2013 r.
- 1.6.4.46 Kontenery-cysterny zbudowane przed 1 stycznia 2012 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., które jednak nie spełniają wymagań podanych w 6.8.2.6 dotyczących norm EN 14432:2006 i EN 14433:2006 obowiązujących od 1 stycznia 2011 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.4.47 Kontenery-cysterny do gazów schłodzonych skroplonych zbudowane przed 1 lipca 2017 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2016 r., które jednakże nie spełniają wymagań 6.8.3.4.10, 6.8.3.4.11 i 6.8.3.5.4 obowiązujących od 1 stycznia 2017 r., mogą być używane do kolejnego badania po 1 lipca 2017 r. Do tego czasu, aby spełnić wymagania 4.3.3.5 i 5.4.1.2.2 (d), rzeczywisty czas utrzymywania można określić bez odwoływania się do zalecanego czasu utrzymywania.
- 1.6.4.48 Pojazdy-cysterny zbudowane przed 1 lipca 2017 r. zgodnie z wymaganiami obowiązującymi do 31 grudnia 2016 r., które jednakże nie spełniają wymagań 6.8.2.1.23 obowiązujących od 1 stycznia 2017 r., mogą być używane nadal.

1.6.5 Pojazdy

1.6.5.1 i 1.6.5.2 *(Zarezerwowane)*

1.6.5.3 *(Skreślony)*

1.6.5.4 Wymagania dotyczące konstrukcji pojazdów EX/II, EX/III, FL, OX i AT zawarte w części 9, obowiązujące do 31 grudnia 2016 r., mogą być stosowane do 31 marca 2018 r.

1.6.5.5 Pojazdy zarejestrowane lub dopuszczone do eksploatacji przed 1 stycznia 2003 r., których wyposażenie elektryczne nie spełnia wymagań podanych w 9.2.2, 9.3.7 lub 9.7.8, lecz spełnia odpowiednie wymagania obowiązujące do 30 czerwca 2001 r., mogą być używane nadal.

1.6.5.6 *(Skreślony)*

1.6.5.7 Pojazdy kompletne lub skompletowane, na które wydano homologację typu przed 31 grudnia 2002 r. zgodnie Regulaminem Nr 105¹ EKG ONZ wraz z poprawkami serii 01 lub zgodnie z odpowiednimi przepisami Dyrektywy 98/91/WE², nieodpowiadające wymaganiom działu 9.2, ale odpowiadające wymaganiom dotyczącym konstrukcji pojazdów podstawowych (przepisy podane pod liczbami marginesowymi 220 100 do 220 540 w dodatku B.2) obowiązującymi do 30 czerwca 2001 r., mogą być nadal dopuszczane do przewozu i używane, pod warunkiem, że zostały one zarejestrowane lub dopuszczone do ruchu przed 1 lipca 2003 r.

¹ Regulamin Nr 105 EKG ONZ (Jednolite przepisy dotyczące homologacji pojazdów przeznaczonych do przewozu ładunków niebezpiecznych w odniesieniu do ich szczególnych cech konstrukcyjnych).

² Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 98/91/WE z dnia 14 grudnia 1998 r. odnosząca się do pojazdów silnikowych i ich przyczep, przeznaczonych do transportu drogowego towarów niebezpiecznych oraz zmieniająca dyrektywę 70/156/EWG odnoszącą się do homologacji typu pojazdów silnikowych i ich przyczep (Dz. Urz. WE L 11 z 16.01.1999, str. 25; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 7, t. 4, str. 239).

- 1.6.5.8 Pojazdy EX/II i EX/III dopuszczone po raz pierwszy przed 1 lipca 2005 r., które spełniają wymagania części 9 obowiązujące do 31 grudnia 2004 r., ale nie spełniają wymagań części 9 obowiązujących od 1 stycznia 2005 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.5.9 Pojazdy-cysterny z cysternami stałymi o pojemności powyżej 3 m³, zarejestrowane po raz pierwszy (lub dopuszczone do ruchu, jeżeli rejestracja nie jest wymagana) przed 1 lipca 2004 r., przeznaczone do przewozu towarów niebezpiecznych w stanie ciekłym lub stopionym i badane przy zastosowaniu ciśnienia próbnego poniżej 4 barów, które nie spełniają wymagań podanych w 9.7.5.2, mogą być używane nadal.
- 1.6.5.10 Świadectwa dopuszczenia zgodne z wzorem określonym w 9.1.3.5, obowiązującym do 31 grudnia 2006 r. oraz świadectwa dopuszczenia zgodne z wzorem określonym w 9.1.3.5, obowiązującym od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2008 r., mogą być używane nadal. Świadectwa dopuszczenia zgodne ze wzorem określonym w 9.1.3.5, obowiązującym od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2014 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.5.11 MEMU zbudowane i zatwierdzone przed 1 stycznia 2009 r. zgodnie z przepisami krajowymi, które nie spełniają wymagań w zakresie konstrukcji i zatwierdzania obowiązujących od 1 stycznia 2009 r., mogą być używane nadal, jeżeli zostały zatwierdzone przez właściwe władze państw, w których są używane.
- 1.6.5.12 Pojazdy EX/III i FL, zarejestrowane lub dopuszczone do ruchu przed 1 kwietnia 2012 r., które nie spełniają wymagań podanych w 9.2.2.6.3 dotyczących połączeń elektrycznych, lecz spełniają odpowiednie wymagania obowiązujące do 31 grudnia 2010 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.5.13 Przyczepy zarejestrowane po raz pierwszy (lub dopuszczone do ruchu, jeżeli rejestracja nie jest wymagana) przed 1 lipca 1995 r., wyposażone w układ przeciwoślizgowy zgodny z Regulaminem Nr 13 EKG ONZ wraz ze zmianami serii 06, lecz niezgodny z wymaganiami dla układu przeciwblokującego kategorii A, mogą być używane nadal.
- 1.6.5.14 MEMU, które zostały zatwierdzone przed 1 lipca 2013 r. zgodnie z przepisami ADR obowiązującymi do 31 grudnia 2012 r., ale które nie są zgodne z wymaganiami podanymi w 6.12.3.1.2 lub 6.12.3.2.2 obowiązującymi od 1 stycznia 2013 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.5.15 W odniesieniu do zastosowania przepisów części 9, pojazdy zarejestrowane po raz pierwszy lub dopuszczone do ruchu przed 1 listopada 2014 r., które zostały zatwierdzone zgodnie z przepisami Dyrektyw uchylonych Rozporządzeniem (WE) nr 661/2009³, mogą być używane nadal.
- 1.6.5.16 Pojazdy EX/II, EX/III, FL i OX zarejestrowane przed 1 kwietnia 2018 r., z zamontowanymi zbiornikami paliwa niedopuszczonymi zgodnie z Regulaminem nr 34 EKG ONZ, mogą być używane nadal.
- 1.6.5.17 Pojazdy zarejestrowane po raz pierwszy lub dopuszczone do ruchu przed 1 kwietnia 2018 r., które nie spełniają wymagań podanych w 9.2.2.8.5 bądź norm ISO 6722-1:2011 + Cor 01:2012 albo ISO 6722-2:2013 dla przewodów z 9.2.2.2.1, lecz spełniają wymagania obowiązujące do 31 grudnia 2016 r., mogą być używane nadal.

³ *Rozporządzenie (WE) nr 661/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie wymagań technicznych w zakresie homologacji typu pojazdów silnikowych dotyczących ich bezpieczeństwa ogólnego, ich przyczep oraz przeznaczonych dla nich układów, części i oddzielnych zespołów technicznych (Dziennik Urzędowy L 200 z 31.7.2009, s. 1)*

- 1.6.5.18 Pojazdy zarejestrowane po raz pierwszy lub dopuszczone do ruchu przed 1 kwietnia 2018 r. dopuszczone jako pojazd OX mogą być używane nadal do przewozu materiału UN 2015.
- 1.6.5.19 Odnosnie corocznego badania technicznego pojazdów zarejestrowanych po raz pierwszy lub dopuszczonych do ruchu przed 1 kwietnia 2018 r. dopuszczonych jako pojazd OX, mogą być stosowane nadal wymagania części 9 obowiązujące do 31 grudnia 2016 r.
- 1.6.5.20 Świadectwa dopuszczenia pojazdów OX według wzoru określonego w 9.1.3.5, obowiązujące do 31 grudnia 2016 r., mogą być używane nadal.
- 1.6.6 Klasa 7**
- 1.6.6.1** *Sztuki przesyłek niewymagające zatwierdzenia wzoru przez właściwą władzę zgodnie z przepisami IAEA Safety Series No. 6 z 1985 r. i z 1985 r. z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r.*
Sztuki przesyłek niewymagające zatwierdzenia wzoru przez właściwą władzę (wyłączone sztuki przesyłek, sztuki przesyłek Typu IP-1, Typu IP-2, Typu IP-3 i Typu A) powinny spełniać wszystkie wymagania ADR, z wyjątkiem sztuk przesyłek spełniających wymagania przepisów IAEA „Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material” (IAEA Safety Series No. 6) z 1985 r. lub z 1985 r. z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r.:
- (a) mogą być przewożone nadal, jeżeli przygotowano je do przewozu przed 31 grudnia 2003 r. i podlegają wymaganiom 1.6.6.3, jeżeli dotyczy;
 - (b) mogą być używane nadal, pod warunkiem, że:
 - (i) nie były zaprojektowane dla heksafluorku uranu;
 - (ii) stosuje się obowiązujące wymagania podane w 1.7.3;
 - (iii) stosuje się granice aktywności i klasyfikację podane w 2.2.7;
 - (iv) stosuje się wymagania i kontrole dotyczące przewozu materiałów podane w częściach 1, 3, 4, 5 i 7;
 - (v) opakowania nie wyprodukowano i nie dokonano w nim zmian po 31 grudnia 2003 r.
- 1.6.6.2** *Sztuki przesyłek zatwierdzone zgodnie z przepisami IAEA Safety Series No. 6 z 1973 r., z 1973 r. z poprawkami, z 1985 r. i z 1985 r. z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r.*
- 1.6.6.2.1** Sztuki przesyłek wymagające zatwierdzenia wzoru przez właściwą władzę powinny spełniać wszystkie wymagania ADR, chyba że spełniono poniższe wymagania:
- (a) opakowania wyprodukowano zgodnie ze wzorem sztuki przesyłki zatwierdzonym przez właściwą władzę na podstawie przepisów IAEA Safety Series No. 6 z 1973 r. lub z 1973 r. z poprawkami albo z 1985 r. lub z 1985 r. z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r.,
 - (b) wzór przesyłki został zatwierdzony wielostronnie;
 - (c) stosuje się obowiązujące wymagania podane w 1.7.3;
 - (d) stosuje się granice aktywności i klasyfikację podane w 2.2.7;
 - (e) stosuje się wymagania i kontrole dotyczące przewozu materiałów podane w częściach 1, 3, 4, 5 i 7;
 - (f) *(Zarezerwowany)*
 - (g) w odniesieniu do sztuk przesyłek spełniających wymagania przepisów IAEA Safety

Series No. 6 z 1973 r. lub z 1973 r. z poprawkami:

- (i) sztuki przesyłek zachowują dostateczną ochronę dającą pewność, że poziom promieniowania w odległości 1 m od powierzchni sztuki przesyłki nie przekroczy 10 mSv/h w awaryjnych warunkach przewozu określonych w zmienionych przepisach IAEA Safety Series No. 6 z 1973 r. i z 1973 r. z poprawkami przy maksymalnej zawartości promieniotwórczej, dla której sztuka przesyłki była zaprojektowana;
- (ii) sztuki przesyłek nie są stale wentylowane;
- (iii) każdemu opakowaniu nadano numer seryjny zgodnie z wymaganiem podanym w 5.2.1.7.5, który powinien być umieszczony na zewnętrznej stronie każdego opakowania.

1.6.6.2 Nie powinna być rozpoczynana nowa produkcja opakowań zgodnie ze wzorem opakowań spełniającym wymagania przepisów IAEA Safety Series No. 6 z 1973 r. lub z 1973 r. z poprawkami albo z 1985 r. lub z 1985 z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r.

1.6.6.3 ***Sztuki przesyłek niepodlegające wymaganiom dotyczącym materiału rozszczepialnego według ADR z 2011 r. i 2013 r. (IAEA Safety Standard Series No.TS-R-1 wydanie z 2009 r.).***

Sztuki przesyłek zawierające materiał rozszczepialny niepodlegający klasyfikacji jako „ROZSZCZEPIALNY” według 2.2.7.2.3.5 (a) (ii) lub (iii) wydań ADR z 2011 r. i 2013 r. (punkt 417 (a) (i) lub (iii) wydania „Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material” z 2009 r.) przygotowane do przewozu przed 31 grudnia 2014 r. mogą być nadal przewożone i mogą być nadal klasyfikowane jako „nierozszczepialne lub rozszczepialne wyłączone”, pod warunkiem zachowania limitów materiału rozszczepialnego dla sztuk przesyłek określonych w tabeli 2.2.7.2.3.5 obecnego wydania ADR dla danego pojazdu. Wymienione sztuki przesyłek powinny być przewożone na warunkach używania wyłącznego.

1.6.6.4 ***Materiał promieniotwórczy w specjalnej postaci zatwierdzony zgodnie z przepisami IAEA z 1973 r., z 1973 r. (ze zmianami), z 1985 r. i z 1985 r. (ze zmianami z 1990 r.) Seria Bezpieczeństwo Nr 6***

Materiał promieniotwórczy w postaci specjalnej wyprodukowany zgodnie ze wzorem, który został zatwierdzony jednostronnie przez właściwą władzę na podstawie przepisów IAEA Safety Series No. 6 z 1973 r., z 1973 r. z poprawkami, z 1985 r. lub z 1985 r. z poprawkami wprowadzonymi w 1990 r., może być używany pod warunkiem stosowania obowiązkowego systemu zarządzania, zgodnie z wymaganiami podanymi w 1.7.3. Nie należy rozpoczynać żadnej nowej produkcji materiału promieniotwórczego w postaci specjalnej.

DZIAŁ 1.7

WYMAGANIA OGÓLNE DOTYCZĄCE MATERIAŁU PROMIENIOTWÓRCZEGO

1.7.1 Przepisy ogólne

UWAGA 1: W przypadku zdarzeń lub wypadków podczas przewozu materiałów promieniotwórczych, należy postępować zgodnie z przepisami postępowania awaryjnego, ustanowionymi przez właściwe krajowe lub międzynarodowe organizacje w celu ochrony ludzi, mienia i środowiska. Stosowne wytyczne do takich przepisów są zawarte w „Planning and Preparing for Emergency Response to Transport Accidents Involving Radioactive Material”, Safety Standard Series No. TS-G-1.2 (ST-3), IAEA, Vienna (2002).

UWAGA 2: Procedury postępowania awaryjnego powinny uwzględniać możliwość powstawania innych niebezpiecznych materiałów w wyniku reakcji między zawartością przesyłki i środowiskiem naturalnym podczas zdarzenia lub wypadku.

1.7.1.1 ADR ustala normy bezpieczeństwa, które zapewniają podczas przewozu materiałów promieniotwórczych akceptowalny poziom kontroli nad promieniowaniem, krytycznością i wydzielaniem ciepła, stanowiących zagrożenie dla ludzi, mienia i środowiska. Niniejsze normy opierają się na przepisach IAEA „Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material”, 2012 edition, IAEA Safety Standards Series No. SSR-6, IAEA, Vienna (2012). Materiał wyjaśniający znajduje się w „Advisory Material for the IAEA Regulations for the Safe Transport of Radioactive Material (2012 Edition)”, IAEA Safety Standard Series No. SSG-26, IAEA, Vienna, (2014).

1.7.1.2 Celem ADR jest ustanowienie wymagań, które powinny być spełnione w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony ludności, mienia i środowiska przed skutkami promieniowania podczas przewozu materiałów promieniotwórczych. Ochronę tę osiąga się poprzez wymaganie

- (a) zapewnienia integralności opakowania dla zawartości promieniotwórczej;
- (b) kontroli poziomu promieniowania na zewnątrz opakowania;
- (c) zapobiegania osiągnięciu krytyczności; oraz
- (d) zapobiegania szkodom powodowanym przez ciepło.

Wymagania te są spełnione - po pierwsze - poprzez stopniowanie ograniczenia zawartości promieniotwórczej dla sztuk przesyłek i pojazdów oraz stosowanie norm wytrzymałościowych dla wzorów sztuk przesyłek w zależności od zagrożenia powodowanego przez zawartość promieniotwórczą. Po drugie - poprzez wprowadzenie warunków co do projektowania i eksploatacji sztuk przesyłek oraz konserwacji opakowań, biorąc pod uwagę charakter zawartości promieniotwórczej. W fazie końcowej wymagania, o których mowa, są spełnione poprzez obowiązkową kontrolę administracyjną, obejmującą odpowiednie procedury zatwierdzania przez właściwą władzę.

1.7.1.3 ADR stosuje się do przewozu drogowego materiałów promieniotwórczych, z uwzględnieniem sporadycznych przewozów takich materiałów. Przewóz obejmuje wszystkie czynności i warunki związane z przemieszczaniem materiałów promieniotwórczych, łącznie z projektowaniem, produkcją, konserwacją i naprawą opakowań transportowych oraz przygotowanie, wysyłkę, załadunek, przewóz wraz z przechowywaniem podczas tranzytu, rozładunek i odbiór ładunków i sztuk przesyłek z materiałami promieniotwórczymi w miejscu ich końcowego przeznaczenia. Do norm wytrzymałościowych w ADR stosuje się podejście stopniowane, które charakteryzuje się trzema ogólnymi poziomami rygoru:

- (a) rutynowe warunki przewozu (bez zdarzeń);
- (b) normalne warunki przewozu (drobne wypadki);
- (c) awaryjne warunki przewozu.

1.7.1.4 Przepisy zawarte w ADR nie mają zastosowania do przewozu:

- (a) materiałów promieniotwórczych, które są integralną częścią środka transportu;
- (b) materiałów promieniotwórczych przemieszczanych wewnątrz jednostki organizacyjnej, która podlega stosownym przepisom dotyczącym bezpieczeństwa obowiązującym w tej jednostce i gdy przewóz nie odbywa się publicznymi drogami lub koleją publiczną;
- (c) materiałów promieniotwórczych wszczepionych lub zaaplikowanych osobie lub żywemu zwierzęciu w celu diagnozy lub leczenia;
- (d) materiałów promieniotwórczych, które w wyniku przypadkowego lub zamierzonego wchłonięcia materiału promieniotwórczego lub skażenia promieniotwórczego, znajdują się w ciele lub na ciele osoby przewożonej w celu leczenia;
- (e) materiałów promieniotwórczych w artykułach powszechnego użytku, które otrzymały zatwierdzenie wydane przez właściwą władzę do sprzedaży konsumentom;
- (f) naturalnych materiałów i rud zawierających naturalnie występujące izotopy promieniotwórcze (które mogłyby zostać przetworzone), pod warunkiem że stężenie promieniotwórcze tych materiałów nie przekracza wartości 10 razy większej od wartości określonych w tabeli 2.2.7.2.2.1, albo obliczonych zgodnie z 2.2.7.2.2.2 (a) i 2.2.7.2.2.3 – 2.2.7.2.2.6. W odniesieniu do materiałów i rud zawierających naturalnie występujące izotopy promieniotwórcze, które nie znajdują się w stanie równowagi wiekowej, obliczenie stężenia promieniotwórczego przeprowadza się na podstawie 2.2.7.2.2.4;
- (g) niepromieniotwórczych obiektów stałych, na powierzchni których znajdują się materiały promieniotwórcze w ilościach nieprzekraczających limitów określonych w definicji „Skażenie” w 2.2.7.1.2.

1.7.1.5 *Wymagania szczególne dotyczące sztuk przesyłek wyłączonych.*

1.7.1.5.1 Sztuki przesyłek wyłączone określone w 2.2.7.2.4.1, które mogą zawierać materiał promieniotwórczy w ilościach ograniczonych, przyrządy, wyroby przemysłowe i opakowania próżne określone w 2.2.7.2.4.1, podlegają wyłącznie następującym przepisom części od 5 do 7:

- (a) odpowiednim przepisom podanym w 5.1.2.1, 5.1.3.2, 5.1.5.2.2, 5.1.5.2.3, 5.1.5.4, 5.2.1.10, 7.5.11 CV33 (3.1), (5.1) do (5.4) i (6); oraz
- (b) przepisom dotyczącym wyłączonych sztuk przesyłek podanym w 6.4.4.

Jeżeli materiał promieniotwórczy charakteryzuje się innymi właściwościami niebezpiecznymi i powinien być zaklasyfikowany do klasy innej niż klasa 7 zgodnie z przepisem szczególnym 290 lub 369 działu 3.3, to mają do niego zastosowanie przepisy tej klasy, do której jest zaklasyfikowany, a przepisy wymienione w (a) i (b) powyżej stosuje się dodatkowo.

1.7.1.5.2 Wyłączone sztuki przesyłek powinny spełniać odpowiednie przepisy wszystkich innych części ADR. Jeżeli wyłączona sztuka przesyłki zawiera materiał rozszczepialny, to stosuje się jedno z wyłączeń dotyczących materiałów rozszczepialnych określonych w 2.2.7.2.3.5 i spełnia się wymagania 7.5.11 CW33 (4.3).

1.7.2 Program ochrony przed promieniowaniem

1.7.2.1 Przewóz materiałów promieniotwórczych powinien być zgodny z Programem Ochrony przed Promieniowaniem, który składa się z systematycznych działań mających na celu zapewnienie odpowiedniego stosowania środków ochrony przed promieniowaniem.

1.7.2.2 Dawki dla ludzi powinny być niższe od odpowiednich dawek granicznych. Ochrona i bezpieczeństwo powinny być tak zoptymalizowane, aby wielkości dawek indywidualnych, liczba osób narażonych i prawdopodobieństwo wystąpienia narażenia było tak małe, jak to jest rozsądnie osiągalne, biorąc pod uwagę czynniki ekonomiczne i społeczne, a dawki dla ludzi powinny być poniżej odpowiednich dawek granicznych. Powinno się stosować podejście systematyczne i konstruktywne, z uwzględnieniem związków między transportem i innymi formami działalności.

1.7.2.3 Rodzaj i zakres środków przyjętych w programie powinien być odpowiedni do wielkości i prawdopodobieństwa narażenia na promieniowanie. Program powinien zawierać wymagania podane w 1.7.2.2, 1.7.2.4, 1.7.2.5 oraz 7.5.11 CV33 (1.1). Na żądanie właściwej władzy, program ten powinien być udostępniony do kontroli.

1.7.2.4 W przypadku narażenia zawodowego wynikającego z działalności transportowej, jeżeli ocenia się, że otrzymanie dawki skutecznej:

- (a) od 1 mSv do 6 mSv na rok jest prawdopodobne, to realizowany jest program oceny dawek indywidualnych poprzez monitoring środowiska pracy lub monitoring dawek indywidualnych; lub
- (b) większej niż 6 mSv na rok jest prawdopodobne, to prowadzony jest monitoring dawek indywidualnych.

Jeżeli prowadzony jest monitoring dawek indywidualnych lub monitoring środowiska pracy, to powinny być przechowywane odpowiednie rejestry pomiarów.

***UWAGA:** W przypadku, narażenia zawodowego wynikającego z działalności transportowej, jeżeli ocenia się, że, otrzymanie dawki efektywnej zbliżonej do 1 mSv na rok jest mało prawdopodobne, to nie wymaga się specjalnych procedur pracy, szczegółowego monitoringu, programu oceny dawek oraz prowadzenia rejestru dawek indywidualnych.*

1.7.2.5 Pracownicy (patrz 7.5.11, CV33 UWAGA 3) powinni przejść odpowiednie szkolenie dotyczące ochrony przed promieniowaniem, obejmujące stosowanie środków zapobiegawczych w celu ograniczenia narażenia ich na promieniowanie oraz narażenia innych osób, wskutek wykonywanej przez tych pracowników pracy.

1.7.3 System zarządzania

1.7.3.1 Jak określono w 1.7.1.3., w celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami ADR system zarządzania opierający się na normach międzynarodowych, krajowych lub innych akceptowanych przez właściwą władzę ustanawia się i wdraża w odniesieniu do wszystkich działań w ramach zakresu stosowania ADR. Na żądanie właściwej władzy powinien być udostępniony dokument potwierdzający, że specyfikacja wzoru została w pełni wdrożona. Producent, nadawca lub użytkownik jest zobowiązany do:

- (a) umożliwienia właściwej władzy przeprowadzenia kontroli podczas wytwarzania i stosowania materiałów oraz
- (b) wykazania właściwej władzy zgodności z ADR.

Jeżeli wymagane jest zatwierdzenie przez właściwą władzę, to takie zatwierdzenie powinno być uwarunkowane istnieniem właściwego systemu zarządzania.

1.7.4 Warunki specjalne

- 1.7.4.1 Warunki specjalne oznaczają przepisy zatwierdzone przez właściwą władzę, na podstawie których mogą być przewożone przesyłki niespełniające wszystkich odpowiednich wymagań ADR.

UWAGA: Warunki specjalne nie są traktowane jako odstępstwa czasowe zgodnie z 1.5.1.

- 1.7.4.2 Przesyłki, dla których zapewnienie zgodności z przepisami mającymi zastosowanie do materiału promieniotwórczego jest niemożliwe do spełnienia w praktyce, nie powinny być przewożone, z wyjątkiem przewozu na warunkach specjalnych. Właściwa władza może zatwierdzić warunki specjalne przewozu dla pojedynczej przesyłki lub dla planowanej serii wielu przesyłek, pod warunkiem, że jest przekonana o praktycznej niemożliwości zapewnienia zgodności z ADR, a wymagany poziom bezpieczeństwa ustalony w ADR zostanie udokumentowany zastosowaniem innych, alternatywnych środków. Ogólny poziom bezpieczeństwa podczas przewozu powinien być co najmniej równoważny temu, który byłby zapewniony przy spełnieniu wszystkich mających zastosowanie wymagań. Dla realizacji takich przewozów w ruchu międzynarodowym wymagane jest zatwierdzenie wielostronne.

1.7.5 Materiały promieniotwórcze o innych niebezpiecznych właściwościach

W celu zapewnienia zgodności z odpowiednimi przepisami ADR, przy sporządzaniu dokumentacji, pakowaniu, znakowaniu, stosowaniu nalepek ostrzegawczych, przechowywaniu, segregacji i przewozie, poza właściwościami promieniotwórczymi i rozszczepialnymi, należy uwzględniać każde zagrożenie dodatkowe stwarzane przez zawartość sztuki przesyłek, np. właściwości zapalne, piroforyczne, trujące i żrące.

1.7.6 Niezgodności

- 1.7.6.1 W przypadku stwierdzenia przekroczenia wartości granicznych poziomu promieniowania lub skażenia podanych w przepisach ADR,

- (a) nadawca, odbiorca, przewoźnik lub inna podmiot biorący udział w przewozie, na którą promieniowanie może mieć wpływ, powinna być poinformowana o niezgodności przez:
 - (i) przewoźnika, jeżeli niezgodność została stwierdzona podczas przewozu; lub
 - (ii) przez odbiorcę, jeżeli niezgodność została stwierdzona przy odbiorze;
- (b) przewoźnik, lub odpowiednio nadawca lub odbiorca, powinien:
 - (i) podjąć natychmiast działania w celu ograniczenia skutków niezgodności;
 - (ii) zbadać przyczyny, okoliczności i skutki niezgodności;
 - (iii) podjąć odpowiednie działania dla usunięcia przyczyn i okoliczności, które doprowadziły do niezgodności oraz odpowiednie działania zapobiegawcze; oraz
 - (iv) przekazać właściwej władzy informację o przyczynach niezgodności i działaniach korygujących lub prewencyjnych, które zostały podjęte lub mają być podjęte;
- (c) informacja o niezgodności powinna być przekazana nadawcy i właściwej władzy możliwie szybko, a w przypadku wystąpienia narażenia spowodowanego zdarzeniem radiacyjnym lub zaistnienia sytuacji prowadzącej do takiego narażenia - natychmiast.

DZIAŁ 1.8
KONTROLA ORAZ INNE ŚRODKI WSPOMAGAJĄCE, STOSOWANE
W CELU ZAPEWNIENIA ZGODNOŚCI Z WYMAGANIAM
BEZPIECZEŃSTWA

1.8.1 Kontrola administracyjna towarów niebezpiecznych

1.8.1.1 Właściwe władze Umawiających się Stron, mogą przeprowadzać na swoich terytoriach w każdym czasie, kontrole mające na celu sprawdzenie, czy przestrzegane są wymagania dotyczące przewozu towarów niebezpiecznych, w tym wymagania podane w 1.10.1.5.

Jednakże, kontrole te powinny być przeprowadzane w taki sposób, aby nie powodowały zagrożeń dla osób, majątku i środowiska oraz znaczących zakłóceń w ruchu drogowym.

1.8.1.2 Uczestnicy przewozu towarów niebezpiecznych (dział 1.4) powinni, stosownie do zakresu swoich obowiązków, bezzwłocznie udostępnić właściwym władzom lub ich przedstawicielom, informacje potrzebne do przeprowadzenia kontroli.

1.8.1.3 W celu przeprowadzenia kontroli na terenie przedsiębiorstw uczestniczących w przewozie towarów niebezpiecznych (dział 1.4), właściwe władze mogą dokonywać również inspekcji, sprawdzania niezbędnych dokumentów oraz pobierać próbki towarów lub opakowań w celu ich zbadania, pod warunkiem, że nie spowoduje to pogorszenia stanu bezpieczeństwa. Jeżeli jest to potrzebne i możliwe, to uczestnicy przewozu towarów niebezpiecznych (dział 1.4) powinni udostępnić dla celów kontroli pojazdy i ich części oraz wyposażenie i instalacje. Mogą oni, jeżeli uważają to za potrzebne, wyznaczyć osobę ze swojego przedsiębiorstwa w celu towarzyszenia przedstawicielowi właściwej władzy w czasie kontroli.

1.8.1.4 Jeżeli właściwe władze stwierdzą, że wymagania ADR nie są przestrzegane, to mogą zabronić wysyłki lub wstrzymać operacje transportowe do czasu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, albo zastosować inne odpowiednie środki. Unieruchomienie pojazdu może nastąpić w miejscu kontroli lub w innym miejscu, wybranym przez właściwą władzę ze względów bezpieczeństwa. Środki, o których mowa, nie powinny powodować znaczących zakłóceń w ruchu drogowym.

1.8.2 Współdziałanie administracji

1.8.2.1 Umawiające się Strony powinny porozumieć się w zakresie wzajemnego wsparcia administracyjnego w celu wdrażania ADR.

1.8.2.2 W przypadku, gdy jedna z Umawiających się Stron ma podstawy do stwierdzenia, że bezpieczeństwo przewozu towarów niebezpiecznych przez jej terytorium zostało zagrożone na skutek bardzo poważnych lub powtarzających się naruszeń przepisów przez przedsiębiorstwo, którego zarząd ma siedzibę na terytorium innej Umawiającej się Strony, to powinna ona powiadomić o tych naruszeniach właściwe władze tej innej Umawiającej się Strony. Właściwe władze Umawiającej się Strony, na terytorium której stwierdzono bardzo poważne lub powtarzające się naruszenia przepisów mogą zwrócić się do właściwych władz Umawiającej się Strony, na terytorium której ma siedzibę zarząd wymienionego przedsiębiorstwa, o zastosowanie odpowiednich środków wobec winnego (winnych). Przesyłanie danych dotyczących osób nie powinno być dozwolone, z wyjątkiem przypadków, gdy jest to niezbędne do ścigania bardzo poważnych lub powtarzających się naruszeń przepisów.

1.8.2.3 Właściwe władze, które zostały w ten sposób powiadomione, powinny poinformować właściwe władze Umawiającej się Strony, na terytorium której stwierdzono naruszenia

przepisów, o środkach jakie zostały, jeżeli była taka potrzeba, podjęte wobec wymienionego przedsiębiorstwa.

1.8.3 Doradca do spraw bezpieczeństwa

1.8.3.1 Każde przedsiębiorstwo, którego działalność obejmuje przewóz towarów niebezpiecznych albo związane z nim pakowanie, załadunek, napełnianie lub rozładunek, powinno wyznaczyć jednego lub więcej doradców do spraw bezpieczeństwa w transporcie towarów niebezpiecznych, odpowiedzialnego za wspieranie działań zapobiegających zagrożeniom dla osób, mienia i środowiska, związanych z taką działalnością.

1.8.3.2 Właściwe władze Umawiającej się Strony mogą postanowić, że wymaganie to nie ma zastosowania wobec przedsiębiorstw:

- (a) których działalność dotyczy takich ilości towarów w każdej jednostce transportowej, które są mniejsze od podanych w 1.1.3.6, 1.7.1.4 i w działach 3.3, 3.4 i 3.5, albo
- (b) dla których przewóz lub związane z nim pakowanie, napełnianie, załadunek lub rozładunek towarów niebezpiecznych nie stanowi głównej lub dodatkowej działalności, a które okazjonalnie zaangażowane są w przewóz krajowy lub związane z nim pakowanie, napełnianie, załadunek lub rozładunek towarów niebezpiecznych, stwarzających małe ryzyko zanieczyszczenia środowiska.

1.8.3.3 Głównym zadaniem doradcy, przy zachowaniu odpowiedzialności kierującego przedsiębiorstwem, powinno być dążenie, poprzez zastosowanie wszystkich niezbędnych środków i działań oraz w granicach określonych zakresem działalności przedsiębiorstwa, do ułatwienia prowadzenia tej działalności zgodnie z odpowiednimi wymaganiami i w możliwie najbezpieczniejszy sposób.

Odnosnie do działalności przedsiębiorstwa, doradca ma w szczególności następujące obowiązki:

- śledzenie zgodności z wymaganiami dotyczącymi przewozu towarów niebezpiecznych;
- doradzanie przedsiębiorstwu w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych;
- przygotowywanie rocznego sprawozdania z działalności przedsiębiorstwa w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych dla kierownictwa tego przedsiębiorstwa lub odpowiednio dla władz lokalnych. Sprawozdanie powinno być przechowywane przez 5 lat i udostępniane władzom poszczególnych państw na ich żądanie.

Obowiązki doradcy obejmują również śledzenie następujących praktyk i procedur związanych z działalnością przedsiębiorstwa, o której mowa:

- procedur służących zachowaniu zgodności z wymaganiami dotyczącymi identyfikacji przewożonych towarów niebezpiecznych;
- praktyki przedsiębiorstwa w zakresie uwzględniania wymagań specjalnych związanych z przewożonym towarem w przypadku zakupu środków transportu;
- procedur służących sprawdzeniu wyposażenia używanego w związku z przewozem, pakowaniem, napełnianiem, załadunkiem i rozładunkiem towarów niebezpiecznych;
- prawidłowego szkolenia pracowników przedsiębiorstwa, obejmującego zmiany w przepisach oraz przechowywania dokumentacji szkoleniowej;
- wprowadzania prawidłowych procedur ratowniczych w zakresie wypadków i awarii, które mogą zagrażać bezpieczeństwu podczas przewozu, pakowania, napełniania, załadunku lub rozładunku towarów niebezpiecznych;

- prowadzenia dochodzeń oraz, jeżeli ma to zastosowanie, przygotowywania sprawozdań na temat poważnych wypadków, awarii lub poważnych naruszeń przepisów podczas przewozu, pakowania, napełniania, załadunku lub rozładunku towarów niebezpiecznych;
 - wprowadzania odpowiednich środków w celu przeciwdziałania powtarzaniu się wypadków, awarii lub poważnych naruszeń przepisów;
 - uwzględniania przepisów oraz wymagań specjalnych odnoszących się do przewozu towarów niebezpiecznych przy wyborze podwykonawców oraz partnerów;
 - sprawdzania, czy pracownicy zaangażowani w przewóz, pakowanie, napełnianie, załadunek lub rozładunek towarów niebezpiecznych otrzymali szczegółowe procedury postępowania i instrukcje;
 - stosowania środków mających na celu zwiększanie wiedzy w zakresie zagrożeń związanych z przewozem, pakowaniem, napełnianiem, załadunkiem i rozładunkiem towarów niebezpiecznych;
 - wprowadzania procedur kontrolnych służących sprawdzeniu, czy środek transportu zaopatrzony jest w wymagane dokumenty i sprzęt awaryjny oraz czy takie dokumenty i sprzęt odpowiadają przepisom;
 - wprowadzania procedur kontrolnych służących sprawdzeniu przestrzegania wymagań dotyczących pakowania, napełniania, załadunku i rozładunku;
 - wprowadzenia planu ochrony, o którym mowa w 1.10.3.2.
- 1.8.3.4 Doradcą może być także kierujący przedsiębiorstwem, osoba pełniąca inne obowiązki w przedsiębiorstwie lub osoba niezatrudniona bezpośrednio przez to przedsiębiorstwo, pod warunkiem, że osoba ta jest w stanie wykonywać obowiązki doradcy.
- 1.8.3.5 Na żądanie właściwej władzy lub jednostki wyznaczonej w tym celu przez każdą Umawiającą się Stronę, każde przedsiębiorstwo, o którym mowa, powinno podać dane dotyczące tożsamości doradcy.
- 1.8.3.6 Jeżeli na skutek wypadku doznali szkody ludzie, majątek lub środowisko, albo doszło do zniszczeń majątku lub środowiska podczas przewozu, pakowania, napełniania, załadunku lub rozładunku wykonywanego przez przedsiębiorstwo, o którym mowa, to doradca - po zebraniu potrzebnych informacji - powinien przygotować raport powypadkowy odpowiednio dla kierownictwa przedsiębiorstwa lub dla władz lokalnych. Raport ten nie zastępuje innych raportów, które mogą być wymagane od kierownictwa przedsiębiorstwa na podstawie innych przepisów międzynarodowych lub krajowych.
- 1.8.3.7 Doradca powinien posiadać świadectwo szkolenia zawodowego ważne dla transportu drogowego. Świadectwo to powinno być wystawione przez właściwą władzę lub jednostkę upoważnioną w tym celu przez każdą Umawiającą się Stronę.
- 1.8.3.8 W celu otrzymania świadectwa kandydat powinien przejść szkolenie oraz zdać egzamin zatwierdzony przez właściwą władzę Umawiającej się Strony.
- 1.8.3.9 Głównym celem szkolenia powinno być dostarczenie kandydatom wystarczającej wiedzy z zakresu zagrożeń związanych z przewozem, pakowaniem, napełnianiem, załadunkiem lub rozładunkiem towarów niebezpiecznych, właściwych ustaw, rozporządzeń i innych przepisów administracyjnych oraz obowiązków podanych w 1.8.3.3.
- 1.8.3.10 Egzamin powinien być zorganizowany przez właściwą władzę lub jednostkę egzaminującą upoważnioną przez tę władzę. Jednostka egzaminująca nie powinna prowadzić szkoleń.

Upoważnienie dla jednostki egzaminującej powinno mieć formę pisemną. Może mieć ono ograniczony okres ważności. Wydanie upoważnienia powinno opierać się o następujące kryteria:

- kompetencje jednostki egzaminującej;
- wyszczególnienie form egzaminów proponowanych przez tę jednostkę, w tym – jeżeli to konieczne – infrastrukturę i organizację egzaminów w formie elektronicznej zgodnie z 1.8.3.12.5, jeżeli mają być przeprowadzane;
- środki mające na celu zapewnienie bezstronności egzaminów;
- niezależność jednostki egzaminującej od jakichkolwiek osób fizycznych lub prawnych zatrudniających doradców do spraw bezpieczeństwa.

1.8.3.11 Celem egzaminu jest sprawdzenie czy kandydaci posiadają zasób wiedzy niezbędny do wykonywania obowiązków nałożonych na doradcę zgodnie z wykazem podanym w 1.8.3.3 i konieczny do uzyskania świadectwa wymaganego zgodnie z 1.8.3.7. Egzamin powinien obejmować co najmniej następujące zagadnienia:

- (a) wiedzę na temat różnych następstw wypadków z towarami niebezpiecznymi oraz głównych przyczyn takich wypadków;
- (b) wymagania przepisów krajowych oraz umów międzynarodowych, w szczególności w zakresie:
 - klasyfikacji towarów niebezpiecznych (procedur klasyfikacyjnych dla roztworów i mieszanin, struktury wykazu materiałów, klas materiałów niebezpiecznych i zasad ich klasyfikacji, rodzajów przewożonych towarów niebezpiecznych, właściwości fizycznych, chemicznych i toksykologicznych materiałów niebezpiecznych);
 - ogólnych przepisów pakowania, przepisów dotyczących cystern i kontenerów-cystern (typów, kodów, oznakowania, kontroli i badań wstępnych i okresowych);
 - oznakowania i stosowania nalepek ostrzegawczych, oznakowania tablicami barwy pomarańczowej - (oznakowania i stosowania nalepek na sztukach przesyłek, umieszczania i usuwania takich nalepek i tablic barwy pomarańczowej);
 - zapisów w dokumentach przewozowych (wymaganych informacji);
 - sposobu nadania i ograniczeń przy wysyłce (dotyczące ładunku całkowitego, przewozu luzem, przewozu w DPPL, w kontenerach oraz w cysternach stałych i odejmowalnych);
 - przewozu pasażerów;
 - zakazów i środków ostrożności przy ładowaniu razem;
 - oddzielania ładunków;
 - ograniczeń ilości przewożonych oraz ilości wyłączonych;
 - manipulowania ładunkiem i jego rozmieszczenia (pakowania, napełniania, załadunku i rozładunku, stopni napełnienia, rozmieszczenia i oddzielania ładunku);
 - czyszczenia lub odgazowania przed pakowaniem, napełnianiem, załadunkiem i po rozładunku;
 - szkolenia zawodowego pracowników;
 - dokumentów przewożonych w pojeździe (dokumentu przewozowego, instrukcji pisemnych, świadectwa dopuszczenia pojazdu, zaświadczenia

o przeszkoleniu kierowcy, kopii dokumentów dotyczących odstępstw, innych dokumentów);

- instrukcji pisemnych (stosowania instrukcji oraz środków ochrony indywidualnej dla załogi pojazdu);
- wymagań w zakresie nadzoru (parkowania);
- regulacji i ograniczeń dotyczących ruchu drogowego;
- planowego rozładunku oraz awaryjnego wycieku materiałów zanieczyszczających środowisko;
- wymagań dotyczących wyposażenia transportowego.

1.8.3.12 Egzamin

1.8.3.12.1 Egzamin powinien mieć formę pisemną, która może być uzupełniona częścią ustną.

1.8.3.12.2 Właściwa władza lub jednostka egzaminująca upoważniona przez właściwą władzę powinna nadzorować każdy egzamin. Próby manipulacji lub oszustwa powinny być w miarę możliwości wyeliminowane. Tożsamość egzaminowanych powinna być sprawdzona. Korzystanie w czasie testu pisemnego z dokumentów innych niż międzynarodowe i krajowe przepisy jest niedopuszczalne. Wszystkie dokumenty egzaminacyjne powinny być rejestrowane i przechowywane w formie wydruku lub w postaci elektronicznej

1.8.3.12.3 Urządzenia elektroniczne mogą być używane wyłącznie w przypadku, gdy zostały one udostępnione przez jednostkę egzaminującą. Do udostępnionych urządzeń elektronicznych zdający nie powinien wprowadzać żadnych danych z wyjątkiem odpowiedzi na zadane pytania.

1.8.3.12.4 Egzamin pisemny powinien zawierać dwie części:

- (a) kandydaci powinni otrzymać zestaw pytań składający się z nie mniej niż 20 pytań typu otwartego i obejmujących co najmniej zagadnienia podane w 1.8.3.11. Mogą być również użyte pytania typu testowego z podanymi do wyboru odpowiedziami. W takim przypadku dwa pytania typu testowego są równoważne jednemu pytaniu typu otwartego. Spośród zagadnień objętych egzaminem szczególną uwagę należy zwrócić na:
 - ogólne środki zapobiegawcze i środki bezpieczeństwa;
 - klasyfikację materiałów niebezpiecznych;
 - ogólne przepisy dotyczące pakowania, z uwzględnieniem cystern, kontenerów-cystern, pojazdów-cystern, itp.;
 - umieszczanie znaków, nalepek ostrzegawczych;
 - informacje zawarte w dokumencie przewozowym;
 - manipulowanie i rozmieszczanie ładunku;
 - wymagania dotyczące pracowników, szkolenie zawodowe;
 - dokumenty dotyczące pojazdu i przewozu;
 - instrukcje pisemne;
 - wymagania dotyczące wyposażenia transportowego,
- (b) kandydaci powinni otrzymać do rozwiązania ćwiczenie praktyczne związane z obowiązkami doradcy, o których mowa w 1.8.3.3, w celu wykazania, że posiadają oni kwalifikacje wystarczające do pełnienia funkcji doradcy.

1.8.3.12.5 Egzamin y pisemne mogą odbywać się – w całości lub w części – w formie elektronicznej. Wówczas odpowiedzi powinny być rejestrowane i oceniane w ramach procesów elektronicznego przetwarzania danych (EDP). Należy spełnić następujące warunki:

- (a) sprzęt komputerowy i oprogramowanie powinny być sprawdzone i zatwierdzone przez właściwą władzę;
- (b) powinno być zapewnione prawidłowe działanie sprzętu. Należy przygotować plan kontynuacji egzaminu na wypadek usterki w działaniu sprzętu i oprogramowania. Urządzenia służące do wprowadzania odpowiedzi nie powinny zawierać pomocy dla egzaminowanych (np. funkcji wyszukiwania w internecie), a sprzęt nie powinien pozwalać na komunikację z żadnym innym urządzeniem w trakcie egzaminu;
- (c) ostateczne odpowiedzi udzielone przez kandydatów powinny być rejestrowane. Ustalenie wyników powinno być przejrzyste.

1.8.3.13 Umawiające się Strony mogą zdecydować, że kandydaci, którzy zamierzają pracować dla przedsiębiorstw specjalizujących się w przewożeniu określonych rodzajów towarów niebezpiecznych, będą egzaminowani jedynie z zakresu dotyczącego towarów, które obejmuje ich działalność. Rodzaje towarów, o których mowa, to:

- klasa 1;
- klasa 2;
- klasa 7;
- klasy 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 8 i 9;
- UN 1202, 1203, 1223, 3475 oraz paliwo lotnicze zaklasyfikowane do UN 1268 lub 1863.

W świadectwie wymaganym zgodnie z 1.8.3.7 należy wyraźnie zaznaczyć, że jest ono ważne tylko dla jednego rodzaju towarów niebezpiecznych, określonego w niniejszym podrozdziale, z zakresu którego doradca był egzaminowany na warunkach podanych w 1.8.3.12.

1.8.3.14 Katalog pytań egzaminacyjnych powinien być przechowywany przez właściwą władzę lub jednostkę egzaminującą.

1.8.3.15 Świadectwo wymagane zgodnie z 1.8.3.7 powinno być zgodne z wzorem podanym w 1.8.3.18 i powinno być uznawane przez wszystkie Umawiające się Strony.

1.8.3.16 *Okres ważności świadectwa i jego przedłużanie*

1.8.3.16.1 Świadectwo ważne jest przez 5 lat. Okres ważności świadectwa powinien być przedłużony o 5 kolejnych lat licząc od daty upływu jego ważności, jeżeli w okresie roku poprzedzającego tę datę posiadacz ważnego świadectwa zdał wymagany egzamin. Egzamin powinien być zatwierdzony przez właściwą władzę.

1.8.3.16.2 Celem egzaminu jest upewnienie się, że posiadacz ważnego świadectwa dysponuje wiedzą niezbędną do wykonania obowiązków doradcy określonych w 1.8.3.3. Zakres wymaganej wiedzy określony jest w 1.8.3.11 (b) i powinien obejmować zmiany przepisów wprowadzone po dacie uzyskania ostatniego świadectwa. Egzamin powinien być przeprowadzony i nadzorowany na zasadach określonych w 1.8.3.10 oraz od 1.8.3.12 do 1.8.3.14. Posiadacz ważnego świadectwa nie jest zobowiązany do rozwiązania ćwiczenia praktycznego określonego w 1.8.3.12.4 (b).

1.8.3.17 *(Skreślony)*

1.8.3.18 Wzór świadectwa**Świadectwo przeszkolenia doradcy
do spraw bezpieczeństwa w zakresie transportu towarów niebezpiecznych**

Świadectwo nr

Znak wyróżniający państwa wydającego świadectwo
.....

Nazwisko

Imię (imiona)

Data i miejsce urodzenia

Obywatelstwo

Podpis posiadacza

Ważne do dla przedsiębiorstw, które przewożą towary niebezpieczne lub
dokonują związanego z tym pakowania, napełniania, załadunku lub rozładunku:☐ w transporcie drogowym ☐ w transporcie kolejowym ☐ w żegludze śródlądowej

Wydane przez

Data Podpis

1.8.4 Wykaz właściwych władz i jednostek przez nie upoważnionych

Umawiające się Strony powinny poinformować Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych o adresach właściwych władz i jednostek przez nie upoważnionych, które zgodnie z przepisami krajowymi są właściwe dla wdrażania ADR, podając w każdym przypadku zakres wymagań ADR oraz adresy, na które powinny być kierowane odpowiednie zgłoszenia.

Na podstawie otrzymanych informacji, Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych sporządza wykaz, który powinien być aktualizowany. Wykaz wraz ze zmianami jest podawany do wiadomości Umawiających się Stron.

1.8.5 Powiadamianie o zdarzeniach dotyczących towarów niebezpiecznych

1.8.5.1 Jeżeli podczas załadunku, przewozu lub rozładunku towarów niebezpiecznych na terytorium Umawiającej się Strony miał miejsce poważny wypadek lub awaria, to załadowca, lub odpowiednio, napełniający, przewoźnik lub odbiorca, zobowiązany jest upewnić się, czy został sporządzony raport dla właściwej władzy tej Umawiającej się Strony, zgodnie z wzorem podanym w 1.8.5.4, najpóźniej jeden miesiąc po zdarzeniu.

1.8.5.2 Jeżeli jest to konieczne, to Umawiająca się Strona sporządza następnie raport dla Sekretariatu Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych w celu poinformowania innych Umawiających się Stron.

1.8.5.3 Zdarzenie, po zaistnieniu którego wymagane jest sporządzenie raportu zgodnie z 1.8.5.1, ma miejsce wówczas, gdy doszło do uwolnienia towarów niebezpiecznych lub bezpośredniego zagrożenia takim uwolnieniem, zranienia osób, szkody materialnej, zniszczenia środowiska, lub gdy konieczne było zaangażowanie właściwych władz, i gdy spełnione zostało co najmniej jedno z następujących kryteriów:

Zranienie osób oznacza zdarzenie, które spowodowało śmierć lub obrażenia ciała w wyniku bezpośredniego oddziaływania przewożonego towaru niebezpiecznego, przy czym obrażenia, o których mowa:

- (a) wymagają zastosowania intensywniej opieki medycznej;
- (b) wymagają leczenia szpitalnego przez co najmniej jedną dobę; lub
- (c) powodują niezdolność do pracy przez co najmniej 3 kolejne dni.

Uwolnienie towaru oznacza uwolnienie:

- (a) nie mniej niż 50 kg lub 50 litrów towarów zaliczonych do kategorii transportowej 0 lub 1;
- (b) nie mniej niż 333 kg lub 333 litry towarów zaliczonych do kategorii transportowej 2; lub
- (c) nie mniej niż 1000 kg lub 1000 litrów towarów zaliczonych do kategorii transportowej 3 lub 4.

Kryterium dotyczące uwolnienia towarów niebezpiecznych ma zastosowanie również w przypadku wystąpienia bezpośredniego ryzyka jego uwolnienia w ilościach podanych powyżej. Ryzyko takie występuje w szczególności wtedy, gdy uległy uszkodzeniu urządzenia chroniące ładunek, w wyniku czego, nie są one wystarczające do kontynuowania przewozu, lub gdy z jakiegokolwiek innego powodu nie można zapewnić odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa (np. z powodu uszkodzenia cysterny lub kontenera, przewrócenia się cysterny lub wystąpienia pożaru w bezpośrednim sąsiedztwie zdarzenia).

W przypadku zdarzeń z udziałem towarów klasy 6.2, obowiązek sporządzenia raportu istnieje niezależnie od ilości uwolnionego towaru.

W przypadku zdarzeń obejmujących materiały promieniotwórcze, stosuje się następujące kryteria dotyczące uwolnienia towarów niebezpiecznych:

- (a) jakiekolwiek uwolnienie materiału promieniotwórczego ze sztuki przesyłki;
- (b) narażenie prowadzące do przekroczenia limitów określonych w przepisach dotyczących ochrony pracowników i ludności przed promieniowaniem jonizującym (Karta II przepisów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej, Seria Bezpieczeństwo Nr 115 - „Międzynarodowe podstawowe normy ochrony przed promieniowaniem jonizującym i bezpieczeństwa źródeł promieniowania”); lub
- (c) uzasadnione podejrzenie, że nastąpiło znaczące naruszenie funkcji ochronnych jakiejkolwiek sztuki przesyłki (w zakresie jej szczelności, osłoności, ochrony termicznej lub krytyczności) mogące doprowadzić do sytuacji, w której bez zastosowania dodatkowych środków zabezpieczających, dalszy przewóz takiej sztuki przesyłki nie jest możliwy.

UWAGA: W odniesieniu do przesyłek, które nie mogą być dostarczone do odbiorcy, patrz przepis szczególny CV33 (6) w 7.5.11.

Szkoda materialna lub zniszczenie środowiska oznaczają uwolnienie towarów niebezpiecznych, niezależnie od ich ilości, powodujące straty oceniane na kwotę większą niż 50 000 euro. Dla potrzeb oceny strat nie powinny być brane pod uwagę uszkodzenia uczestniczących w zdarzeniu środków transportu przewożących towary niebezpieczne oraz uszkodzenia infrastruktury transportowej.

Zaangażowanie właściwych władz oznacza bezpośrednie działania podjęte podczas zdarzenia przez właściwe władze lub służby ratownicze, połączone z ewakuacją ludności lub zamknięciem publicznych szlaków komunikacyjnych (dróg kołowych/kolejowych) na okres co najmniej 3 godzin z powodu zagrożenia stwarzanego przez towary niebezpieczne.

Jeżeli jest to konieczne, to właściwa władza może zażądać dodatkowych informacji na temat zaistniałego zdarzenia.

1.8.5.4 Wzór raportu o zdarzeniu zaistniałym podczas przewozu towarów niebezpiecznych**Raport o zdarzeniu zaistniałym podczas
przewozu towarów niebezpiecznych, zgodnie z przepisami 1.8.5 RID/ADR**

Przewoźnik / Użytkownik infrastruktury kolejowej:
.....
Adres:
.....
Osoba wyznaczona do kontaktów:Telefon :.....Fax :.....

(Przed wysłaniem raportu niniejsza strona tytułowa powinna zostać usunięta przez właściwą władzę.)

[illegible]

6. Towary niebezpieczne biorące udział w zdarzeniu						
Numer UN ⁽¹⁾	Klasa	Grupa pakowania	Przybliżona ilość uwolnionego materiału (kg lub l) ⁽²⁾	Jednostka ładunkowa ⁽³⁾	Materiał jednostki ładunkowej	Rodzaj uszkodzenia jednostki ładunkowej ⁽⁴⁾

⁽¹⁾ W przypadku towarów niebezpiecznych zaliczonych do pozycji zbiorczych, do których stosuje się przepis szczególny 274, należy również podać ich nazwy techniczne.

⁽²⁾ W przypadku klasy 7 należy podać wartości zgodne z kryteriami określonymi w 1.8.5.3.

⁽³⁾ Należy podać odpowiedni numer:

- 1 Opakowanie
- 2 DPPL
- 3 Opakowanie duże
- 4 Kontener mały
- 5 Wagon
- 6 Pojazd
- 7 Wagon-cysterna
- 8 Pojazd-cysterna
- 9 Wagon-bateria
- 10 Pojazd-bateria
- 11 Wagon z cysterną odemowalną
- 12 Cysterna odemowalna
- 13 Kontener wielki
- 14 Kontener-cysterna
- 15 MEGC
- 16 Cysterna przenośna

⁽⁴⁾ Należy podać odpowiedni numer:

- 1 Uwolnienie ładunku
- 2 Pożar
- 3 Wybuch
- 4 Uszkodzenie konstrukcji

7. Przyczyna zdarzenia (jeżeli jest znana)

☐ Defekt techniczny

☐ Wadliwe zabezpieczenie ładunku

☐ Przyczyna eksploatacyjna (użytkowanie torów)

☐ Inna:

.....

.....

.....

8. Skutki zdarzenia

Ofiary oddziaływania towarów niebezpiecznych:

☐ Zabici (liczba:)

☐ Ranni (liczba:)

Uwolnienie towaru niebezpiecznego:

☐ Tak

☐ Nie

☐ Bezpośrednie zagrożenie uwolnieniem towaru niebezpiecznego

Szkody materialne / zniszczenie środowiska:

☐ Szacowana wielkość szkód ≤ 50 000 euro

☐ Szacowana wielkość szkód > 50 000 euro

Zaangażowanie władz:

☐ Tak ☐ Ewakuacja ludności na okres co najmniej 3 godzin z powodu zagrożenia stwarzanego przez przewożone towary niebezpieczne.

☐ Zamknięcie dróg publicznych na okres co najmniej 3 godzin z powodu zagrożenia stwarzanego przez przewożone towary niebezpieczne.

☐ Nie

W razie potrzeby odpowiednia władza może zażądać dalszych informacji

1.8.6 Kontrola administracyjna w zakresie wykonywania oceny zgodności, badań okresowych, badań pośrednich oraz badań nadzwyczajnych, określonych w 1.8.7

1.8.6.1 Upoważnienie jednostek inspekcyjnych

Właściwa władza może upoważnić jednostki inspekcyjne do wykonywania oceny zgodności, badań okresowych, badań pośrednich, badań nadzwyczajnych oraz nadzoru nad służbą kontroli wewnętrznej, określonych w 1.8.7.

1.8.6.2 Obowiązki właściwej władzy, jej przedstawiciela lub jednostki inspekcyjnej

1.8.6.2.1 Właściwa władza, jej przedstawiciel lub jednostka inspekcyjna powinny wykonywać oceny zgodności, badania okresowe, badania pośrednie i badania nadzwyczajne w sposób odpowiedni, bez powodowania nadmiernych utrudnień. Właściwa władza, jej przedstawiciel lub jednostka inspekcyjna powinny wykonywać swoje czynności biorąc pod uwagę wielkość, rodzaj działalności i strukturę przedsiębiorstw, których czynności te dotyczą, a także stopień złożoności procesu technologicznego i seryjny charakter produkcji.

1.8.6.2.2 Jednakże, właściwa władza, jej przedstawiciel lub jednostka inspekcyjna powinny uwzględniać poziom wymagań i stopień zabezpieczeń, dotyczących zgodności ciśnieniowych urządzeń transportowych, zawartych odpowiednio w przepisach części 4 i 6.

1.8.6.2.3 W przypadku, gdy właściwa władza, jej przedstawiciel lub jednostka inspekcyjna stwierdza, że nie zostały spełnione przez wytwórcę wymagania części 4 lub 6, powinni oni zażądać od wytwórcy podjęcia odpowiednich działań naprawczych i nie wystawiać świadectwa zatwierdzenia typu lub świadectwa zgodności.

1.8.6.3 Obowiązek informowania

Umawiające się Strony ADR powinny publikować procedury krajowe dotyczące oceny, wyznaczania i monitorowania jednostek inspekcyjnych, a także wszelkie zmiany do tych informacji.

1.8.6.4 Zlecanie zadań inspekcyjnych

UWAGA: Przepisy 1.8.6.4 nie obejmują służb kontroli wewnętrznej, zgodnych z 1.8.7.6.

1.8.6.4.1 Jeżeli jednostka inspekcyjna korzysta z usług innego podmiotu (np. podwykonawcy, zleceńbiorky) w celu wykonania określonego zadania związanego z oceną zgodności, badaniami okresowymi, badaniami pośrednimi lub badaniami nadzwyczajnymi, to podmiot ten powinien być ujęty w akredytacji udzielonej tej jednostce inspekcyjnej lub powinien być akredytowany osobno. W przypadku osobnej akredytacji powinna być ona udzielona podmiotowi zgodnie z normą EN ISO/IEC 17025:2005, a jednostka inspekcyjna powinna uznać ten podmiot za niezależne i bezstronne laboratorium badawcze w zakresie prowadzenia badań zgodnie z otrzymaną akredytacją, lub podmiot powinien mieć udzieloną akredytację zgodną z normą EN ISO/IEC 17020:2012 (z wyjątkiem klauzuli 8.1.3). Jednostka inspekcyjna powinna upewnić się, że wymieniony podmiot spełnia wymagania dotyczące zleconych mu zadań, na tym samym poziomie kompetencji i bezpieczeństwa co jednostki inspekcyjne (patrz 1.8.6.8) oraz powinna to monitorować. O wymienionych powyżej działaniach jednostka inspekcyjna powinna poinformować właściwą władzę.

1.8.6.4.2 Jednostka inspekcyjna powinna ponosić pełną odpowiedzialność za zadania wykonywane przez wyżej wymienione podmioty, niezależnie od miejsca wykonywania tych zadań.

1.8.6.4.3 Jednostka inspekcyjna nie powinna zlecać całości zadań dotyczących oceny zgodności, badań okresowych, badań pośrednich lub badań nadzwyczajnych. W każdym przypadku dokonywanie oceny i wystawianie świadectw powinno być wykonywane przez jednostkę inspekcyjną.

1.8.6.4.4 Zadania nie powinny być zlecone bez zgody wnioskującego.

1.8.6.4.5 Jednostka inspekcyjna powinna udostępnić właściwej władzy dokumenty dotyczące oceny kwalifikacji wyżej wymienionych podmiotów oraz wykonanej przez nie pracy.

1.8.6.5 *Obowiązki jednostek inspekcyjnych w zakresie informowania*

Każda jednostka inspekcyjna powinna przekazać właściwej władzy, która upoważniła tę jednostkę, informacje dotyczące:

- (a) każdej odmowy wystawienia, ograniczenia zakresu, zawieszenia lub cofnięcia świadectwa zatwierdzenia typu, z wyjątkiem przypadków, do których mają zastosowanie przepisy 1.8.7.2.4;
- (b) każdej okoliczności mającej wpływ na zakres i warunki wydanego przez właściwą władzę upoważnienia;
- (c) każdego wniosku o udzielenie informacji na temat dokonanych ocen zgodności, otrzymanego od właściwych władz prowadzących monitoring zgodności na podstawie przepisów 1.8.1 lub 1.8.6.6;
- (d) na żądanie właściwej władzy, dokonanych ocen zgodności należących do zakresu upoważnienia oraz innych czynności, w tym zleconych zadań.

1.8.6.6 Właściwa władza powinna zapewnić kontrolę jednostek inspekcyjnych, a w przypadku stwierdzenia, że upoważniona jednostka działa niezgodnie z treścią upoważnienia, wymaganiami 1.8.6.8, lub nie stosuje się do procedur określonych w przepisach ADR, cofnąć udzielone upoważnienie lub ograniczyć jego zakres.

1.8.6.7 W przypadku cofnięcia upoważnienia, ograniczenia jego zakresu lub zaprzestania działalności przez jednostkę inspekcyjną, właściwa władza powinna podjąć odpowiednie działania w celu zapewnienia, aby posiadana przez tę jednostkę dokumentacja była przekazana innej jednostce inspekcyjnej lub pozostała dostępna.

1.8.6.8 Jednostka inspekcyjna powinna:

- (a) mieć personel o zorganizowanej strukturze, tak przygotowany, wyszkolony, kompetentny i wykwalifikowany, aby właściwie wykonywał swoje funkcje techniczne;
- (b) mieć dostęp do odpowiednich urządzeń i wyposażenia;
- (c) działać w sposób bezstronny i wolny od jakichkolwiek wpływów, które mogłyby tę bezstronność naruszyć;
- (d) zapewnić poufność informacji dotyczących działalności handlowej i majątkowej producenta i innych jednostek;
- (e) utrzymywać wyraźne rozgraniczenie pomiędzy aktualnymi funkcjami jednostki inspekcyjnej a inną niezwiązaną z nimi działalnością;
- (f) mieć udokumentowany system jakości;
- (g) zapewnić przeprowadzanie badań i kontroli określonych w odpowiednich normach i w ADR; oraz
- (h) prowadzić efektywny i odpowiedni system sprawozdawczości i jej przechowywania zgodnie z 1.8.7 i 1.8.8.

Dodatkowo, jednostka inspekcyjna powinna posiadać akredytację według normy EN ISO/IEC 17020:2012 (z wyjątkiem klauzuli 8.1.3), zgodnie z 6.2.2.11, 6.2.3.6 oraz przepisami szczególnymi TA4 i TT9 w 6.8.4.

Jednostka inspekcyjna rozpoczynająca nową działalność może uzyskać upoważnienie tymczasowe. Przed udzieleniem upoważnienia tymczasowego, właściwa władza powinna upewnić się, że jednostka inspekcyjna spełnia wymagania normy EN ISO/IEC 17020:2004. Jednostka inspekcyjna powinna uzyskać akredytację w pierwszym roku prowadzenia działalności, aby móc kontynuować tę działalność

1.8.7 Procedury oceny zgodności i badania okresowego

UWAGA: Użyte w niniejszym rozdziale określenie „właściwa jednostka” oznacza jednostkę wskazaną w 6.2.2.11 w przypadku certyfikowania naczyń ciśnieniowych UN, w 6.2.3.6 – w przypadku zatwierdzania innych naczyń ciśnieniowych oraz w przepisach szczególnych TA4, TT9 w 6.8.4.

1.8.7.1 Przepisy ogólne

- 1.8.7.1.1 Procedury określone w 1.8.7 stosuje się zgodnie z przepisami podanymi w 6.2.3.6 – w przypadku zatwierdzania naczyń ciśnieniowych innych niż UN oraz zgodnie z przepisami szczególnymi TA4 i TT9 w 6.8.4 – w przypadku zatwierdzania cystern, pojazdów-baterii oraz MEGC.

Procedury określone w 1.8.7 mogą być stosowane zgodnie z tabelą podaną w 6.2.2.11 dla certyfikacji naczyń ciśnieniowych UN.

- 1.8.7.1.2 Każdy wniosek dotyczący:

- (a) zatwierdzenia typu zgodnie z 1.8.7.2; lub
- (b) nadzoru nad wytwarzaniem zgodnie z 1.8.7.3 oraz badania odbiorczego i prób zgodnie z 1.8.7.4; lub
- (c) badania okresowego oraz badań nadzwyczajnych zgodnie z 1.8.7.5

powinien być skierowany przez wnioskującego do jednej, wybranej przez niego, właściwej władzy, jej przedstawiciela lub upoważnionej jednostki inspekcyjnej.

- 1.8.7.1.3 Wniosek powinien zawierać:

- (a) nazwę i adres wnioskującego;
- (b) dla potrzeb oceny zgodności, gdy wnioskujący nie jest producentem, nazwę i adres producenta;
- (c) oświadczenie pisemne stwierdzające, że taki sam wniosek nie został skierowany do innej właściwej władzy, jej przedstawiciela lub upoważnionej jednostki inspekcyjnej;
- (d) odpowiednią dokumentację techniczną określoną w 1.8.7.7;
- (e) oświadczenie o zapewnieniu dostępu właściwej władzy, jej przedstawiciela lub upoważnionej jednostki inspekcyjnej, wykonujących czynności inspekcyjne, do miejsca produkcji, wykonywania badań i prób, miejsca przechowywania danych oraz gotowości udostępnienia wszelkich niezbędnych informacji.

- 1.8.7.1.4 W przypadku gdy wnioskujący wykaże, w sposób uznany przez właściwą władzę, lub upoważnioną jednostkę inspekcyjną, że spełnione zostały wymagania 1.8.7.6, może on utworzyć służbę kontroli wewnętrznej, która może przeprowadzać niektóre lub wszystkie badania i próby w zakresie określonym w 6.2.2.11 lub 6.2.3.6.

1.8.7.1.5 Świadectwa zatwierdzenia typu i świadectwa zgodności - łącznie z dokumentacją techniczną - powinny być przechowywane przez producenta lub przez wnioskującego o zatwierdzenie typu, w przypadku gdy nie jest on producentem, oraz przez jednostkę inspekcyjną wystawiającą świadectwo, przez okres co najmniej 20 lat, licząc od daty wyprodukowania ostatniego wyrobu tego samego typu.

1.8.7.1.6 Jeżeli producent lub właściciel zamierzają zaprzestać działalności, to powinni oni przesłać dokumentację do właściwej władzy. Właściwa władza powinna przechowywać otrzymaną dokumentację przez pozostałą część okresu podanego w 1.8.7.1.5.

1.8.7.2 *Zatwierdzenie typu*

Uprawnienia dla producentów naczyń ciśnieniowych, cystern, pojazdów-baterii lub MEGC, zawarte w zatwierdzeniach typu, zachowują ważność w okresie ważności danego zatwierdzenia.

1.8.7.2.1 Wnioskujący powinien:

- (a) w przypadku naczyń ciśnieniowych, udostępnić właściwej jednostce reprezentatywne próbki odpowiednio do przewidywanej produkcji. Właściwa jednostka może zażądać dalszych próbek, jeżeli jest to wymagane w programie badań;
- (b) w przypadku cystern, pojazdów-baterii lub MEGC, zapewnić dostęp do prototypu w celu wykonania badań typu.

1.8.7.2.2 Właściwa jednostka powinna:

- (a) prowadzić kontrolę dokumentacji technicznej, określonej w 1.8.7.7.1, w celu sprawdzenia, czy konstrukcja wyrobu jest zgodna z odpowiednimi przepisami ADR oraz czy jego prototyp lub partia prototypowa zostały wyprodukowane zgodnie z dokumentacją techniczną i są reprezentatywne dla opisanej w niej konstrukcji;
- (b) prowadzić obserwację i kontrolę prób określonych w ADR w celu sprawdzenia, czy są one wykonywane zgodnie z tymi przepisami oraz czy procedury przyjęte przez producenta odpowiadają tym przepisom;
- (c) sprawdzić zgodność świadectw materiałowych wystawionych przez ich producentów z odpowiednimi przepisami ADR;
- (d) o ile ma to zastosowanie, zatwierdzić – lub skontrolować w przypadku gdy są zatwierdzone – procedury dotyczące wykonywania połączeń nierozłącznych oraz sprawdzić, czy personel wykonujący takie połączenia i badania nieniszczące, posiada wymagane kwalifikacje i uprawnienia;
- (e) uzgodnić z wnioskującym miejsce przeprowadzania kontroli i niezbędnych badań oraz jego wyposażenie.

Właściwa jednostka powinna sporządzić dla wnioskującego sprawozdanie z badania typu.

1.8.7.2.3 Jeżeli typ odpowiada wszystkim mającym zastosowanie przepisom, to właściwa władza, jej przedstawiciel lub jednostka inspekcyjna wystawia wnioskującemu świadectwo zatwierdzenia typu.

Świadectwo to powinno zawierać:

- (a) nazwę i adres wystawiającego;
- (b) nazwę i adres producenta oraz wnioskującego, w przypadku gdy nie jest on producentem;
- (c) powołanie wersji przepisów ADR oraz norm, na podstawie których wykonano badanie typu;

- (d) wymagania wynikające z przeprowadzonych badań;
- (e) dane niezbędne do identyfikacji typu i jego odmian, zgodnie z odpowiednią normą;
- (f) wskazanie sprawozdania (sprawozdań) z badania typu; oraz
- (g) okres ważności zatwierdzenia typu.

Do świadectwa powinien być załączony wykaz odpowiednich części dokumentacji technicznej (patrz 1.8.7.7.1).

- 1.8.7.2.4 Okres ważności zatwierdzenia typu powinien wynosić najwyżej 10 lat. Jeżeli w okresie tym zmienione zostaną wymagania techniczne ADR (w tym powołane normy) w takim stopniu, że zatwierdzony typ nie będzie z nimi zgodny, to właściwa jednostka, która dokonała zatwierdzenia typu, powinna cofnąć to zatwierdzenie oraz poinformować o tym jego posiadacza.

UWAGA: W odniesieniu do ostatecznych dat cofania aktualnych zatwierdzeń typu, patrz kolumna (5) tabel podanych odpowiednio w 6.2.4 i 6.8.2.6 lub 6.8.3.6.

Jeżeli upłynął termin ważności zatwierdzenia typu lub zatwierdzenie to zostało cofnięte, to producent naczyń ciśnieniowych, cystern, pojazdów-baterii lub MEGC, zgodnych z tym zatwierdzeniem typu, traci posiadane uprawnienia.

W takim przypadku, odpowiednie przepisy dotyczące użytkowania, badań okresowych i badań pośrednich naczyń ciśnieniowych, cystern, pojazdów-baterii lub MEGC, zawarte w dopuszczeniu typu, którego termin ważności upłynął lub które zostało cofnięte, mają zastosowanie do tych naczyń ciśnieniowych, cystern, pojazdów-baterii lub MEGC jeżeli są one nadal używane.

Mogą one być nadal używane, jeżeli spełniają wymagania ADR. Jeżeli nie spełniają tych wymagań, to mogą być używane jedynie w przypadku, gdy jest to dopuszczone na podstawie odpowiednich przepisów przejściowych działu 1.6.

Zatwierdzenie typu może być wydane ponownie po dokonaniu pełnego przeglądu i oceny zgodności z przepisami ADR obowiązującymi w dniu wystawienia tego ponownego zatwierdzenia. Ponowne zatwierdzenie typu nie jest dozwolone w przypadku, gdy zatwierdzenie typu zostało cofnięte. Doraźne zmiany do ważnego zatwierdzenia typu (np. dodanie nowych wymiarów lub objętości naczyń ciśnieniowych, niemających wpływu na zgodność tych naczyń lub w przypadku cystern - patrz 6.8.2.3.2) nie zmieniają okresu ważności tego świadectwa zatwierdzenia typu.

UWAGA: Przegląd i ocena zgodności mogą być dokonane przez jednostkę inną niż ta, która wystawiła oryginalne zatwierdzenie typu.

Jednostka wystawiająca powinna przechowywać wszystkie dokumenty wymagane do zatwierdzenia typu (patrz 1.8.7.7.1) przez cały okres jego ważności, z uwzględnieniem ponownie wydanych zatwierdzeń typu, o ile zostały wydane.

- 1.8.7.2.5 W przypadku modyfikacji naczynia ciśnieniowego, cysterny, pojazdu-baterii lub MEGC z ważnym, wygasłym lub wycofanym zatwierdzeniem typu, próby, badania i zatwierdzenie ograniczają się do tych elementów naczynia ciśnieniowego, cysterny, pojazdu-baterii lub MEGC, które zostały zmodyfikowane. Modyfikacja ta powinna być zgodna z przepisami ADR obowiązującymi w czasie modyfikacji. Dla wszystkich pozostałych elementów naczynia ciśnieniowego, cysterny, pojazdu-baterii lub MEGC, nieobjętych modyfikacją, dokumentacja dotycząca pierwotnego zatwierdzenia typu pozostaje ważna.

Modyfikacja może dotyczyć jednego lub więcej naczyń ciśnieniowych, cystern, pojazdów-baterii lub MEGC objętych zatwierdzeniem typu.

Świadectwo zatwierdzające modyfikację powinno być wydane wnioskującemu przez właściwą władzę którejkolwiek z Umawiających się Stron ADR lub przez jednostkę

wyznaczoną przez tę władzę. Dla cystern, pojazdów-baterii lub MEGC kopia takiego świadectwa powinna być przechowywana jako część dokumentacji cysterny.

Każdy wniosek o wydanie świadectwa zatwierdzającego modyfikację wnioskujący składa do właściwej władzy lub jednostki wskazanej przez tę władzę.

1.8.7.3 Nadzór nad wytwarzaniem

1.8.7.3.1 W celu zapewnienia, aby wyrób był wytworzony zgodnie z warunkami zatwierdzenia typu, proces wytwarzania powinien być nadzorowany przez właściwą jednostkę.

1.8.7.3.2 Wnioskujący powinien zastosować wszystkie niezbędne środki w celu zapewnienia zgodności procesu wytwarzania z odpowiednimi przepisami ADR oraz świadectwem zatwierdzenia typu wraz z załącznikami.

1.8.7.3.3 Właściwa jednostka powinna:

- (a) sprawdzić zgodność procesu produkcji z dokumentacją techniczną określoną w 1.8.7.7.2;
- (b) sprawdzić, czy produkowane wyroby są zgodne z odpowiednimi wymaganiami i dokumentacją;
- (c) sprawdzić, czy pochodzenie materiałów i świadectwa materiałowe są zgodne ze specyfikacją producenta;
- (d) o ile ma to zastosowanie, sprawdzić, czy personel wykonujący połączenia nierozłączne i badania nieniszczące, posiada wymagane kwalifikacje i uprawnienia;
- (e) uzgodnić z wnioskującym miejsce przeprowadzania niezbędnych badań i prób; oraz
- (f) zapisać wyniki swojej kontroli.

1.8.7.4 Badania odbiorcze i próby

1.8.7.4.1 Wnioskujący powinien:

- (a) nanieść oznakowanie wymagane przepisami ADR; oraz
- (b) dostarczyć właściwej jednostce dokumentację techniczną określoną w 1.8.7.7.

1.8.7.4.2 Właściwa jednostka powinna:

- (a) przeprowadzić niezbędne badania i próby w celu sprawdzenia, czy wyrób został wyprodukowany zgodnie z zatwierdzonym typem i odpowiednimi przepisami;
- (b) sprawdzić zgodność wyposażenia obsługowego i certyfikatów dostarczonych przez jego producentów;
- (c) przekazać wnioskującemu sprawozdanie z badania odbiorczego i prób, zawierające szczegółowy opis przeprowadzonych badań i kontroli oraz zweryfikowaną dokumentację techniczną;
- (d) w przypadku, gdy producent spełnia obowiązujące wymagania, sporządzić pisemne świadectwo zgodności wytwarzania i nanieść swój znak identyfikacyjny; oraz
- (e) w przypadku zmian przepisów ADR (w tym powołanych norm) sprawdzić, czy zatwierdzenie typu pozostaje ważne.

Świadectwo określone w (d) i sprawozdanie określone w (c) mogą obejmować grupę wyrobów tego samego typu (świadectwo grupowe lub sprawozdanie grupowe).

1.8.7.4.3 Świadectwo powinno zawierać co najmniej:

- (a) nazwę i adres właściwej jednostki;
- (b) nazwę i adres producenta, oraz nazwę i adres wnioskującego, w przypadku gdy nie jest on producentem;
- (c) wskazanie wersji przepisów ADR oraz norm, na podstawie której dokonano badanie odbiorcze i próby;
- (d) wyniki badań i prób;
- (e) dane identyfikacyjne zbadanego(-ych) wyrobu(-ów), co najmniej numer seryjny, a w przypadku butli jednorazowego napełniania - numer partii; oraz
- (f) numer zatwierdzenia typu.

1.8.7.5 *Badania okresowe, badania pośrednie i badania nadzwyczajne***1.8.7.5.1 Właściwa jednostka powinna:**

- (a) zidentyfikować wyrób i sprawdzić jego zgodność z dokumentacją;
- (b) przeprowadzać badania i obserwować przeprowadzanie prób w celu sprawdzenia, czy wyrób spełnia wymagania;
- (c) sporządzić sprawozdania z przeprowadzonych badań i prób, które mogą obejmować grupę wyrobów; oraz
- (d) zapewnić, żeby zostały naniesione wymagane oznakowania.

1.8.7.5.2 Sprawozdania z badań okresowych i prób naczyń ciśnieniowych powinny być przechowywane przez wnioskującego co najmniej do czasu następnego badania okresowego.

UWAGA: *W odniesieniu do cystern, patrz przepisy dotyczące dokumentacji cysterny, podane w 4.3.2.1.7.*

1.8.7.6 *Nadzór nad służbami kontroli wewnętrznej wnioskującego***1.8.7.6.1 Wnioskujący powinien:**

- (a) ustanowić podlegającą nadzorowi służbę kontroli wewnętrznej i wdrożyć system jakości obejmujący badania i próby, udokumentowany w sposób określony w 1.8.7.7.5;
- (b) wypełniać obowiązki wynikające z zatwierdzonego systemu jakości i zapewnić, aby system ten był zadowalający i skuteczny;
- (c) wyznaczyć przeszkolony i kompetentny personel dla potrzeb służby kontroli wewnętrznej; oraz
- (d) nanieść znak identyfikacyjny jednostki inspekcyjnej, jeżeli jest to wymagane.

1.8.7.6.2 Jednostka inspekcyjna powinna przeprowadzić audyt wstępny. Jeżeli jego wynik jest pozytywny, to jednostka inspekcyjna powinna wystawić upoważnienie na okres nie dłuższy niż 3 lata. Powinny zostać spełnione następujące wymagania:

- (a) audyt powinien potwierdzić, że badania i próby wyrobu wykonane są zgodnie z wymaganiami ADR;
- (b) jednostka inspekcyjna może upoważnić służbę kontroli wewnętrznej wnioskującego do nanoszenia na każdym zatwierdzonym wyrobie znaku identyfikacyjnego jednostki inspekcyjnej;
- (c) upoważnienie może być przedłużone po przeprowadzeniu z wynikiem pozytywnym audytu w okresie roku poprzedzającego datę upływu ważności

aktualnego upoważnienia. Okres ważności nowego upoważnienia rozpoczyna się w dniu wygaśnięcia dotychczasowego; oraz

- (d) audytorzy jednostki inspekcyjnej powinni posiadać kompetencje odpowiednie do dokonania oceny zgodności wyrobu objętego systemem jakości.

1.8.7.6.3 W czasie obowiązywania upoważnienia, upoważniona jednostka inspekcyjna powinna przeprowadzać audyty okresowe w celu wykazania, że wnioskujący zapewnia i stosuje system jakości. Powinny być spełnione następujące wymagania:

- (a) w okresie każdych 12 miesięcy powinny być przeprowadzone nie mniej niż 2 audyty;
- (b) jednostka inspekcyjna może wymagać przeprowadzenia dodatkowych kontroli, szkoleń, zmian technicznych, zmian systemu jakości, a także ograniczenia lub zaprzestania badań i prób przeprowadzanych przez wnioskującego;
- (c) jednostka inspekcyjna powinna ocenić wszystkie zmiany systemu jakości, oraz zdecydować, czy zmieniony system nadal odpowiada wymaganiom audytu wstępnego, czy też konieczna jest jego ponowna ocena całościowa;
- (d) audytorzy jednostki inspekcyjnej powinni posiadać kompetencje odpowiednie do dokonania oceny zgodności wyrobu objętego systemem jakości; oraz
- (e) jednostka inspekcyjna powinna sporządzić sprawozdanie z kontroli lub audytu, oraz sprawozdanie z badań, jeżeli były one wykonane.

1.8.7.6.4 W przypadku stwierdzenia niezgodności z obowiązującymi wymaganiami, jednostka inspekcyjna powinna upewnić się, że podjęte zostały działania naprawcze. Jeżeli działania takie nie zostaną podjęte w odpowiednim czasie, to jednostka inspekcyjna powinna zawiesić lub cofnąć upoważnienie do wykonywania czynności przez służbę kontroli wewnętrznej. Informacja o zawieszeniu lub cofnięciu upoważnienia powinna być przekazana właściwej władzy. Wnioskujący powinien otrzymać szczegółowe uzasadnienie decyzji jednostki inspekcyjnej.

1.8.7.7 **Dokumenty**

Dokumentacja techniczna powinna umożliwić dokonanie oceny zgodności z obowiązującymi wymaganiami.

1.8.7.7.1 *Dokumenty dotyczące zatwierdzenia typu*

Wnioskujący powinien dostarczyć odpowiednio:

- (a) wykaz norm stosowanych do projektowania i wytwarzania;
- (b) opis typu wraz z opisami wszystkich jego odmian;
- (c) numery instrukcji zgodnie z odpowiednią kolumną tabeli A w dziale 3.2 lub wykaz towarów niebezpiecznych, przeznaczonych do przewozu przy użyciu danych wyrobów;
- (d) ogólny rysunek złożeniowy lub rysunki;
- (e) rysunki szczegółowe, z uwzględnieniem wymiarów użytych do obliczeń wyrobu, wyposażenia obsługowego, wyposażenia konstrukcyjnego, oznakowania i nalepek ostrzegawczych, niezbędne do oceny zgodności;
- (f) zapis przebiegu obliczeń, ich wyniki i wnioski;
- (g) wykaz wyposażenia obsługowego, wraz z odpowiednimi danymi technicznymi i opisem urządzeń obniżających ciśnienie, jeżeli są zastosowane, wraz z obliczeniami ich przepustowości;

- (h) wykaz materiałów konstrukcyjnych, wymaganych na podstawie norm, użytych do produkcji wszystkich części wyrobu, wykładzin, wyposażenia obsługowego, wyposażenia konstrukcyjnego, odpowiednie specyfikacje materiałowe lub deklaracje zgodności z przepisami ADR;
- (i) potwierdzenie posiadania uprawnień do wykonywania połączeń nierozłącznych;
- (j) opis procesu (procesów) obróbki cieplnej; oraz
- (k) opis procedur, opisy i wyniki wszystkich badań określonych w normach lub ADR, związanych z zatwierdzeniem typu i produkcją.

1.8.7.7.2 *Dokumenty dotyczące nadzoru nad wytwarzaniem*

Wnioskujący powinien dostarczyć odpowiednio:

- (a) dokumenty określone w 1.8.7.7.1;
- (b) kopię świadectwa zatwierdzenia typu;
- (c) opis procedur produkcji wraz z procedurami badań;
- (d) dokumentację procesu produkcji;
- (e) potwierdzenie posiadania uprawnień do wykonywania połączeń nierozłącznych;
- (f) potwierdzenie posiadania uprawnień do wykonywania badań nieniszczących;
- (g) protokoły z badań niszczących lub nieniszczących;
- (h) dokumentację procesu obróbki cieplnej;
- (i) dokumentację procesu kalibracji.

1.8.7.7.3 *Dokumenty dotyczące badania odbiorczego i prób*

Wnioskujący powinien dostarczyć odpowiednio:

- (a) dokumenty określone w 1.8.7.7.1 oraz 1.8.7.7.2;
- (b) świadectwa materiałowe wyrobu i jego części składowych;
- (c) deklaracje zgodności i świadectwa materiałowe wyposażenia obsługowego; oraz
- (d) deklaracje zgodności, wraz z opisem wyrobu i wszystkich jego odmian objętych zatwierdzeniem typu.

1.8.7.7.4 *Dokumenty dotyczące badań okresowych, badań pośrednich i badań nadzwyczajnych*

Wnioskujący powinien dostarczyć odpowiednio:

- (a) odnośnie do naczyń ciśnieniowych, dokumenty określające wymagania szczególne, w przypadku gdy wynikają one z norm stosowanych do wytwarzania, badań okresowych i prób;
- (b) odnośnie do cystern:
 - (i) dokumentację cysterny; oraz
 - (ii) jeden lub więcej dokumentów określonych w 1.8.7.7.1 do 1.8.7.7.3.

1.8.7.7.5 *Dokumenty dotyczące oceny służby kontroli wewnętrznej*

Wnioskujący w sprawie służby kontroli wewnętrznej powinien dostarczyć odpowiednią dokumentację dotyczącą systemu jakości:

- (a) schemat struktury organizacyjnej wraz z określeniem odpowiedzialności;
- (b) opis odpowiednich badań i prób, kontroli jakości, zapewnienia jakości, instrukcji operacyjnych, oraz przewidywanych działań systemowych;

- (c) rejestry jakości, takie jak sprawozdania z kontroli, dane dotyczące prób, kalibracji oraz certyfikaty;
- (d) opis przeglądów systemu zarządzania, wykonywane w celu zapewnienia skutecznego działania systemu jakości, wynikające z audytów określonych w 1.8.7.6
- (e) opis procesu zaspokajania potrzeb klientów oraz osiągania zgodności z przepisami;
- (f) opis procesu kontroli dokumentów i ich rewizji;
- (g) opis procedur postępowania z wyrobami niespełniającymi wymagań; oraz
- (h) programy szkoleń oraz procedury kwalifikacyjne dotyczące personelu;

1.8.7.8 Wyroby produkowane, zatwierdzane i badane zgodnie z normami

Wymagania określone w 1.8.7.7 uważa się za spełnione, jeżeli zastosowano następujące odpowiednie normy:

Odpowiednie podrozdziały i punkty	Odniesienie	Tytuł dokumentu
1.8.7.7.1 do 1.8.7.7.4	EN 12972:2007	Cysterny do transportu towarów niebezpiecznych – Badania, próby i znakowanie cyster ze zbiornikami metalowym

1.8.8 Procedury oceny zgodności naboju gazowych

Podczas przeprowadzania oceny zgodności naboju gazowych powinna być zastosowana jedna z następujących procedur:

- (a) procedura określona w 1.8.7 dla naczyń ciśnieniowych nieoznaczonych symbolem UN, z wyjątkiem 1.8.7.5; lub
- (b) procedura określona w 1.8.8.1 do 1.8.8.7.

1.8.8.1 Przepisy ogólne

1.8.8.1.1 Nadzór nad produkcją powinien być sprawowany przez jednostkę Xa, a próby wymagane w 6.2.6 powinny być wykonywane przez tę jednostkę lub przez upoważnioną przez nią jednostkę IS; w odniesieniu do definicji określonej jednostek Xa i IS, patrz definicje podane w 6.2.3.6.1. Ocena zgodności powinna być dokonana przez właściwą władzę Umawiającej się Strony ADR, jej przedstawiciela lub upoważnioną przez nią jednostkę inspekcyjną.

1.8.8.1.2 Stosując przepisy 1.8.8, wnioskujący powinien wykazać, zapewnić i zadeklarować, na swoją wyłączną odpowiedzialność, zgodność naboju gazowych z przepisami 6.2.6 oraz z innymi mającymi zastosowanie przepisami ADR.

1.8.8.1.3 Wnioskujący powinien:

- (a) przeprowadzić sprawdzenie typu konstrukcji dla każdego typu naboju gazowych (z uwzględnieniem materiałów przeznaczonych do użycia oraz odmian w ramach tego typu, np. pojemności, ciśnień, rysunków, zamknięć i urządzeń obniżających ciśnienie), zgodnie z 1.8.8.2;
- (b) stosować zatwierdzony system jakości w zakresie projektowania, produkcji, badań i prób, zgodnie z 1.8.8.3;

- (c) w odniesieniu do prób wymaganych w 6.2.6, stosować zatwierdzony reżim badań, zgodnie z 1.8.8.4;
- (d) wystąpić do wybranej jednostki Xa Umawiającej się Strony o zatwierdzenie systemu jakości w zakresie nadzoru nad produkcją i w zakresie prób; jeżeli wnioskujący nie ma siedziby na terytorium Umawiającej się Strony, to powinien on wystąpić w tej sprawie do wybranej jednostki Xa tej Umawiającej się Strony, do której odbędzie się transport, przed jego rozpoczęciem;
- (e) w przypadku, gdy gotowy nabój gazowy jest montowany przez inne przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwa) z części wytworzonych przez wnioskującego, dostarczyć pisemne instrukcje montażu i napełniania w celu spełnienia wymagań zawartych w świadectwie badania typu.

1.8.8.1.4 Jeżeli wnioskujący i przedsiębiorstwa montujące lub napełniające naboje gazowe zgodnie z instrukcjami wnioskującego mogą wykazać przed jednostką Xa zgodność z przepisami 1.8.7.6, z wyłączeniem 1.8.7.6.1 (d) i 1.8.7.6.2 (b), to mogą one utworzyć służby kontroli wewnętrznej, które mogą wykonywać część lub całość badań i prób określonych w 6.2.6.

1.8.8.2 *Sprawdzenie typu konstrukcji*

1.8.8.2.1 Wnioskujący powinien przygotować dokumentację techniczną dla każdego typu naboju gazowego zawierającą zastosowaną normę (normy). Jeżeli wnioskujący wybrał do stosowania normę niewymienioną w 6.2.6, to powinien załączyć tę normę do dokumentacji.

1.8.8.2.2 Wnioskujący powinien przechowywać dokumentację techniczną wraz z próbkami wyrobów danego typu i zapewnić jednostce Xa dostęp do nich w czasie trwania produkcji oraz w okresie co najmniej 5 lat licząc od daty wytworzenia ostatniego naboju gazowego zgodnego z odpowiednim świadectwem badania typu.

1.8.8.2.3 Po dokonaniu dokładnego sprawdzenia, wnioskujący powinien wystawić świadectwo typu konstrukcji ważne nie dłużej niż 10 lat; wnioskujący powinien załączyć to świadectwo do dokumentacji. Świadectwo uprawnia go do produkcji nabojów gazowych danego typu we wskazanym okresie.

1.8.8.2.4 Jeżeli we wskazanym okresie zmienione zostaną wymagania techniczne ADR (w tym przywołane normy) w takim stopniu, że typ konstrukcji nie będzie z nimi zgodny, to wnioskujący powinien cofnąć swoje świadectwo badania typu oraz poinformować o tym właściwą jednostkę Xa.

1.8.8.2.5 Po dokonaniu dokładnego i pełnego przeglądu, wnioskujący może ponownie wystawić świadectwa typu konstrukcji na okres nie dłuższy niż 10 lat.

1.8.8.3 *Nadzór nad produkcją*

1.8.8.3.1 Procedura badania typu konstrukcji oraz proces produkcji powinny być przedmiotem przeglądu wykonywanego przez jednostkę Xa w celu zapewnienia, aby typ określony w świadectwie wystawionym przez wnioskującego i wyprodukowany wyrób były zgodne ze świadectwem typu konstrukcji i odpowiednimi przepisami ADR. Jeżeli ma zastosowanie przepis 1.8.8.1.3 (e), to przedsiębiorstwa montujące i napełniające powinny być objęte tą procedurą.

1.8.8.3.2 Wnioskujący powinien zastosować odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby proces produkcji był zgodny z odpowiednimi przepisami ADR oraz ze świadectwem typu konstrukcji wraz z załącznikami. Jeżeli ma zastosowanie przepis 1.8.8.1.3 (e), to przedsiębiorstwa montujące i napełniające powinny być objęte tą procedurą.

1.8.8.3.3 Jednostka Xa powinna:

- (a) sprawdzić zgodność badania typu konstrukcji dokonanego przez wnioskującego oraz zgodność typu naboju gazowych z dokumentacją techniczną określoną w 1.8.8.2;
- (b) sprawdzić, czy w wyniku procesu produkcji powstają wyroby zgodne z wymaganiami i dokumentacją, które mają zastosowanie do tego procesu; jeżeli gotowy nabój gazowy jest montowany przez inne przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwa) z części wyprodukowanych przez wnioskującego, to jednostka Xa powinna również sprawdzić, czy zmontowane i napełnione naboje gazowe są zgodne z odpowiednimi przepisami oraz czy właściwie są stosowane instrukcje dostarczone przez wnioskującego;
- (c) sprawdzić, czy pracownicy wykonujący połączenia nierozłączne i próby mają wymagane kwalifikacje i uprawnienia;
- (d) zapisać wyniki przeglądów.

1.8.8.3.4 Jeżeli ustalenia jednostki Xa wykażą niezgodności w zakresie świadectwa typu konstrukcji wystawionego przez wnioskodawcę lub niezgodności w procesie produkcji, to powinna ona zażądać od wnioskującego podjęcia odpowiednich działań lub cofnięcia świadectwa.

1.8.8.4 Próba szczelności

1.8.8.4.1 Wnioskujący oraz przedsiębiorstwa montujące i napełniające gotowe naboje gazowe zgodnie z instrukcjami wnioskującego, powinni:

- (a) wykonać próby wymagane w 6.2.6;
- (b) zapisać wyniki tych prób;
- (c) wystawić świadectwo zgodności jedynie dla tych naboju gazowych, które są w pełni zgodne z przepisami dotyczącymi sprawdzenia typu konstrukcji i odpowiednimi przepisami ADR, oraz które przeszły z wynikiem pozytywnym próby wymagane w 6.2.6;
- (d) przechowywać dokumentację określoną w 1.8.8.7 w czasie trwania produkcji oraz w okresie co najmniej 5 lat licząc od daty wyprodukowania ostatniego naboju gazowego objętego danym zatwierdzeniem typu, w celu umożliwienia jednostce Xa przeprowadzania losowych kontroli;
- (e) nanieść trwałe i czytelne oznakowanie zawierające typ naboju gazowego, nazwę wnioskującego oraz datę produkcji lub numer serii; jeżeli - ze względu na brak miejsca - oznakowanie to nie może być w całości naniesione na naboju gazowym, to powinno być ono naniesione na trwale dołączonej zawieszce lub umieszczone razem z nabojem gazowym w opakowaniu wewnętrznym.

1.8.8.4.2 Jednostka Xa powinna:

- (a) przeprowadzić niezbędne kontrole i próby w celu weryfikacji procedury dotyczącej sprawdzania typu konstrukcji przez wnioskującego, jak również, czy produkcja i badanie wyrobu są przeprowadzane zgodnie ze świadectwem typu konstrukcji i odpowiednimi przepisami, niezwłocznie po rozpoczęciu produkcji danego typu naboju gazowych, a następnie w dowolnych odstępach czasu, ale nie rzadziej niż raz na 3 lata;
- (b) sprawdzić świadectwa dostarczone przez wnioskującego;
- (c) przeprowadzić próby wymagane w 6.2.6 lub zatwierdzić program prób i upoważnić służby kontroli wewnętrznej do przeprowadzania tych prób.

1.8.8.4.3 Świadectwo powinno zawierać co najmniej:

- (a) nazwę i adres wnioskującego oraz - w przypadku, gdy gotowy nabój gazowy nie jest montowany przez wnioskującego lecz przez inne przedsiębiorstwo (przedsiębiorstwa) zgodnie z instrukcjami pisemnymi wnioskującego - nazwy i adresy tych przedsiębiorstw;
- (b) powołanie wersji przepisów ADR oraz norm używanych do produkcji i prób;
- (c) wyniki badań i prób;
- (d) dane do oznakowania wymaganego w 1.8.8.4.1 (e).

1.8.8.5 *(Zarezerwowany)***1.8.8.6** *Nadzór nad służbami kontroli wewnętrznej*

Jeżeli wnioskujący lub przedsiębiorstwo montujące lub napełniające naboje gazowe utworzyły służby kontroli wewnętrznej, to mają zastosowanie przepisy 1.8.7.6 z wyłączeniem 1.8.7.6.1 (d) i 1.8.7.6.2 (b). Przedsiębiorstwo montujące lub napełniające naboje gazowe powinno spełniać odpowiednie przepisy obowiązujące wnioskującego.

1.8.8.7 *Dokumenty*

Stosuje się przepisy podane w 1.8.7.7.1, 1.8.7.7.2, 1.8.7.7.3 i 1.8.7.7.5.

DZIAŁ 1.9

OGRANICZENIA W TRANSPORCIE WPROWADZANE PRZEZ WŁAŚCIWE WŁADZE

- 1.9.1 Zgodnie z artykułem 4, ustęp 1 ADR, wwóz towarów niebezpiecznych na terytorium Umawiających się Stron może być przedmiotem regulacji lub zakazów wynikających z przyczyn innych niż bezpieczeństwo podczas przewozu. Takie regulacje i zakazy powinny być opublikowane w odpowiedniej formie.
- 1.9.2 Z zastrzeżeniem przepisów podanych w 1.9.3, Umawiająca się Strona może stosować wobec pojazdów przewożących na jej terytorium towary niebezpieczne w międzynarodowym ruchu drogowym dodatkowe przepisy, które nie są zawarte w ADR, pod warunkiem, że przepisy te nie są sprzeczne z artykułem 2 ustęp 2 niniejszej Umowy oraz, że są one zawarte w ustawodawstwie krajowym odnoszącym się w równym stopniu do pojazdów wykonujących przewozy towarów niebezpiecznych w krajowym ruchu drogowym na terytorium tej Umawiającej się Strony.
- 1.9.3 Zakres przepisów dodatkowych, o których mowa w 1.9.2, obejmuje:
- (a) wymagania dodatkowe w zakresie bezpieczeństwa lub ograniczenia dotyczące pojazdów przejeżdżających przez budowle, takie jak mosty, pojazdów przewożonych środkami przewozu kombinowanego, takimi jak promy lub pociągi, lub pojazdów wjeżdżających lub wyjeżdżających z portów lub innych terminali przeładunkowych;
 - (b) wymagania dotyczące przestrzegania wyznaczonych dróg przejazdu w celu ominięcia obszarów handlowych lub zamieszkałych, obszarów o dużej wrażliwości ekologicznej, obszarów zawierających niebezpieczne instalacje przemysłowe lub dróg stwarzających poważne zagrożenie;
 - (c) wymagania w zakresie bezpieczeństwa dotyczące przejazdu lub postoju pojazdów przewożących towary niebezpieczne w przypadku wystąpienia ekstremalnych warunków pogodowych, trzęsienia ziemi, wypadku, działań technicznych, niepokoju społecznego lub działań wojennych;
 - (d) ograniczenia w ruchu pojazdów przewożących towary niebezpieczne w niektóre dni tygodnia lub roku.
- 1.9.4 Właściwa władza Umawiającej się Strony, która stosuje na swoim terytorium jakiegokolwiek przepisy dodatkowe, o których mowa w 1.9.3 (a) i (d) powyżej, powinna powiadomić o tych przepisach Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej Organizacji Narodów Zjednoczonych, który z kolei powinien podać je do wiadomości Umawiających się Stron¹.
- 1.9.5 Ograniczenia przejazdu przez tunele**
- UWAGA: Przepisy dotyczące ograniczeń przejazdu pojazdów przez tunele drogowe podane są również w dziale 8.6.*
- 1.9.5.1 Przepisy ogólne**
- Wprowadzając ograniczenia przejazdu pojazdów przewożących towary niebezpieczne przez tunel drogowy właściwa władza powinna zaliczyć ten tunel do jednej z kategorii tuneli określonych w 1.9.5.2.2, biorąc pod uwagę charakterystykę tunelu, ocenę ryzyka

¹ Na stronie internetowej Sekretariatu Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ dostępny jest dokument „A General Guideline for the Calculation of Risks in the Transport of Dangerous Goods by Road” (<http://www.unece.org/trans/danger/danger.htm>).

z uwzględnieniem dostępności i odpowiedniości alternatywnych tras przejazdu i użycia innych rodzajów transportu oraz warunków zarządzania ruchem drogowym. Ten sam tunel może być zaliczony do więcej niż jednej kategorii tuneli, w zależności od pory dnia lub dnia tygodnia.

1.9.5.2 Określenie kategorii tunelu

1.9.5.2.1 Określenie kategorii tunelu powinno być dokonane z uwzględnieniem trzech głównych zagrożeń, które mogą spowodować liczne ofiary lub poważne uszkodzenia konstrukcji tunelu:

- (a) wybuchu;
- (b) uwolnienia gazu trującego lub lotnej cieczy trującej;
- (c) pożaru.

1.9.5.2.2 Ustala się 5 kategorii tuneli:

Tunel kategorii A:

Nie ma ograniczeń dotyczących przewozu towarów niebezpiecznych;

Tunel kategorii B:

Ograniczenie dotyczy przewozu towarów niebezpiecznych zagrażających wybuchem o bardzo dużym zasięgu;

Powyższe kryterium spełniają następujące towary niebezpieczne ²:

Klasa 1:	Grupy zgodności A i L;
Klasa 3:	Kod klasyfikacyjny D (UN: 1204, 2059, 3064, 3343, 3357 i 3379);
Klasa 4.1:	Kody klasyfikacyjne D i DT; oraz
	Materiały samoreaktywne typu B (UN: 3221, 3222, 3231 i 3232);
Klasa 5.2:	Nadtlenki organiczne typu B (UN: 3101, 3102, 3111 i 3112).
W przypadku, gdy całkowita masa netto materiałów wybuchowych w jednostce transportowej jest większa niż 1000 kg:	
Klasa 1:	Podklasy 1.1, 1.2 i 1.5 (z wyjątkiem grup zgodności A i L).
W przypadku przewozu w cysternach:	
Klasa 2:	Kody klasyfikacyjne F, TF i TFC;
Klasa 4.2:	I grupa pakowania;
Klasa 4.3:	I grupa pakowania;
Klasa 5.1:	I grupa pakowania.
Klasa 6.1:	UN 1510

Tunel kategorii C:

Ograniczenie dotyczy przewozu towarów niebezpiecznych zagrażających wybuchem o bardzo dużym zasięgu, wybuchem o dużym zasięgu lub działaniem trującym o dużym zasięgu;

² Niniejsza ocena została dokonana na podstawie rzeczywistych właściwości niebezpiecznych towarów, rodzaju jednostki ładunkowej oraz ilości przewożonych towarów.

Powyższe kryterium spełniają następujące towary niebezpieczne ²:

- towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii B; oraz
- następujące towary niebezpieczne:

Klasa 1:	Podklasy 1.1, 1.2 i 1.5 (z wyjątkiem grup zgodności A i L); oraz Podklasa 1.3 (grupy zgodności H i J);
Klasa 7:	UN 2977 i UN 2978.
W przypadku, gdy całkowita masa netto materiałów wybuchowych w jednostce transportowej jest większa niż 5000 kg:	
Klasa 1:	Podklasa 1.3 (grupy zgodności C i G).
W przypadku przewozu w cysternach:	
Klasa 2:	Kody klasyfikacyjne 2A, 2O, 3A i 3O oraz kody klasyfikacyjne zawierające wyłącznie literę T lub grupy liter TC, TO i TOC;
Klasa 3:	Kody klasyfikacyjne FC, FT1, FT2 i FTC w I grupie pakowania;
Klasa 6.1:	I grupa pakowania z wyjątkiem UN 1510;
Klasa 8:	Kod klasyfikacyjny CT1, CFT i COT w I grupie pakowania.

Tunel kategorii D:

Ograniczenie dotyczy przewozu towarów niebezpiecznych zagrażających wybuchem o bardzo dużym zasięgu, wybuchem o dużym zasięgu, działaniem trującym o dużym zasięgu lub dużym pożarem;

Powyższe kryterium spełniają następujące towary niebezpieczne ²:

- towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii C; oraz
- następujące towary niebezpieczne:

Klasa 1:	Podklasa 1.3 (grupy zgodności C i G);
Klasa 2:	Kody klasyfikacyjne F, FC, T, TF, TC, TO, TFC i TOC;
Klasa 4.1:	Materiały samoreaktywne typów C, D, E i F; oraz UN: 2956, 3241, 3242, 3251, 3531, 3532, 3533 i 3534;
Klasa 5.2:	Nadtlenki organiczne typów C, D, E i F;
Klasa 6.1:	Kody klasyfikacyjne TF1, TFC, TFW i UN 3507 w I grupie pakowania; oraz materiały trujące inhalacyjnie, dla których podano przepis szczególny 354 w kolumnie (6) tabeli A w dziale 3.2 oraz materiały trujące inhalacyjnie o numerach UN 3381 do 3390;
Klasa 8:	Kod klasyfikacyjny CT1, CFT i COT w I grupie pakowania;
Klasa 9:	Kody klasyfikacyjne M9 i M10.
W przypadku przewozu w cysternach lub luzem:	
Klasa 3:	
Klasa 4.2:	II grupa pakowania;
Klasa 4.3:	II grupa pakowania;
Klasa 6.1:	II grupa pakowania; oraz Kod klasyfikacyjny TF2, w III grupie pakowania;
Klasa 8:	Kody klasyfikacyjne CF1, CFT i CW1 w I grupie pakowania; oraz Kody klasyfikacyjne CF1 i CFT w II grupie pakowania
Klasa 9:	Kody klasyfikacyjne M2 i M3.

² Niniejsza ocena została dokonana na podstawie rzeczywistych właściwości niebezpiecznych towarów, rodzaju jednostki ładunkowej oraz ilości przewożonych towarów.

Tunel kategorii E:

Ograniczenie dotyczy przewozu wszystkich towarów niebezpiecznych innych niż te, w przypadku których w kolumnie (15) tabeli A w dziale 3.2 widnieje znak „(-)” oraz w przypadku wszystkich towarów niebezpiecznych zgodnie z postanowieniami działu 3.4, jeżeli przewożona ilość przekracza 8 ton łącznej masy brutto na jednostkę transportową.

UWAGA: W przypadku towarów zaklasyfikowanych do UN 2919 lub UN 3331, ograniczenia ich przewozu przez tunele mogą stanowić część specjalnych warunków przewozu zatwierdzonych przez właściwą władzę (właściwe władze) na podstawie przepisów 1.7.4.2.

1.9.5.3 Przepisy dotyczące znaków i sygnałów drogowych oraz powiadamiania o ograniczeniach

1.9.5.3.1 Wprowadzanie zakazów przejazdu przez tunele i wskazywanie dróg alternatywnych powinno być dokonywane przez Umawiające się Strony w formie znaków i sygnałów drogowych.

1.9.5.3.2 W tym celu mogą być stosowane znaki C, 3h i D, 10a, 10b, 10c oraz sygnały, zgodnie z Konwencją o znakach i sygnałach drogowych (Wiedeń, 1968) oraz Porozumieniem europejskim uzupełniającym Konwencję o znakach i sygnałach drogowych (Genewa, 1971), z uwzględnieniem wykładni zawartej w Rezolucji o znakach i sygnałach drogowych (R.E.2) Głównej Grupy Roboczej do spraw transportu drogowego Komitetu Transportu Wewnętrznego EKG ONZ, z późniejszymi zmianami.

1.9.5.3.3 W celu ułatwienia międzynarodowego zrozumienia znaków, system znaków i sygnałów określony w Konwencji o znakach i sygnałach drogowych oparty jest na kształtach i barwach charakterystycznych dla każdej kategorii znaków, a także zawsze, w miarę możliwości, na używaniu obrazowych symboli zamiast napisów. W razie, gdy Umawiające się Strony uznają za konieczne wprowadzenie poprawek do przewidzianych znaków i symboli, poprawki te nie powinny zmieniać ich istotnych cech charakterystycznych. W przypadku, gdy Umawiające się Strony nie stosują Konwencji o znakach i sygnałach drogowych, przewidziane znaki i symbole mogą być zmienione pod warunkiem, że wprowadzone zmiany nie wpływają w istotny sposób na znaczenie tych znaków i symboli.

1.9.5.3.4 Znaki i sygnały drogowe stosowane w celu wprowadzenia zakazu wjazdu do tunelu pojazdów przewożących towary niebezpieczne powinny być umieszczane w miejscach, gdzie możliwy jest wybór drogi alternatywnej.

1.9.5.3.5 W przypadku wprowadzenia zakazu wjazdu do tunelu lub wskazania drogi alternatywnej, zastosowane znaki drogowe powinny być zaopatrzone w dodatkową tabliczkę, zgodnie z poniższym opisem:

Brak znaku oznacza brak ograniczeń;

Znak z dodatkową tabliczką z literą B: dotyczy pojazdów przewożących towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii B;

Znak z dodatkową tabliczką z literą C: dotyczy pojazdów przewożących towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii C;

Znak z dodatkową tabliczką z literą D: dotyczy pojazdów przewożących towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii D;

Znak z dodatkową tabliczką z literą E: dotyczy pojazdów przewożących towary niebezpieczne objęte ograniczeniem określonym dla tunelu kategorii E.

- 1.9.5.3.6 Ograniczenia przejazdu przez tunele mają zastosowanie do jednostek transportowych, dla których, zgodnie z przepisami 5.3.2, wymagane jest oznakowanie tablicami barwy pomarańczowej, z wyjątkiem przewozu towarów niebezpiecznych, które oznaczono „(-)” w kolumnie (15) tabeli A w dziale 3.2. W przypadku towarów zaklasyfikowanych do UN 2919 lub UN 3331, ograniczenia przewozu przez tunele mogą stanowić część specjalnych warunków przewozu zatwierdzonych przez właściwą władzę (właściwe władze) na podstawie przepisów 1.7.4.2. W odniesieniu do tuneli kategorii E ograniczenia mają zastosowanie także do jednostek transportowych, dla których wymagane jest oznakowanie zgodnie z przepisami 3.4.13 lub przewożących kontenery, dla których wymagane jest oznakowanie zgodnie z przepisami 3.4.13.

Ograniczenia przejazdu przez tunele nie mają zastosowania do przewozu towarów niebezpiecznych wykonywanego zgodnie z przepisami 1.1.3, za wyjątkiem, gdy jednostki transportowe przewożące tego typu towary są oznakowane zgodnie z 3.4.13, z zastrzeżeniem 3.4.14.

- 1.9.5.3.7 Ograniczenia przejazdu przez tunele powinny być oficjalnie opublikowane i powszechnie dostępne. Umawiające się Strony powinny informować Sekretariat Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ (UNECE) o tych ograniczeniach, a Sekretariat powinien umieszczać te informacje na swojej stronie internetowej.
- 1.9.5.3.8 Jeżeli, w celu zmniejszenia zagrożeń, Umawiające się Strony stosują szczególne wymagania dotyczące przejazdu niektórych lub wszystkich pojazdów przez tunele, dokonanie zgłoszenia przejazdu przed wjazdem do tunelu lub przejazd w konwoju eskortowanym przez pojazdy towarzyszące, to wymagania takie powinny być oficjalnie opublikowane i powszechnie dostępne.

DZIAŁ 1.10

PRZEPISY DOTYCZĄCE OCHRONY TOWARÓW NIEBEZPIECZNYCH

UWAGA: *W rozumieniu niniejszego działu, ochrona oznacza środki ostrożności podejmowane w celu zminimalizowania ryzyka kradzieży lub użycia towarów niebezpiecznych niezgodnie z ich przeznaczeniem, prowadzącego do zagrożenia ludzi, mienia lub środowiska.*

1.10.1 Przepisy ogólne

- 1.10.1.1 Wszystkie osoby uczestniczące w przewozie towarów niebezpiecznych powinny stosować się, odpowiednio do zakresu swoich obowiązków, do wymagań niniejszego działu dotyczących ochrony tych towarów.
- 1.10.1.2 Towary niebezpieczne mogą być wydane do przewozu wyłącznie przewoźnikowi o ustalonej tożsamości.
- 1.10.1.3 Miejsca używane do czasowego przechowywania towarów niebezpiecznych podczas ich przewozu, znajdujące się w obrębie terminali, placów przeładunkowych, baz transportowych, placów postojowych i stacji rozrządowych powinny być odpowiednio chronione, dobrze oświetlone, a także – o ile jest to możliwe i wskazane – niedostępne dla osób postronnych.
- 1.10.1.4 Każdy członek załogi pojazdu przewożącego towary niebezpieczne powinien posiadać przy sobie dokument z fotografią potwierdzający jego tożsamość.
- 1.10.1.5 Kontrole stanu bezpieczeństwa określone w 1.8.1 i 7.5.1.1 powinny obejmować sprawdzenie, czy zostały zastosowane odpowiednie środki ochrony.
- 1.10.1.6 Właściwa władza powinna prowadzić bieżącą ewidencję ważnych zaświadczeń o przeszkoleniu kierowców, określonych w 8.2.1, wydanych przez tę władzę lub przez inną upoważnioną jednostkę.

1.10.2 Szkolenie w zakresie ochrony

- 1.10.2.1 Szkolenie oraz szkolenie doskonalące, określone w dziale 1.3, powinny obejmować również wiedzę na temat ochrony. Szkolenie doskonalące w zakresie ochrony nie jest ograniczone wyłącznie do zmian w przepisach.
- 1.10.2.2 Szkolenie w zakresie ochrony powinno obejmować rozpoznanie i charakterystykę zagrożeń, metody wykrywania i usuwania zagrożeń oraz działania podejmowane w przypadku naruszenia bezpieczeństwa. Jeżeli wymagane jest sporządzenie planu ochrony, to szkolenie powinno zawierać informacje o tym planie odpowiednio do zakresu obowiązków i odpowiedzialności osób szkolonych oraz do ich funkcji związanych z wykonaniem planu.
- 1.10.2.3 Szkolenie powinno być przeprowadzone lub weryfikowane przy zatrudnianiu na stanowiska związane z transportem towarów niebezpiecznych oraz powinno być okresowo uzupełniane szkoleniem doskonalącym.
- 1.10.2.4 Dokumenty potwierdzające przeprowadzenie wszystkich szkoleń w zakresie ochrony powinny być przechowywane przez pracodawcę i udostępniane pracownikowi lub właściwej władzy, na ich wniosek. Dokumenty powinny być przechowywane przez pracodawcę przez okres ustalony przez właściwą władzę.

1.10.3 Przepisy dotyczące towarów niebezpiecznych dużego ryzyka**1.10.3.1 Definicja towarów niebezpiecznych dużego ryzyka**

1.10.3.1.1 „Towarami niebezpiecznymi dużego ryzyka” są towary, które mogą być użyte, niezgodnie ze swoim przeznaczeniem, w zamachach terrorystycznych i spowodować w ten sposób poważne następstwa w postaci licznych ofiar, masowych zniszczeń lub, szczególnie w przypadku klasy 7, społeczno-ekonomiczną dezorganizację.

1.10.3.1.2 Towarami niebezpiecznymi dużego ryzyka klas innych niż klasa 7 są towary wskazane w tabeli 1.10.3.1.2 poniżej, przewożone w ilościach większych niż wskazane w tej tabeli.

Tabela 1.10.3.1.2: Wykaz towarów niebezpiecznych dużego ryzyka

Klasa	Podklasa	Materiał lub przedmiot	Ilość		
			Cysterna (l) ^c	Luzem (kg) ^d	Sztuki przesyłek (kg)
1	1.1	Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym	a	a	0
	1.2	Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym	a	a	0
	1.3	Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym grupy zgodności C	a	a	0
	1.4	Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym UN: 0104, 0237, 0255, 0267, 0289, 0361, 0365, 0366, 0440, 0441, 0455, 0456 oraz 0500	a	a	0
	1.5	Materiały wybuchowe i przedmioty z materiałem wybuchowym	0	a	0
2		Gazy palne (kod klasyfikacyjny F)	3000	a	b
		Gazy trujące (kody klasyfikacyjne zawierające litery T, TF, TC, TO, TFC lub TOC) z wyłączeniem aerozoli	0	a	0
3		Materiały zapalne ciekłe I i II grupy pakowania	3000	a	b
		Materiały wybuchowe odczulone ciekłe	0	a	0
4.1		Materiały wybuchowe odczulone stałe	a	a	0
4.2		Materiały I grupy pakowania	3000	a	b
4.3		Materiały I grupy pakowania	3000	a	b
5.1		Materiały utleniające ciekłe I grupy pakowania	3000	a	b
		Nadchlorany, azotan amonowy, nawozy na bazie azotanu amonowego oraz azotan amonowy w emulsjach, zawiesinach lub w żelach	3000	3000	b
6.1		Materiały trujące I grupy pakowania	0	a	0
6.2		Materiały zakaźne kategorii A (UN 2814 i 2900, z wyjątkiem materiału pochodzenia zwierzęcego)	a	0	0
8		Materiały żrące I grupy pakowania	3000	a	b

^a Nie dotyczy.

^b Niezależnie od ilości towarów, przepisy rozdziału 1.10.3 nie mają zastosowania.

^c Wartość umieszczona w tej kolumnie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy przewóz w cysternie jest dopuszczony, zgodnie z działem 3.2 tabela A kolumna (10) lub (12). Dla materiałów, które nie są dopuszczone do przewożenia w cysternach, instrukcje zawarte w tej kolumnie nie mają zastosowania.

^d Wartość umieszczona w tej kolumnie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy przewóz luzem jest dopuszczony zgodnie z działem 3.2 tabela A kolumna (10) lub (17). Dla materiałów, które nie są dopuszczone do przewożenia luzem, instrukcje zawarte w tej kolumnie nie mają zastosowania.

- 1.10.3.1.3 Dla towarów niebezpiecznych klasy 7, materiałem promieniotwórczym dużego ryzyka jest materiał o aktywności równej lub większej od wartości granicznej dla przewozu wynoszącego 3000 A₂ na jedną sztukę przesyłki (patrz także 2.2.7.2.2.1), z wyjątkiem następujących izotopów promieniotwórczych, dla których wartość graniczna dla przewozu jest podana w poniższej tabeli 1.10.3.1.3.

Tabela 1.10.3.1.3: Wartość graniczna dla bezpieczeństwa przewozu dla poszczególnych izotopów promieniotwórczych

Pierwiastek	Izotop promieniotwórczy	Wartość graniczna dla bezpieczeństwa przewozu (TBq)
Ameryk	Am-241	0,6
Złoto	Au-198	2
Kadm	Cd-109	200
Kaliforn	Cf-252	0,2
Kiur	Cm-244	0,5
Kobalt	Co-57	7
Kobalt	Co-60	0,3
Cez	Cs-137	1
Żelazo	Fe-55	8000
German	Ge-68	7
Gadolin	Gd-153	10
Iryd	Ir-192	0,8
Nikiel	Ni-63	600
Pallad	Pd-103	900
Promet	Pm-147	400
Polon	Po-210	0,6
Pluton	Pu-238	0,6
Pluton	Pu-239	0,6
Rad	Ra-226	0,4
Ruten	Ru-106	3
Selen	Se-75	2
Stront	Sr-90	10
Tal	Tl-204	200
Tul	Tm-170	200
Iterb	Yb-169	3

- 1.10.3.1.4 W odniesieniu do mieszanin izotopów promieniotwórczych ustalenie, czy wartość graniczna dla bezpieczeństwa przewozu została zachowana lub przekroczona, może być obliczone poprzez zsumowanie stosunków aktywności bieżącej każdego izotopu promieniotwórczego podzielonej przez wartość graniczną dla bezpieczeństwa przewozu danego izotopu promieniotwórczego. Jeżeli suma ułamków jest mniejsza od 1, to oznacza, że wartość graniczna dla bezpieczeństwa przewozu nie została osiągnięta ani przekroczona.

Te obliczenia mogą być wykonane przy zastosowaniu wzoru:

$$\sum_i \frac{A_i}{T_i} < 1$$

Gdzie:

A_i = aktywność izotopu promieniotwórczego i jaka występuje w sztuce przesyłki (TBq)

T_i = wartość graniczna dla bezpieczeństwa przewozu izotopu promieniotwórczego i (TBq).

- 1.10.3.1.5 Jeżeli materiał promieniotwórczy stwarza dodatkowe zagrożenia innych klas, to kryteria podane w tabeli 1.10.3.1.2 powinny być także wzięte pod uwagę (patrz także 1.7.5).

1.10.3.2 Plany ochrony

- 1.10.3.2.1 Przewoźnicy, nadawcy i inni uczestnicy przewozu wymienieni w 1.4.2 i 1.4.3, biorący udział w przewozie towarów niebezpiecznych dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.2) lub materiałów promieniotwórczych dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.3), powinni przyjąć, wdrożyć i stosować plan ochrony, który powinien obejmować co najmniej elementy określone w 1.10.3.2.2.

- 1.10.3.2.2 Plan ochrony powinien zawierać co najmniej następujące elementy:

- (a) szczegółowy podział obowiązków w zakresie ochrony wraz ze wskazaniem kompetentnych i wykwalifikowanych osób, które posiadają odpowiednie uprawnienia do ich wykonywania;
- (b) wykaz towarów niebezpiecznych podlegających ochronie lub wykaz rodzajów towarów niebezpiecznych podlegających ochronie;
- (c) opis wykonywanych czynności i ocenę związanych z nimi zagrożeń, z uwzględnieniem postojów niezbędnych do wykonania operacji transportowych, przechowywania towarów niebezpiecznych – przed, podczas i po przewozie – w pojeździe, w cysternie lub w kontenerze, a także czasowego przechowywania towarów niebezpiecznych związanego ze zmianą rodzaju transportu lub środka transportu;
- (d) szczegółowy wykaz przedsięwzięć, które powinny być zastosowane w celu zminimalizowania zagrożeń, odpowiednio do zakresu obowiązków i odpowiedzialności uczestnika przewozu, obejmujący:
 - szkolenie;
 - procedury postępowania (np. reagowanie w stanach podwyższonego zagrożenia, kontrola pracowników nowoprzyjętych i zmieniających stanowiska);
 - działania praktyczne (np. wybór i korzystanie ze znanych tras przewozu, z uwzględnieniem dostępu do miejsc czasowego przechowywania towarów niebezpiecznych (określonych w (c) oraz bliskości wrażliwych elementów infrastruktury);
 - wyposażenie i inne środki, które powinny być użyte w celu zminimalizowania zagrożeń;
- (e) skuteczne i aktualne procedury powiadamiania i postępowania w przypadkach zagrożeń, nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa i związanych z nimi zdarzeń;
- (f) procedury oceny i testowania planów ochrony oraz procedury przeglądów okresowych i aktualizacji tych planów;
- (g) działania zapewniające ochronę fizyczną informacji o transporcie zawartych w planie ochrony; oraz
- (h) działania zapewniające ograniczenie dostępu do informacji o operacjach transportowych zawartych w planie ochrony wyłącznie do osób upoważnionych. Działania te nie powinny pozostawać w sprzeczności z wymaganiami dotyczącymi podawania informacji zawartymi w innych przepisach ADR.

UWAGA: Przewoźnicy, nadawcy i odbiorcy powinni współpracować ze sobą oraz z właściwymi władzami w zakresie wymiany informacji o zagrożeniach, stosowania

odpowiednich środków ochrony oraz postępowania w przypadku zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu.

- 1.10.3.3 W przypadku pojazdów przewożących towary niebezpieczne dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.2) lub materiałów promieniotwórczych dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.3) powinny być zastosowane urządzenia, układy lub działania skutecznie zapobiegające kradzieży tych pojazdów i ich ładunku. Zastosowanie wymienionych środków nie powinno utrudniać prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczej.

UWAGA: W razie potrzeby, w przypadku, gdy odpowiednie urządzenia zostały już zainstalowane, do monitorowania towarów niebezpiecznych dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.2) lub materiałów promieniotwórczych dużego ryzyka (patrz tabela 1.10.3.1.3) powinny być użyte systemy telemetryczne, inne metody lub urządzenia służące do śledzenia przemieszczania tych towarów.

- 1.10.4 Zgodnie z przepisami 1.1.3.6, wymagania wskazane w 1.10.1, 1.10.2, 1.10.3 i 8.1.2.1 (d) nie mają zastosowania, jeżeli ilości towarów przewożonych w sztukach przesyłek w jednostce transportowej nie przekraczają odpowiednich ilości podanych w 1.1.3.6.3, z wyjątkiem UN 0029, 0030, 0059, 0065, 0073, 0104, 0237, 0255, 0267, 0288, 0289, 0290, 0360, 0361, 0364, 0365, 0366, 0439, 0440, 0441, 0455, 0456 i 0500, z wyłączeniem sztuk przesyłek zawierających materiały UN 2910 i 2911, jeżeli poziom aktywności przekracza wartość A_2 , (patrz 1.1.3.6.2 tiret pierwsze). Ponadto, przepisy 1.10.1, 1.10.2, 1.10.3 i 8.1.2.1 (d) nie mają zastosowania w przypadku, gdy ilości towarów przewożonych w cysternach lub luzem w jednostce transportowej nie przekraczają odpowiednich ilości podanych w 1.1.3.6.3. Dodatkowo przepisy tego działu nie mają zastosowania przy przewozie UN 2912 MATERIAŁ PROMIENIOTWÓRCZY, O NISKIEJ AKTYWNOŚCI WŁAŚCIWEJ (LSA-I) i UN 2913 MATERIAŁ PROMIENIOTWÓRCZY, PRZEDMIOTY SKAŻONE POWIERZCHNIOWO (SCO-I).
- 1.10.5 Wymagania niniejszego działu w odniesieniu do materiałów promieniotwórczych uważa się za spełnione, jeżeli zastosowano przepisy Konwencji o Ochronie Fizycznej Materiałów Jądrowych¹ oraz okólnik IAEA „The Physical Protection of Nuclear Material and Nuclear Facilities”².

¹ INFCIRC/274/Rev.1, IAEA, Vienna (1980).

² INFCIRC/225/Rev.4 (Corrected), IAEA, Vienna (1999).